

Slovakisk grammatik

Morgan Nilsson

Andra titlar av samme författare:

Allmän grammatik

Polsk basgrammatik

Tjeckisk grammatik

Tjeckisk baskurs

Kommande titlar

Polsk nybörjarkurs

Kort polsk grammatik

Polska grammatikövningar

Slovakisk-svensk ordlista

Slovensk grammatik

Slovensk-svensk ordlista

Ukrainsk grammatik

Ukrainsk-svensk ordlista

Preliminär arbetsversion, 2007-09-04

Preliminärt ISBN saknas

Förord

Härmed föreligger den första versionen av en elementär slovakisk grammatik på svenska. Den har tillkommit som ett resultat av mitt växande intresse för slovakiskan på grundval av anteckningar förda under en doktorandkurs i slovakiska i Göteborg 1988/89 samt två sommarkurser i slovakiska vid Komeniusuniversitetet i Bratislava somrarna 1991 och 1996. Utformningen av handboken bygger på Tjeckisk basgrammatik.

Den föreliggande handboken är förhoppningsvis tillräckligt heltäckande för att i någon mån kunna motsvara de krav man kan ställa på en grundläggande grammatik för universitetsstuderande på nybörjarnivå.

Slovakiskan, som är ett relativt ungt språk, har ända fram till senaste tid varit stadd i relativt snabb utveckling, vilket haft som målsättning att forma en välgrundad och väl fungerande norm för det moderna slovakiska språkets behov. De senaste reformerna genomfördes så sent som 1991. Av denna anledning kan även relativt nya texter, och än mer naturligtvis något äldre texter, avvika mer eller mindre kraftigt från vad som anges i denna handbok. Något om dessa förändringar av den gällande normen kommer att redovisas i avsnittet om stilistik.

Allehanda kommentarer och förslag till ändringar eller tillägg tas med tacksamhet emot på nedanstående adress.

Innehåll

6	Förkortningar
7	Ljudlära
14	Ortografi
18	Morfonologi
26	Morfologi
26	Ordbildning
27	Nominalböjningen
28	Semantik
31	Substantiv
33	Ordbildning
37	Varelsbetecknande maskulinum
41	Tingbetecknande maskulinum
43	Neutrum
45	Femininum
48	Plurale tantum
49	Oregelbundna substantiv
51	Adjektiv
51	Ordbildning
52	Böjning
56	Adverb
58	Predikativer
59	Pronomen
59	Semantik
60	Ordbildning
61	Böjning
67	Räkneord
71	Verb
72	Semantik
75	Ordbildning
75	Aspekter
78	Aktionsarter
79	Prefix
81	Verbets former
89	Böjning
89	Produktiva klasser
95	Improduktiva klasser
104	Oregelbundna verb
107	Diates
108	Syntax
108	Ordföljd
110	Kongruens
113	Adverbial
115	Predikativer
117	Ellips

118	Verbens rektion
120	Nomenens rektion
122	Prepositioner
135	Satsfogning
138	Tempusføljd
139	Stilistik
144	Lathundar

Förkortningar

A	ackusativ
adj	adjektiv
adv	adverb
D	dativ
f	femininum
fb	fullbordad (aspekt)
G	genitiv
I	instrumentalis
L	lokativ
m	maskulinum
mp	maskulinum personbetecknande
mt	maskulinum tingbetecknande
mv	maskulinum varelsbetecknande
N	nominativ
n	neutrum
p	person
pg	pågående (aspekt)
pl	plural
pron	pronomen
sg	singular
subst	substantiv
V	vokativ

- ↗↗ markerat åderdomlig (arkaiserande) variant
- ↗ markerat skriftspråklig variant med högt stilvärde
- ↘ markerat talspråklig variant, accepterad av kodifieringen
- ↘↘ markerat talspråklig variant, ej accepterad av kodifieringen
- ↗ stavningsvariant med högre stilvärde
- ↘ stavningsvariant med lägre stilvärde
- ~ variant utan stilskillnad
- ≥ pekar mot ovanlig variant utan stilskillnad
- > den spetsiga änden pekar mot fullbordat verb medan den öppna sidan pekar mot ofullbordat
- + markerar att suffixet ger upphov till konsonantväxling
- ɛ liten ring markerar flyktig vokal
- z' apostrof markerar inherent mjukhet vid de neutrala konsonanterna

Ljudlära

Det slovakiska alfabetet

A	a	<i>krátke á</i>	[a]	
Á	á	<i>dlhé á</i>	[aː]	
Ä	ä	<i>široké é</i>	[ɛ] ↗ [æ]	
B	b	<i>bé</i>	[b]	
			[p]	före absolut paus före tonlös obstruent
C	c	<i>cé</i>	[t͡s]	
			[d͡z]	före tonande obstruent sist i ord före vokal eller sonorant
Č	č	<i>čé</i>	[t͡ʃ]	
			[d͡ʒ]	före tonande obstruent sist i ord före vokal eller sonorant
D	d	<i>dé</i>	[d]	
			[t]	före absolut paus före tonlös obstruent
Ď	ď	<i>mäkké dé</i>	[dʲ]	
			[tʲ]	före absolut paus före tonlös obstruent
Dz	dz	<i>dé-zet</i>	[d͡z]	
			[t͡s]	före absolut paus före tonlös obstruent
Dž	dž	<i>dé-žet</i>	[d͡ʒ]	
			[t͡ʃ]	före absolut paus före tonlös obstruent
E	e	<i>krátke é</i>	[ɛ]	
			[jɛ]	efter d, t, n, l i inhemska ord
É	é	<i>dlhé é</i>	[eː]	
F	f	<i>ef</i>	[f]	
			[v]	före tonande obstruent sist i ord före vokal eller sonorant
G	g	<i>gé</i>	[g]	
			[k]	före absolut paus före tonlös obstruent
H	h	<i>há</i>	[ɦ]	
			[x]	före absolut paus samt tonlös obstruent
CH	ch	<i>chá</i>	[x]	
			[ɦ] ~ [ɣ]	före tonande obstruent sist i ord före vokal eller sonorant
I	i	<i>krátke mäkké i</i>	[i]	
			[jɪ]	efter d, t, n, l i inhemska ord

			[i]	före vokal i inhemska ord
			[j]	efter d, t, n, l före vokal i inhemska ord
Í	í	<i>dlhé mäkké í</i>	[i:]	
			[j:]	efter d, t, n, l i inhemska ord
J	j	<i>jé</i>	[j]	före vokal
K	k	<i>ká</i>	[k]	
			[g]	före tonande obstruent sist i ord före vokal eller sonorant
L	l	<i>el</i>	[l]	
			[ɫ]	mellan konsonanter
Ľ	ľ	<i>mäkké el</i>	[ɫ] ⇔ [l]	
Ĺ	ĺ	<i>dlhé el</i>	[l:]	
M	m	<i>em</i>	[m]	
N	n	<i>en</i>	[n]	
			[ŋ]	före g, k
			[ɲ]	före š, ž, č, dž
Ñ	ñ	<i>mäkké en</i>	[nʲ]	
O	o	<i>krátke ó</i>	[ɔ]	
Ó	ó	<i>dlhé ó</i>	[ɔ:]	
Ô	ô	<i>uo</i>	[uɔ]	
P	p	<i>pé</i>	[p]	
			[b]	före tonande obstruent sist i ord före vokal eller sonorant
Q	q	<i>kvé</i>	[k]	
R	r	<i>er</i>	[r]	
			[r]	mellan konsonanter
Ř	ř	<i>dlhé er</i>	[r:]	
S	s	<i>es</i>	[s]	
			[z]	före tonande obstruent sist i ord före vokal eller sonorant
Š	š	<i>eš</i>	[ʃ]	
			[ʒ]	före tonande obstruent sist i ord före vokal eller sonorant
T	t	<i>té</i>	[t]	
			[d]	före tonande obstruent sist i ord före vokal eller sonorant
Ť	ť	<i>mäkké té</i>	[tʲ]	
			[dʲ]	före tonande obstruent sist i ord före vokal eller sonorant
U	u	<i>krátke ú</i>	[u]	
			[ɯ]	efter a, e, o i samma stavelse
Ú	ú	<i>dlhé ú</i>	[u:]	
V	v	<i>vé</i>	[v]	först i ord utom före tonlös obstruent
			[f]	först i ord före tonlös obstruent
			[v]	inuti ord före vokal och sonorant utom m
			[ɸ]	inuti ord före obstruent eller m

			[ɯ]	sist i ord
			[v]	sist i ord efter icke stavelsebildande sonorant
W	w	<i>dvojité vé</i>		samma regler som för v
X	x	<i>iks</i>	[ks]	
			[gz]	före tonande obstruent
				sist i ord före vokal eller sonorant
				mellan tonande ljud i många lånord
Y	y	<i>krátky ypsilon</i>	[i]	
		<i>krátke tvrdé ý</i>		
Ý	ý	<i>dlhý ypsilon</i>	[i:]	
		<i>dlhé tvrdé ý</i>		
Z	z	<i>zet</i>	[z]	
			[s]	före absolut paus
				före tonlös obstruent
Ž	ž	<i>žet</i>	[ʒ]	
			[ʃ]	före absolut paus
				före tonlös obstruent

Tecknen **á, é, í, ľ, ó, ř, ú, ý** och **ď, ľ, ň, ť** räknas aldrig som självständiga bokstäver utan som varianter av motsvarande bokstav utan diakritiskt tecken.

Följande bokstäver utgör självständiga tecken med betydelse för alfabetisk ordning av ord.

A, Ā, B, C, Č, D, E, F, G, H, CH, I, J, K, L, M, N, O, Ô, P, Q, R, S, Š, T, U, V, W, X, Y, Z, Ž

dz, dž ?

När man rabblar alfabetet utelämnas alltid **ä** och **ô** samt ibland även övriga bokstäver med diakritiska tecken.

á, bé, cé, (čé), dé, é, ef, gé, há, chá, í, jé, ká, el, em, en, ó, pé, kvé, er, es, (eš), té, ú, vé, dvojité vé, iks, ypsilon, zet, (žet)

När bokstäverna används för att numrera utelämnas alla bokstäver med diakritiska tecken samt ofta även **ch** och **w**.

2a, 2b, 2c, 2d, 2e, 2f, 2g, 2h, (2ch), 2i, 2j, 2k, 2l, 2m, 2n,...

När man bokstaverar uttalas konsonanterna som respektive ljudvärde följt av schwa.

Bratislava	[bə rə a tə i sə lə a və a]	Slovariens huvudstad
Žilina	[ʒə i lə i nə a]	stad i nordvästra Slovakien
dcéra	[dɛ řə d̥hɛ: ɛ: rə a]	<i>dotter</i>

BETONING

Betoningen ligger på ordets första stavelse.

Slovensko	[ˈslɔvɛnskɔ]	<i>Slovakien</i>
robí	[ˈrɔbi:]	<i>han, hon gör</i>

Obetonade vokaler reduceras ej.

Ett huvudord tillsammans med eventuella klitikor bildar i uttals hänseende en enhet. Alla egentliga (primära) prepositioner är proklitikor och har därför ingen egen betoning. Om det följande huvudordet är enstavigt eller ett formord som t.ex. pronomen förskjuts dock alltid betoningen till prepositionen.

u teba	[ʊtʰɛba]	<i>hos dig</i>
pre nás	[ˈpreːnɑːs]	<i>för oss</i>

Detsamma sker som regel även vid tvåstaviga semantiskt pregnanta ord.

od Jána	[ˈɔdjaːna]	<i>från Jan</i>
----------------	------------	-----------------

Vid huvudord som har mer än två stavelser sker denna förskjutning mera sällan, i all synnerhet om ordet har stor semantisk tyngd i satsen.

do Bratislavy	[dɔˈbratʃislavi]	<i>till Bratislava</i>
----------------------	------------------	------------------------

Övriga proklitikor, framför allt konjunktioner och adverb, tar dock inte över betoningen från det följande huvudordet.

..., že príde	[ʒɛˈpriːdʲɛ]	<i>..., att han kommer</i>
ale jem	[alɛˈjɛm]	<i>men jag äter</i>
už idem	[uʒˈidʲɛm]	<i>nu kommer jag</i>

Enklitikor är bl a objektsformer av de personliga pronomenen, hjälpverben vid bildning av preteritum och konjunktiv samt ett antal små korta adverb. Eftersom dessa är efterställda blir de aldrig betonade.

beriem ju	[ˈber̩ɪɛmjɔ]	<i>jag tar den</i>
bral si	[ˈbralsi]	<i>du tog</i>
dali by mi ho	[ˈdalibimifɔ]	<i>de skulle ge mig den</i>
pod' tu	[ˈpɔtʰtu]	<i>kom hit</i>

Om en proklitika följs av en eller flera enklitikor betonas proklitikan.

..., že mi ho dá	[ʒɛmifɔˈdaː]	<i>..., att han ger mig den</i>
-------------------------	--------------	---------------------------------

DIFTONGER

Slovakiskan har fonologiskt sett bara de korta stigande diftongerna **ie, ia, ô, iu** [jɛ, ja, ɔɔ, ju].

chlieb	[xlʲjɛp]	<i>bröd</i>
piaty	[pjati]	<i>femte</i>
kôň	[kɔɔnʲ]	<i>häst</i>
pitiu	[pitʲju]	<i>drickande (Dsg)</i>

Fonetiskt uppstår dock även en diftong så snart **v** eller **j** står sist i ord eller inuti ord före obstruent, vid **j** även före sonorant.

Prešov	[preˈʃɔv]	<i>stad i östra Slovakien</i>
pravda	[ˈpravda]	<i>sanning</i>
kraj	[ˈkraj]	<i>län</i>

I ord av främmande ursprung och i Isg fem tecknas diftong också med vokal följd av **u**.

auto	[aũtɔ]	<i>bil</i>
ňou	[nʲɔũ]	<i>henne (Isg)</i>

I vissa fall gör dock en morfemgräns att ingen diftong uppstår.

poučit'	[pɔũtʃitʲ]	<i>upplysa</i>
varianta	[ˈvarianta]	<i>variant</i>
duo	[duɔ]	<i>duo</i>

Fonetiskt förekommer även triftonger då en fonologisk diftong följs av **v** eller **j** sist i ord eller före obstruent, vid **j** även före sonorant.

môj	[mɔũj]	<i>min</i>
polievka	[pɔlʲiɛũka]	<i>soppa</i>

DE MJUKA VOKALERNA E OCH I

Före varje **e**, **i**, **í** uttalas **d**, **t**, **n**, **l** som [dʲ, tʲ, nʲ, lʲ]. Därför skrivs aldrig **d'**, **t'**, **ň**, **l'** före dessa vokaler liksom före diftongerna **ie**, **ia**, **iu**.

Före **é** uttalas de dock alltid hårt som [d, t, n, l].

Vissa undantag förekommer i ord av främmande ursprung samt i ett antal fall även i inhemska ord då **d**, **t**, **n**, **l** uttalas hårt även före **e**, **i**, **í**.

Ändelsen **-ej** vid adjektiv i f GLDsg ger ej upphov till mjukt uttal.

mladej	[mladɛj]	<i>ung (GLDsg fem)</i>
---------------	----------	------------------------

Ett **é** som genom rytmregeln förvandlats till **e**, liksom **-e** i NApl av possessiva adjektiv ger ej upphov till mjukt uttal.

pjate	[pjatɛ]	<i>femte (NAsg neutr, NApl nonv.)</i>
krásneho	[kra:snefɔ]	<i>vacker (Asg mv, Gsg m/n)</i>
vřúdnemu	[vřú:dnemu]	<i>vänlig (Dsg m/n)</i>
matkine	[matkine]	<i>mors (poss adj NApl nonv.)</i>

Ett **i** eller **í** som ändelse i Npl mp av adjektiv, possessiva adjektiv, pronomen och particip ger ej upphov till mjukt uttal.

matkini	[matkini]	<i>mors (poss adj Npl vir)</i>
tí	[tí:]	<i>dessa (Npl vir)</i>
jedni		
boli	[bɔli]	<i>de var</i>
pekní	[pɛkni:]	<i>vackra (mp Npl)</i>
krásni	[kra:sni]	<i>vackra (Npl vir)</i>
dock mjukt:		
oni	[ɔnʲi]	<i>de (Npl vir.)</i>
radi		

Lexemen **ten** *denna* och **onen** *den där* har hårt [t] resp. [n] i alla böjningsformer.

ten	[ten]	<i>denna</i>
tí	[ti:]	<i>dessa (Npl mp)</i>
tie	[t̥iɛ]	<i>dessa (Napl)</i>
onen	[ɔnɛn]	<i>den där (Nsg mv, NAsg mt)</i>
oní	[ɔni:]	<i>de där (Npl vir)</i>

Som sista ljud i prefix eller preposition uttalas **d** alltid hårt.

odíst'	[ɔdi:stʲ]	<i>gå iväg, ge sig av</i>
odinakial'	[ɔdinakjalʲ]	<i>från någon annanstans</i>
nadeň	[nadɛnʲ]	<i>ovanför honom</i>

Följande inhemska lexem har alltid hård konsonant före **e**.

hoden	[fɔden]	<i>värdig</i>
jeden	[jedɛn]	<i>en</i>
jedenást'	[jedɛna:stʲ]	<i>elva</i>
pijatika	[pijatika]	<i>dryckeslag</i>
tikat'	[tikatʲ]	<i>ticka</i>
tikot	[tikɔt]	<i>tickning</i>
tik-tak	[tiktak]	<i>tick-tack</i>
teda	[teda]	<i>alltså, då</i>
temer	[temɛr]	<i>nästan</i>
teraz	[teras]	<i>nu</i>
terč	[tertʃ]	<i>piltavla</i>
vínečko	[vi:nɛtʃkɔ]	<i>vin (dim)</i>
vinen	[vinɛn]	<i>skyldig</i>
vtedy	[ftɛdi]	<i>då</i>
žiaden	[ʒjaden]	<i>ingen</i>

I ord av främmande ursprung, t ex

debatovat'	[dɛbatɔvatʲ]	<i>debattera</i>
dekan	[dɛkan]	<i>dekanus</i>
disciplína	[distʃipli:na]	<i>disciplin</i>
idea	[ideə]	<i>idé</i>
júli Lsg	[ju:li]	<i>juli</i>
júni Lsg	[ju:ni]	<i>juni</i>
liter	[liter]	<i>liter</i>
Martin	[martin]	
matematika	[matɛmatika]	<i>matematik</i>
meter	[mɛtɛr]	<i>meter</i>
nikotín	[nikɔti:n]	<i>nikotin</i>
Peter	[pɛtɛr]	
politika	[pɔlitika]	<i>politik</i>
študent	[ʃtudent]	<i>student</i>
termín	[termi:n]	<i>term</i>
tiger	[tiger]	<i>tiger</i>

Tiso [tiso]

STAVELSEBILDANDE KONSONANTER

Då **r** eller **l** står i position mellan två konsonanter är de stavelsebildande och kan uppbära betoningen. De uppträder dessutom precis som vokaler både som långa och korta.

vlk	[v k]	<i>varg</i>
vypňat'	[ˈvɪpl:nʲatʲ]	<i>fylla i</i>
smrt'	[smr̩tʲ]	<i>död (subst.)</i>
mrtvy	[mr̩:tvi]	<i>död (adj.)</i>

ASSIMILATIONER

Fyra olika typer av assimilation förekommer:

- tonalitetsassimilation, t.ex. b som [p] i **chrbtica** [xɾptʲiʦa] *ryggrad*
- palatalitetsassimilation, t.ex. dt' som [tʲ:] i **odtial'** [ɔtʲi:alʲ] *härifrån*
- affrikativitetsassimilation, t.ex. čš som [tʃ:] i **váčší** [vetʃi:] *större*
- sibilantassimilation, t.ex. žs som [s:] i **pražský** [pras:ki:] *prag- (adj)*

TONALITETSASSIMILATION

Ett stort antal konsonater, s.k. obstruenter, förekommer i par om tonande och tonlösa.

Tonande	[b]	[d]	[dʲ]	[g]	[v]	[z]	[ʒ]	[dʒ]	[dʒ]	[ɦ]	[ɣ]
Tonlösa	[p]	[t]	[tʲ]	[k]	[f]	[s]	[ʃ]	[tʃ]	[tʃ]		[x]

I absolut uttjund, dvs före paus, uttalas tonande obstruent som motsvarande tonlösa.

obed	[ɔbet]	<i>middag, lunch</i>
teraz	[ˈteras]	<i>nu</i>
roh	[rɔx]	<i>hörn; horn</i>

Inuti ord verkar regressiv assimilation.

chrbtica	[ˈxɾptʲiʦa]	<i>ryggrad</i>
odpoved'	[ɔtpɔvetʲ]	<i>svar</i>
prosba	[ˈprɔzba]	<i>bön, vädjan</i>

OBS! Sonoranter (*j, l, l', m, n, ň, r, v*) ger dock aldrig upphov till någon assimilation inuti ord.

svoj	[ˈsvɔj]	<i>sin</i>
snit'	[ˈsnʲitʲ]	<i>drömma</i>
prat'	[ˈpratʲ]	<i>tvätta</i>

Över skriftbildens ordgränser inom ramen för det fonetiska ordet (d v s proklitika + huvudord + enklitikor) verkar också den regressiva assimilationen.

v Prahe	[ˈfprafɛ]	<i>i Prag</i>
----------------	-----------	---------------

popros ho [pɔprɔʒɦɔ] *be honom*

Alla obstruenter sist i ord uttalas dock tonande om ett ord som börjas på vokal eller sonorant följer.

obed je hotový [ɔbɛdʲɛ ˈɦɔtɔvi:] *middagen är färdig*
brat a sestra [ˈbrad aˈsɛstra] *bror och syster*

Även i sammansatta ord uttalas den utaljudande obstruenter i första ledet tonande om andra ledet börjar på vokal eller sonorant.

viacnásobný [ˈvɪad̥zn̩aːsɔbni:] *flerfaldig*
pět'litrový [ˈpɛd̥ˈlitrɔvi:] *femliters (attr)*
šest'úholník [ˈʃɛzd̥ˈuːɦɔln̩ˈiːk] *sexhörning*

Av samma anledning uttalas de båda prepositionerna **k till** och **s med** alltid tonande, d.v.s. som [g], [z], före följande tonande obstruent, vokal eller sonorant. Endast före en tonlös konsonant först i det följande ordet uttalas tonlöst.

k otcovi [ˈgɔt̩sɔvi] *till far*
s mamou [ˈzmamɔu] *med mamma*

Dessutom uttalas de utvidgade formerna **ku** och **so** alltid tonande, d.v.s. som [gu] resp. [zɔ].

ku Karlovi [guˈkarlɔvi] *till Karel*
so šl'ahačkou [zɔˈʃlʲaɦaʃkɔu] *med vispgrädda*

Före personliga pronomen uttalas de dock tonlöst i enlighet med skriftbilden.

ku mne, so mnou [ˈkumn̩ˈɛ], [ˈsɔmnɔu] *till mig, med mig*
k nemu, s ním [ˈkn̩ˈɛmu], [ˈsn̩ˈiːm] *till honom, med honom*
k nej, s ňou [ˈkn̩ˈɛj], [ˈsn̩ˈɔu] *till henne, med henne*
k nám, s nami [ˈknaːm], [ˈsnami] *till oss, med oss*
k vám, s vami [ˈkvaːm], [ˈsvami] *till er, med er*
k nim, s nimi [ˈkn̩ˈim], [ˈsn̩ˈimi] *till dem, med dem*

Före andra pronomen uttalas de dock tonande, t.ex. före motsvarande possessiva pronomen.

k našej sestře [ˈgnaʃɛj ˈsɛstrɛ] *till vår syster*
s vaším synom [ˈzvaʃiːm ˈsinɔm] *med er son*

Före suffixen **-me** i 1.p.pl. imperativ och **-mu** i Dsg m/n av poss pron uttalas obstruenter tonande.

kúpme [ˈkuːbmɛ] *låt oss köpa*
nášmu, vášmu [ˈnaːʒmu], [ˈvaːʒmu] *vår, er*

I två fall uttalas initialt **s-** före sonorant som [z].

sme [zme] *vi är*
Smena [zmena] *Förändring (dagstidning)*

PALATALITETSASSIMILATION

Palatala [tʃ] [dʃ] [nʃ] [lʃ]
Icke palatala [t] [d] [n] [l] [s] [z] [tʃ̌] [dʃ̌]

De ovan angivna palatala konsonanterna uttalas som motsvarande icke-palatala före ovan angivna icke-palatal konsonanter i samma ord. För [tʃ] och [dʃ] gäller denna regel även över ordgräns.

pät' dukátov [pɛd:uka:tɔu] *fem dukater*
od teba [ɔtʃ:ɛba] *av dig, från dig*

Vid [nʃ] återspeglas det icke-palatala uttalet även i ortografin.

kuchyňa, kuchynský [kuxinʲa], [kuxinski:] *kök, köks-*

AFFRIKATIVITETSASSIMILATION

När explosiva/affrikata följs av sibilant/affrikata uppstår en lång affrikata. Detta innebär att det första, explosiva ledet i affrikatan fördröjs.

otca [ɔtʃ̌sa] *far (Ags)*
Čadca [tʃ̌atʃ̌sa] *stad i nordvästra Slovakien*
pred cestou [pɾɛtʃ̌sɛstɔu] *före resan*

Om kombinationen förekommer över tydlig morfemgräns och andra ledet utgörs av sibilant uttalas snarast det andra, frikativa ledet i affrikatan som långt.

učit' sa [utʃ̌its:a] *lära sig*
od seba [ɔts:ɛba] *från sig själv*

men då morfemgränsen ej är uppenbar:

tridsat' [tritʃ̌satʃ̌] *trettio*
váčší [vɛtʃ̌i:] *större*

Skulle den uppkomna affrikatan följas eller föregås av konsonant uttalas den dock som kort.

-ndca [ntʃ̌sa]

SIBILANTASSIMILATION

Alveolara sibilanter: [s] [z] [tʃ̌] [dʃ̌]
Palatala sibilanter: [ʃ] [ʒ] [tʃ̌] [dʃ̌]

När palatal och alveolar sibilant stöter samman inträffar regressiv assimilation.

povedzže [pɔvɛdʒ:ɛ] *säg (det) då*
pražský [pras:ki:] *prag- (adj)*

UTTALET AV V

Konsonanten **v** uttalas

- initialt som [v], initialt före tonlös obstruent som [f];
- medialt före vokal eller **n, l, r** som [v], medialt före annan konsonant som [ʋ];
- finalt som [ʋ], finalt efter icke stavelsebildnande **r, l** som tonande [v].

vplyv	[fpliʋ]	<i>inflytande</i>
slovo	[slɔvɔ]	<i>ord</i>
slov	[slɔʋ]	<i>ord (Gpl)</i>
slovník	[slɔvnʲi:k]	<i>lexikon, ordbok</i>
vravme	[vraʋmɛ]	<i>låt oss säga</i>
slovko	[slɔʋkɔ]	<i>ord (dim.)</i>
havran	[ɦavran]	<i>korp ???</i>
červ	[tʃɛrv]	<i>mask</i>
sálv	[sa:lv]	<i>salvor (Gpl)</i>
krv	[krʋ]	<i>blod</i>

Efter prefix uttalas **v** som om det stod initialt.

dovtedy	[dɔftɛdi]	<i>till dess</i>
nevstávaj	[nʲɛfstɑ:vaj]	<i>stig inte upp</i>

Om prefixet inte är uppenbart förekommer både initialt och medialt uttal.

návštevɑ	[nɑ:fʃtʲɛvɑ] ~ [nɑ:ʋʃtʲɛvɑ]	<i>besök</i>
-----------------	-----------------------------	--------------

Ett underliggande **f** får dock aldrig uttalas som [ʋ]. Genom tonalitetsassimilation kan det dock komma att uttalas som [v].

šéf bol chorý	[ʃɛ:vbɔl xɔri:]	<i>chefen var sjuk</i>
----------------------	-----------------	------------------------

LÅNGA KONSONANTER

Dubbeltecknade konsonanter uttalas som långa. Vid plosivor fördröjs det explosiva elementet.

denný	[dʲɛn:i:]	<i>daglig, dag-</i>
radca	[ratʲsa]	<i>rådgivare</i>

ASPIRATION

[p], [t], [k] är på slovakiska oaspirerade.

pán	[ˈpa:n]	<i>herre</i>
táto	[ˈta:tɔ]	<i>pappa</i>
kokos	[ˈkɔkɔs]	<i>kokos</i>

LJUDET [ɦ]

[ɦ] är på slovakiska en tonande konsonant och ett mycket tydligt ljud som aldrig reduceras som i svenskan.

Praha	[ˈpraha]	<i>Prag</i>
hlava	[ˈɦlava]	<i>huvud</i>
ťahne	[ˈtʰahɲɛ]	<i>han drar</i>

LJUDEN [ʃ, ʒ, ʧ, ʤ]

Ljuden **š, ž, č, dž** [ʃ, ʒ, ʧ, ʤ] är på slovakiska apiko-postalveolara, vilket innebär att de låter något "hårdare" än motsvarande ljud i engelskan eller tjeckiskan, snarare som motsvarande polska eller ukrainska ljud.

LJUDEN [dʲ, tʲ, nʲ, lʲ]

Ljuden **dʲ, tʲ, ň** [dʲ, tʲ, nʲ] är dorso-alveopalatala medan ljudet **ř** [lʲ] kan uttalas antingen som dorso-alveopalatalt eller apiko-postalveolart. I vardagsspråket uttalas dock inte [lʲ] överhuvudtaget utan ersätt med vanligt [l].

INTONATION

Påståendesatser och frågesatser med frågeord har en jämn, obetydligt fallande ton.

To je naša dcéra.	‘Detta är vår dotter.’
Bol som v Nitre.	‘Jag har varit i Prag.’
Kto to povedal?	‘Vem har sagt det?’
Čo to bolo?	‘Vad var det?’

Frågesatser utan frågeord har en tydligt stigande ton.

Mala Vera íst' do Trnavy?	‘Skulle Vera åka till Trnava?’
Je slovenská pošta rýchla?	‘Är den slovakiska posten snabb?’
Je to už Bratislava?	‘Är detta redan Bratislava?’

ORTOGRAFI

STAVNINGEN AV LJUDET [ɪ]/[i:]

I tjeckiska ord skriver man efter hårda konsonanter **y/ý**,
efter mjuka konsonanter **i/í**.

Efter neutral konsonant är konsonantens värde såsom hård resp. mjuk i det aktuella ordet avgörande. Detta innebär i prektiken att stavningen måste läras in från ord till ord.

I lånord bevaras som regel den ursprungliga stavningen.

STAVNINGEN AV LJUDET [u:]

I tjeckiska ord används initialt samt efter prefix **ú**, annars **û**.
I främmande ord används inte **û**, även **ú** används sällan.

MARKERINGEN AV LÅNG VOKAL

I tjeckiska ord markeras lång vokal konsekvent.

I främmande ord markeras lång vokal endast i de fall då den obligatoriskt uttalas såsom lång. I de fall där uttalet vacklar markeras som regel inte vokallängden.

agresivní (~ agresivní)	[-iv-/-i:v-]	<i>agressiv</i>
nervózní	[nervo:zn,i:]	<i>nervös</i>
kultura	[-tura/-tu:ra]	<i>kultur</i>
manikúra	[maniku:ra]	<i>manikyr</i>

STAVNINGEN AV LJUDEN [dʲ], [tʲ], [nʲ]

Kombinationer av fonemen /t/, /d/, /n/, /tʲ/, /dʲ/, /nʲ/ med /e/, /i/, /i/ tecknas ortografisk på något avvikande sätt.

[dɪ], [tɪ], [nɪ]	dy, ty, ny	[di:], [ti:], [ni:]	dý, tý, ný
[dɛ], [tɛ], [nɛ]	de, te, ne	[de:], [te:], [ne:]	dé, té, né
[dʲɪ], [tʲɪ], [nʲɪ]	di, ti, ni	[dʲi:], [tʲi:], [nʲi:]	dí, tí, ní
[dʲɛ], [tʲɛ], [nʲɛ]	dá, tá, ná		

dítå	[ˈdʲi:tʲɛ]	<i>barn</i>
dým	[ˈdi:m]	<i>rök</i>
ti	[ˈtʲɪ]	<i>åt dig; dessa</i>
ty	[ˈtɪ]	<i>du; dessa</i>
nyní	[ˈnɪnʲi:]	<i>nu</i>
konå	[ˈkɔnʲɛ]	<i>hästens; hästar</i>
ne	[ˈnɛ]	<i>nej</i>

nést ['nɛ:st] *bära*

I många lånord skrivs dock **i** efter hårt **d, t, n** i enlighet med originalspråkets ortografi.

pneumatika ['pneumatika] *däck*
politika ['pɔlitika] *politik*

STOR BEGYNNELSEBOKSTAV

Med stor begynnelsebokstav skrivs:

- a) första ordet i satsen
- b) för att uttrycka vördnad
 - vid 2 personens pronomen i brev o dyl
Ty, Vy, Tvůj, Váš
 - i historiska titlar
Jeho Milost
 - vid religiösa namn
Bůh, Syn boží, Pán Bůh, Panna Marie
 - för att uttrycka känslomässig relation
On a Ona
- c) i vissa förkortningar
OSN, MUDr.
- d) egennamn
 - personnamn
Jan, Pavla, Kudláčková
 - namn på husdjur
Stračena, Fík
 - namn på sagofigurer
Ježibaba
 - astronomiska namn
Zemá, Jupiter, Másic
 - geografiska namn
Himálaje, Alpy
Afrika, Evropa
Brazílie, Rusko
Sázava
Paříž, Kodaň
Kojetín
- d) substantiv som betecknar nationalitet och invånare
Čech, Švédka, Ital
Moravan
Pražan, Broďák
- e) namn på föremål som tillverkats av människor, varumärken
kniha Babička, lod' Titanik, kytara Kramer
- f) namn på föreningar
soubor Jason
- g) possessiva adjektiv

Janáčkův, Martinova, Alikovo

I sammansatta egennamn och beteckningar skrivs vanligtvis endast det första ordet med stor begynnelsebokstav.

Česká republika *Tjeckiska republiken*
Organizace spojených národů *Förenta nationerna*

Om en sådan beteckning innehåller ett egennamn behåller detta sin stora bokstav.

Osudy dobrého vojáka Švejka

Vid ortnamn skiver man däremot alla beståndsdelar utom prepositioner med stor begynnelsebokstav.

Ústí nad Labem
Malá Strana
Staré Mâsto

Substantiven **hory** berg, **moře** hav, **most** bro, **náměstí** torg, **ostrov** ö, **ulice** gata o dyl. skrivs med liten begynnelsebokstav.

náměstí Míru
Karlův most
Husova ulice
Egejské moře

Beteckningar på partier, institutioner, föreningar etc. skrivs med stor begynnelsebokstav endast om de är närmare bestämda.

okresní úřad
Okresní úřad v Mostě

Beteckningar på skolor och läroanstalter skrivs med stor begynnelsebokstav endast då det är frågan om högre skolor.

Vysoké učení technické
základní škola v Lipnici nad Sázavou

AVSTAVNING

För avstavning gäller på tjeckiska i stor utsträckning liknande regler som på svenska. Man avstavar med hänsyn till ordbildningen då denna är uppenbar.

bratr-ská spolu-práce

INTERPUNKTION

Punkt sätts efter

- a) mening.
- b) förkortning.
- c) ordningstal skrivna med siffror.

Dnes je 9. kvâtna. *I dag är det den 9 maj.*

Komma sätts bl. a.

a) mellan huvudsats och bisatser.

Já vím, že přijdeš, jestli tě poprosím.

b) vid uppräknning.

Máslo, káva, rohlík a šunka.

c) före och efter inskjuten förklaring.

d) för att avskilja tilltalsfras.

Evo, pojd' sem.

Dobrý den, pane Novák.

e) för att avskilja interjektioner.

Ano, přijdu.

Fuj, to je ošklivé.

HANDSTIL

I handstil skrivs d', t' som ↵.

Dvs det diakritiska tecken som i tryck som regel ser ut som en apostrof, skrivs för hand som en hake. Även i maskinskrivna texter ser man ofta hake i stället för apostrof.

Jämför:

ted' přived'te Tat'anu ◆ ℳ ↵ □ ☞ ✕ ✕ ℳ ↵ ◆ ℳ ✱ ☞ ☞ ☞ ◆ ◆

ORTOGRAFI

STOR BEGYNNELSEBOKSTAV

Stor begynnelsebokstav används:

a) i första ordet i satsen

Dnes je pekné počasie. *I dag är det vackert väder.*

b) för att uttrycka vördnad i brev o dyl

Ty, Vy, Tvoj, Váš *Du, Ni, Din, Er*

Boh *Gud*

c) i egennamn

Ján, Pavla

Zem, Jupiter 'Jorden, Jupiter'

Himálaje, Alpy 'Himalaya, Alperna'

Afrika, Európa *Afrika, Europa*

Brazílie, Rusko 'Brasilien, Ryssland'

Paríž, Kodaň *Paris, Köpenhamn*

d) i substantiv som betecknar nationalitet och invånare

Slovak, Švédka, Talian *slovak, svenska, italienare*

Bratislavčan, Moravan *bratislavabo, mährare*

e) i vissa förkortningar som består av initialer

OSN *FN*

I sammansatta egennamn skrivs vanligtvis endast det första ordet med stor begynnelsebokstav.

Slovenská republika *Slovakiska republiken*

Organizácia spojených národov *Förenta nationerna*

Vid ortnamn skiver man däremot alla beståndsdelar utom prepositioner med stor begynnelsebokstav.

Čierna nad Tisou *stad i östra Slovakien*

Nový Most *Nya bron*

Staré Mesto *Gamla Stan*

Substantiven *ulica* 'gata', *námestie* 'torg', *most* 'bro' o dyl skrivs dock som regel med liten begynnelsebokstav.

Mierové námestie *Fredstorget*

Karlův most 'Karlsbron'

Husova ulice 'Husgatan'

AVSTAVNING

För avstavning gäller i stor utsträckning liknande regler som på svenska. Som regel förs en konsonant till följande rad. **ch** och diftonger får ej delas.

naj-lep-šie *bäst*
 Man avstavar med hänsyn till ordbildningen då denna är uppenbar.
brat-ská spolu-práca *broderligt samarbete*

DIAKRITISKA TECKEN

Ett streck används för att beteckna lång vokal.

<i>táta</i>	[ˈtaːta]	‘pappa’
<i>mléko</i>	[ˈmlɛːkɔ]	‘mjölk’
<i>víno</i>	[ˈviːnɔ]	‘vin’
<i>móda</i>	[ˈmɔːda]	‘mode’
<i>sýr</i>	[ˈsiːr]	‘ost’
<i>únor</i>	[ˈuːnɔr]	‘februari’
<i>dúm</i>	[ˈduːm]	‘hus’

DE MJUKA KONSONANTERNA Ď, Ť, Ň, Ľ

De mjuka ljuden [dʲ], [tʲ], [nʲ], [lʲ] tecknas före ljudet [i] alltid med de hårda tecknen *d, t, n, l*. Det mjuka uttalet markeras i stället genom efterföljande mjukt *i / í*, medan hårt uttal markeras genom efterföljande hårt *y / ý*. Likaså markeras ej de mjuka konsonaterna ortografisk då ljudet [ɛ] följer.

dieťa	[ˈdʲiɛtʲa]	<i>barn</i>
<i>dým</i>	[ˈdiːm]	‘rök’
ti	[ˈtʲi]	<i>åt dig</i>
ty	[ˈtʲi]	<i>du</i>
<i>nyní</i>	[ˈniːnʲiː]	‘nu’
kone	[ˈkɔnʲɛ]	<i>hästar</i>
nie	[ˈnʲiɛ]	<i>nej</i>
niest’	[ˈnʲiɛstʲ]	<i>bära</i>

I många lånord skrivs dock mjukt *i* efter de hårda *d, t, n*.

pneumatika	[ˈpnɛumatika]	<i>däck</i>
politika	[ˈpɔlitika]	<i>politik</i>
univerzita	[ˈuniverzita]	<i>universitet</i>

/ ELLER Y

Efter hårda konsonanter (**d, g, h, ch, k, l, n, t**) skriver man i inhemska ord alltid **y / ý**, efter mjuka konsonanter (**c, č, d’, dz, dž, j, l’, ň, š, t’, ž**) alltid **i / í**. I lånord bevaras som regel den ursprungliga stavningen.

<i>cykel</i>	‘cykel’
kilometer	<i>kilometer</i>
gitara	<i>gitarr</i>

Vissa undantag görs dock mot denna regel. Man skriver alltid **i**, även efter hård konsonant, i följande fall:

- i Npl mp av adjektiv och pronomen.

slovenskí

- i possessivsuffixet **-in**.

matkin

- i vissa onomatopoetiska ord.

kikiríkat'

híkat'

chichotat' sa

Dock förekommer diftongen **ie** även efter hårda konsonanter utan inskränkningar.

skiel *glas (Gpl)*

S ELLER Z

Initialt [s] och [z] stavas alltid i enlighet med uttalet. Detsamma gäller även när dessa ljud föregås av prefix. Som prefix förekommer **z-** före vokal, sonorant och tonande obstruent, **s-** endast före tonlös obstruent. Endst som del av stam förekommer [s] initialt före vokal eller sonorant.

zistit'	<i>konstatera</i>
zl'ava	<i>vänsterifrån</i>
zdola	<i>nerifrån</i>
spredu	<i>framifrån</i>
výskum	<i>undersökning</i>
snít	<i>drömma</i>

Undantag utgör endast två ord.

sme	[zme]	<i>vi är</i>
Smena	[zmena]	<i>dagstidning</i>

STAVNING AV FRÄMMANDE ORD

Så snart främmande ord vinner mark i slovakiskan tillämpas som regel en slovakisk stavning, i vissa fall som variant, efter en tid ofta som enda möjliga stavning. Mjukt **i / í** föredras framför hårt **y / ý** utan hänsyn till eventuell föregående hård konsonant.

design ~ dizajn	<i>design</i>
image ~ imidž	<i>image</i>
biznis	<i>business</i>
souvenír	<i>souvenir</i>
tím	<i>team</i>
džús	<i>juice</i>

I tre ord av främmande ursprung liksom i alla avledningar av dessa stammar stavas [aj] som **ai**.

detail *detalj*

email
medaila

emalj
medalj

INTERPUNKTION

Punkt sätts efter

- a) mening.
- b) de flesta förkortningar.
- c) ordningstal skrivna med siffror.

Dnes je 6. juna.

I dag är det den 6 juni.

Komma sätts

- a) mellan huvudsats och bisatser.

Ja viem, že prídeš, ak ťa poprosím. *Jag vet att du kommer om jag ber dig.*

- b) vid uppräknning.

Maslo, káva, rohlík a šunka. *Smör, kaffe, giffel och skinka.*

- c) före och efter inskjuten förklaring.

Mamička, chudera, ostala sama. *Mamma, stackarn, blev ensam kvar.*

- d) för att avskilja tilltalsfras.

Eva, pod' sem. *Eva, kom hit.*

Dobrý deň, pán Novák. *God dag, herr Novák.*

- e) för att avskilja interjektioner.

Áno, prídem. *Ja, jag kommer.*

Fuj, to je ošklivé. *Usch, det var fult.*

MORFONOLOGI

KONSONANTVÄXLING

Inom formläran förekommer en rad regelbundna förändringar av den sista konsonanten i stammen. För de förkommande typerna redogörs nedan.

Inom ordbildningen ger de flesta ändelser upphov till konsonantväxling, men dessa växlingar är mycket varierande och inte helt konsekventa. Därför bör de läras in från ord till ord.

KONSONANTVÄXLING 1

k > č g > dž ch > š h > ž

+em, +eš, +e, +eme, +ete, +ú presens / futurum
mohol **môže** *kunde, kan*
pekol **peče** *bakade, bakar*

KONSONANTVÄXLING 2

k > c ch > s

+i mvir NV pl
k, NVpl **ci** *turk*
Čech, NVpl **Česi** *tjeck*
všetok, NVpl mvir **všetci** *allt, alla*

KONSONANTVÄXLING 3

c > č dz > dž

+ka femininbildande
hereč, **herečka** *skådaspelare, skådespelerska*

KONSONANTVÄXLING 4

t > c d > dz s > š z > ž l > l' sl > šl'

De fritt hängande hakarna realiseras ej ortografiskt före **e**, **i**, **í**.

+em, +eš, +e, +eme, +ete, +ú presens / futurum
viazat' **viaže** *knyta*

KONSONANTPALATALISERING

t > t' d > d' n > n' l > l'

De fritt hängande hakarna realiseras ej ortografiskt före **e, i, í**.

+i subst mvir NV pl
student, Npl studenti *student*

+ejší komparativ
príjemný příjemnější *trevlig*

+e adverb
prostý proste *enkel*

DEPALATALISERING

Palatal konsonant depalataliseras som regel före icke-palatal konsonant.

koniec konca *slut (NAsg ~ Gsg)*
mákkost' mákkostný *mjukhet (subst ~ adj)*
lod' lodný ??? *båt (subst ~ adj)*
kuchyňa kuchynský *kök (subst ~ adj)*
Viedeň viedenský *Wien ~ wiener*

Dock kvarstår palatal konsonant före böjningsändelserna i 1sg mask **-mi** och imp 1ppl **-me**.

ľudia ľud'mi *människor (Npl ~ 1pl)*
deti det'mi *barn (NApl ~ 1pl)*
let' let'me *flyg (imp 2psg ~ 1ppl)*

ASSIMILATION

s > š z > ž

+ší komparativ
vysoký vyšší *hög*
nízky nižší *låg*

KONSONANTVÄXLING I INFINITIV

I vissa infinitiver av obstruent-stammar förekommer en särskild typ av konsonantväxling före ändelsen **+ť** som inte påträffas någon annanstans.

h > c k > c

d > s t > s

L-particip	Infinitiv	
jedol	jest' < jed+t'	<i>äta</i>
pekol	piect' < pek+t'	<i>baka</i>
mohol	môct' < moh+t'	<i>kunna</i>
pletol	pliest' < plet+t'	<i>fläta, sticka</i>
märk även:		
rastol	rást' < rast+t'	<i>växa</i>

VOKALVÄXLINGAR

Vokallängden i en stam kan variera i olika böjningsformer och avledningar. Långa och korta vokaler motsvarar varandra på följande sätt:

VOKALFÖRLÄNGNING

De förlängningar som inträffar är

i	>	í
y	>	ý
e	>	ie
ä	>	ia
a	>	á / ia
o	>	ô
u	>	ú
r	>	ř
l	>	ĺ

NOMINATIV OCH ACKUSATIV

Före Ø-ändelsen i Nsg mv samt NAsg mt och f förekommer det ofta att stammens vokal är lång medan den i övriga övriga oblika former är kort.

stól, Gsg **stola**, Lsg **stole**, Dsg **stolu**, Isg **stolom**, NApl **stoly** *bord*

chlieb, Gsg **chleba**, Lsg **chlebe**, Dsg **chlebu**, Isg **chlebom** *bröd*

I enstaka fall förekommer växling i rotstavelen även om en flyktig vokal följer.

vietor, Gsg **vetra**, Lsg **vetre**, Dsg **vetru**, Isg **vetrom**, NApl **vetry** *vind*

De vanligaste växlingarna är:

ie ~ e: **chlieb** *bröd*, **vietor** *vind*

ô ~ o: **kôň** *häst*, **nôž** *kniv*, **stól** *bord*, **vôl** *oxe*, **vôz** *vagn*

á ~ a: **dážd'** *regn*

Även inskjuten flyktig vokal förlängs i vissa stammar:

ie ~ Ø: **koniec** *slut*

á ~ Ø: **chr**bát *rygg*

GENITIV PLURAL

I Gpl av feminina och neutrala substantiv förlängs stamvokalen såvida inte föregående stavelse innehåller lång vokal.

sil a, Gpl síl	<i>kraft, styrka</i>
vln a, Gpl vln	<i>våg</i>
hor a, Gpl hôr	<i>skog</i>
mäso , Gpl mias	<i>kött</i>
kapsa , Gpl káps	<i>ficka</i>
čara , Gpl čiar	<i>streck</i>

Även en inskjuten flyktig vokal förlängs.

firma, Gpl **firiem** *firma*

INFINITIV

nu-stammar har vokalförlängning i infinitiv.

minul, inf *minút'* 'passera'

RYTMISK VOKALFÖRKORTNING

Om två på varandra följande stavelser egentligen borde innehålla lång vokal eller diftong kortas nästan alltid den andra vokalen eller diftongen i ordningen. De förkortningar som inträffar är

í	>	i
ý	>	y
ie / é	>	e
ia	>	a
á	>	a
ô	>	o
ú	>	u

Den fonetiska diftongen **ou** är dock fonologiskt ingen diftong och kortas därför aldrig.

čarkou

UNDANTAG TILL RYTMREGELN

Över ordbildningsgräns vid prefixen **ná-**, **nie-**, **sú-**, **zá-** förekommer brott mot denna regel.

námietka, niekým, niečím, súčiasťka, zámienka

Neutrala substantiv på **-ie**.

lístie, Gsg **lístia**, Dsg **lístiu**, Lsg **lístí**, Isg **lístím**

Vissa morfem kortas aldrig. Detta gäller

- Gpl **-í**

básní, garáží, tovární

- 3ppl **-ia**

chvália

- pres. part. **-iaci**

chváliaci

- pret. part. **-vší**

vyliavní, pozrievní

- suffixen **-ár, -áreň** (kommer dock att ändras 1997 till kort **-a-** efter lång vokal)

mliekár, mliekáreň (mliekar, mliekareň)

Däremot kortas föregående stamstavelse i vissa ord.

účet, učtareň, čítat', čítareň

Relationsbetecknande adjektiv bildade av djurnamn.

pávi, pávia, pávie, vtáci

Iterativa verb bildade av verb på **-it'** med suffixet **-ievat'**.

chválievat'

I infinitiv och presens av ej-stammar.

zmúdiat', zmúdiem, zvažniat', zvažniem

Vid sammansättningar.

tisícnašobný

Rytmregeln har vid iterativa verb övergeneraliserats, så att varje tillagt led i ett iterativt verb har kort vokal.

získam, získavam, získavavam

Även i presens particip är böjningsändelsen genom övergeneralisering alltid är kort.

píšuci, stojaci

VOKALVÄXLING VID MJUK STAM

Inom slovakisk morfologi spelar hårdhet respektive mjukhet hos en böjningsstam en viss roll. Detta yttrar sig i att böjningsändelserna i vissa former blir olika efter stam som slutar på hård konsonant (d, g, h, ch, k, l, n, t) och efter stam som slutar på mjuk konsonant (c, č, d', dz, dž, j, ľ, ň, š, ť, ž).

Vissa konsonanter är teoretiskt sett neutrala (b, f, m, p, r, s, v, x, z), dvs kan vara antingen hårda eller mjuka, men i en konkret stam är varje enskild konsonant hård eller mjuk genom hela böjningen.

Hårt paradigm		Mjukt paradigm	
	Kvalitetsväxling		
y	>	e	subst Gsg f, NApl m/f
e	>	i	subst Lsg m/n, LDsg f
	Diftongering		
á	>	ia	
é	>	ie	

pekná, pekné *vacker* **cudzia, cudzie** *främmande*
ženách, ženám *kvinnor* **uliciach, uliciam** *gator*
mestá, mestách *städer* **moria, moriach** *hav*
kavareň *kafé* **tlačiareň** *tryckeri, skrivare*

I många maskulina substantiv är ett utljudande **-r** mjukt.

kufor, Lsg **kufri**, NApl **kufre** *resväska*
meter *meter* , **papier** *papper* , **požiar** *eldsvåda* , **tanier** *tallrik*

Även om **l** är en hård konsonant uppför sig många ord av främmande ursprung med stam som slutar på **-l** helt eller delvis som om det vore fråga om en mjuk stam.

pedál, Lsg **pedáli**, NApl **pedále** *pedal*
hotel, Lsg **hoteli**, NApl **hotely** *hotell*

VÄXLING Ä - A

Vokalen **ä** förekommer endast efter labial konsonant. Efter övriga konsonanter ersätts den med **a**.

holúbä

men:

teľa

DIFTONGEN IU

Diftongen **iu** [ju] är inte någon lång variant av **u** efter mjuk konsonant, utan förekommer i inhemska ord bara i ett par morfologiska kategorier, nämligen i Dsg av neutrala substantiv på **-ie**, i Asg av ordet **pani** *fru* samt i Asg fem av mjuka adjektiv.

trniu *törne (Dsg)*
paniu *fru (Asg)*
tretiu *tredje (Asg f)*

DIFTONGER VID V OCH J

De främre diftongerna **ie**, **ia** (liksom långt **á**, eftersom det måste diftongeras till **ia** efter mjukt konsonant) förekommer som regel inte efter **j**.

boja sa de är rädda **vedia de vet**

vojak soldat
vajec ägg (Gpl)

Poliak polack
firiem firmor (Gpl)

Den bakre diftongen **ô** förekommer som regel inte efter **j**, före **v** eller efter konsonant + **v**.

fajočka pipa(dim)

fialôčka viol (dim)

tvoj din

môj min, **vôl'a** vilja

budov byggnader (Gpl)

novôt nyheter(Gpl), **bômb** bomber (Gpl)

I prepositionen **kvôli** på grund av är dock kombinationen konsonant + **v** + **ô** möjlig eftersom det historiskt är fråga om ett sammansatt ord, dvs preposition + substantiv.

VOKALER I FRÄMMANDE ORD

I ord av främmande ursprung förekommer heterosyllabiskt **iu**, dvs som två på varandra följande självständiga fulla vokaler, t ex

ortografíu [ortografíu] *ortografi* (Asg.f)

Dessutom förekommer i ord av främmande ursprung heterosyllabiskt **íá** liksom **íí**.

diskusiách, diskusiám, diskusií

Den långa vokalen **é** förekommer endast i adjektivändelserna **-é, -ého, -ému**, i ord av främmande ursprung, t ex **téma** tema, samt i det inhemska ordet **dcéra** dotter. Likaså förekommer den långa vokalen **ó** endast i främmande ord, t ex **promócia** promotion. I inhemska ord används i stället **ie** resp. **ô** som långa motsvarigheter till **e** och **o**.

IMPRODUKTIVA VÄXLINGAR

Förutom de ovan redovisade produktiva vokalväxlingarna förekommer det framför allt inom verbläran (aspektbildningen, aktionsartsbildning) vissa annars ovanliga vokalväxlingar.

som kort som lång

ä, a	ín, ím	napät' < napínat', prijat' < prijímat'
a	ie	pod'ahnút' < podliehat'
a	í	l'ahnút' si < líhat' si
e	ia	seje - siat', veje - viat'
i	ie	prosit' - prosievat', nosit' - nosievat'
o	á	chodit' - prichádzat', vozit' - dovážat'
o	ú	schval'ovat' < schval'úvat'

Dessutom alternerar vokalerna **é** och **ó** i vissa främmande ord med motsvarande korta **e** och **o**.

téma, tematický

promócia, promočný

FLYKTIGA VOKALER

NOMINATIV OCH ACKUSATIV SINGULAR

Före \emptyset -ändelsen i Nsg mv samt NAsg mt/f förekommer det ofta att en flyktigt vokal **-e-**, **-o-**, eller någon gång **-a-** är inskjuten i den utljudande konsonantgruppen. Vokalen är dessutom i vissa ord förlängd till **-ie-**, **-ô-**, **-á-**. Denna flyktiga vokal faller i övriga oblika former då annan ändelse läggs till.

deň, dňa	<i>dag</i>
konięc, konca	<i>slut</i>
orol, orla	<i>örn</i>
chrbát, chrbta	<i>rygg</i>

GENITIV PLURAL

Många feminina och neutrala substantiv med stam som slutar på mer än en konsonant behöver före \emptyset -ändelsen i Gpl skjuta in en av de flyktiga vokaler **-e-**, **-o-**, eller någon gång **-a-** mellan den sista och den näst sista konsonanten. Naturligtvis blir dessa som regel förlängda till **-ie-**, **-ô-** resp. **-á-**.

okno, Gpl okiën	<i>fönster</i>
sestra, Gpl sestier	<i>syster</i>
sklo, Gpl skięł	<i>glas</i>
mužstvo, Gpl mužstiev	<i>lag</i>
čipka, Gpl čipok	
perla, Gpl perál	<i>pärla</i>

Rytmregeln gör dock att den flyktiga vokalen förblir kort efter föregående lång vokal.

topánka, Gpl topánok	<i>sko</i>
-----------------------------	------------

Likaså påverkar **-v-** liksom föregående **-j-** vokallängden.

vojna, Gpl vojen	<i>krig</i>
-------------------------	-------------

Vissa konsonantkombinationer delas inte. Sådana odelbara konsonantombinationer är:

-nd-:	<i>bunda</i> 'jacka'
-nk-:	banka, bánk <i>bank</i>
-ps-:	kapsa, káps
-st-:	mesto, miest <i>stad</i> , miesto, miest <i>plats</i>
-zd-:	<i>hnízdo</i> <i>fågelbo</i> , <i>mzda</i> <i>lön</i>
-sk-:	hl'adisko, hl'adísk <i>åsiikt</i> , <i>aspekt</i>

VID PREPOSITIONER

Ett **-o** (vid **k** *till*, *mot* ett **-u**) fogas alltid till icke stavelsebildande prepositioner då huvudordet börjar på ljud som gör att prepositionen annars inte skulle höras eftersom den helt skulle assimileras med den initiala konsonanten i det efterföljande ordet.

kŭ garáži [gugara:ʒi]	<i>till garaget</i>
sŏ sestrou [zɔsɛstrɔu]	<i>med systemen</i>
vŏ vode	<i>i vattnet</i>
zŏ školy	<i>från skolan</i>

Även när motsvarande konsonanter (**k/g, v/f, s/z/š/ž**) ingår som andra (eller tredje) ljud i initial konsonantgrupp fogas som regel den flyktiga vokalen till de icke stavelsebildande prepositionerna.

vo sfére *i sfären*, **vo Zvolene** *i Zvolen*, **vo tvojom** *i din*, **vo štvrtok** *på torsdag*
ku skutočnému *till en verklig*

I vissa andra fall är den flyktiga vokalen lexikaliserad. Den kan i sådana fall även förekomma vid syllaibiska prepositioner.

predo všetkým *framför allt*

I synnerhet skall det påpekas att den flyktiga vokalen framför pronomen i 1 pers sg är lexikaliserad vid alla egentliga (primära) prepositioner som slutar på konsonant.

kŭ mne [kumn'ɛ]	<i>till mig</i>
nadŏ mnou	<i>ovanför mig</i>
odŏ mňa	<i>från mig</i>
sŏ mnou [sɔmnɔu]	<i>tillsammans med mig</i>

När det personliga pronomenet **-ň** brukas i AG 3psg m/n efter syllabisk preposition som slutar på konsonant skjuts dock den flyktiga vokalen **-e-** in mellan preposition och pronomen.

naděň	<i>ovanför honom/den/det</i>
cežeň	<i>genom honom/den/det</i>

L-PARTICIP

I l-particip av verb med konsonantstam skjuts en flyktig vokal in före **-l** i m.sg. Vokalen är i alla fall utom ett **-o-**.

išiɛl, išla	<i>gick</i>
niesŏl, niesla	<i>bar</i>
piekŏl, piekla	<i>bakade</i>

MORFOLOGI

KATEGORIER

GENUS

Substantiven fördelar sig traditionellt på tre genus: maskulinum, femininum och neutrum.

PERSONER, DJUR OCH TING

De maskulina substantiven fördelar sig dock vidare på tre grupper, en för personer, en för djur och en för tingbetecknande substantiv.

Man skulle därför även kunna hävda att slovakiskan har fem genus: personbetecknande maskulinum (mp), djurbetecknande maskulinum (md), tingbetecknande maskulinum (mt), femininum (f) och neutrum (n).

I praktiken sammanförs som regel i singular personbetecknande maskulinum (mp) och djurbetecknande maskulinum (md) till varelsbetecknande maskulinum (mv) och i plural djurbetecknande maskulinum (md) och tingbetecknande maskulinum (mt) till icke personbetecknande maskulinum (mip).

Vid kongruenta ord (adjektiv, räkneord, pronomen) sammanförs i plural md, mt, f, n till övrigt genus i motsats till personbetecknande maskulinum.

Samtliga dessa distinktioner åskådliggörs i tabellen nedan.

	mp	md	mt	f	n
sg.	mv		mt	f	n
pl. subst.	mp	mip		f	n
pl. kongr.	mp	övrigt			

KASUS

Substantiven, adjektiven, pronomenen och räkneorden har sex olika böjningsformer, kasus: nominativ (N), ackusativ (A), genitiv (G), lokativ (L), dativ (D) och instrumentalis (I).

I det kodifierade språkbruket har ett mycket litet antal maskulina substantiv i singular dessutom en särskild tilltalsform, vokativ (V). I övriga fall brukas nominativ vid tilltal.

NUMERUS

Slovakiskan har två numerus: singular (sg) och plural (pl).

ARTIKLAR

Slovakiskan har varken bestämd eller obestämd artikel.

SEMANTIK

De morfologiska kategoriernas används ofta helt självständigt, utan att något överordnat ord egentligen kräver det. De ger då uttryck för respektive kategoris mest grundläggande och inneboende betydelse. Denna inneboende betydelse utgör respektive kategoris semantik.

Substantiv, adjektiv, räkneord och pronomen har de flesta morfologiska kategorier gemensamma, medan verben har en del för sig specifika morfologiska kategorier.

NOMINATIV

används för att beteckna subjektet och den subjektiva predikatsfyllnaden.

Milan je tu.	<i>Milan är här.</i>
To nie je študent.	<i>Det är inte någon student.</i>
Ja som herečka.	<i>Jag är skådespelerska.</i>

ACKUSATIV

används för att beteckna det direkta objektet:

Kupuješ auto?	<i>Köper du bil?</i>
Mám brata a sestru.	<i>Jag har en bror och en syster.</i>
Nemám syna.	<i>Jag har ingen son.</i>
Oni majú chatu.	<i>De har sommarstuga.</i>
Vidím Petra.	<i>Jag ser Peter.</i>

GENITIV

används för att uttrycka ägaren (possessiv genitiv):

To je syn pána Nováka.	<i>Det är herr Nováks son.</i>
To sú deti Márie Novákovej.	<i>Det är Mária Novákovás barn.</i>

används efter uttryck för mängd och mått (partitiv genitiv):

To je liter mlieka.	<i>Det är en liter mjölk.</i>
Mám trochu cukru.	<i>Jag har lite socker.</i>
Tu je kilo syra.	<i>Här är ett kilo ost.</i>

När något inte finns används i skriftspråklig stil partitiv genitiv efter **niet** finns inte för att beteckna det som inte finns.

↗ niet iných možností	<i>det finns inga andra möjligheter</i>
↗ niet peňazí	<i>det finns inga pengar</i>

men:

nie je zem	<i>det finns ingen jord</i>
nie je mlieko	<i>det finns ingen mjölk</i>

LOKATIV

Lokativ har inget inneboende semantiskt värde. Detta kasus används endast efter prepositioner vars rektion så kräver.

DATIV

används för att beteckna det indirekta objektet:

Kupujem to Milanovi. *Jag köper det åt Milan.*
Knihu dávám Simone. *Boken ger jag till Simona.*

Dativ används för att beteckna det egentliga subjektet i opersonliga konstruktioner med predikativer eller deponensverb.

Pánu inžinierovi Novákovi je zima. *Ingenjör Novák fryser.*
Herečke je teplo. *Skådespelerskan tycker att det är varmt.*
páči sa mi *det behagar mig = jag tycker om*
zdá sa mi *det tycks mig = jag tycker att det verkar som*
uľavilo sa mu *det lättade sig för honom = han blev lättad*
stalo sa mi to *det hände för mig = jag råkade ut för det*

INSTRUMENTALIS

används för att uttrycka det redskap en handling utförs med.

Ideme električkou. *Vi åker tunnelbana.*
Píše ceruzkou. *Han skriver med en blyertspenna.*

används för att beteckna det föremål varmed en rörelse utförs:

Pláč pochvíval ohnutými rameny. 'Gråten fick de nedböjda axlarna att darra lite.'

Potriasla hlavou. *Hon skakade på huvudet.*
Uhla pohľadom. *Hon vek undan med blicken.*
Pokrčil rameny. 'Han ryckte på axlarna.'

används för att beteckna den väg man färdas:

Išli mestom. *De gick/åkte genom staden.*

används för att beteckna agenten:

Krajina bola osvobodená cudzou armádou. *Landet befriades av en främmande armé.*

används för att uttrycka predikatsfyllnaden efter verbet **byť** vara i betydelsen *utgöra*.

Mám určitý okruh ľudí, ktorí sú mojimi kamarátmi. *Jag har en viss krets av människor som utgör mina vänner.*

Preňho boli poľovačky obľúbeným relaxom. *För honom var jakturer en omtyckt avkoppling.*

Fotenie by malo byť potešením. *Fotografering borde vara ett nöje.*

I högre stil är det vanligt att predikatsfyllnaden står i instrumentalis, särskilt om det är frågan om en övergående eller bildlig egenskap.

Čím je vaša manželka? *Vad är er hustru till yrket?*

Golda Meierová tam bola šatniarkou. *Golda Meier var garderobsdam där.*

Bola deťom matkou. *Hon var som en mor för barnen.*

Bruket av instrumentalis för att uttrycka en bildlig eller övergående egenskap är även vanligt i satser utan predikat.

Host'om v slovenskej rodine. *Som gäst i en slovakisk familj.*

VOKATIV

används vid direkt tilltal.

Ďakujem, pane! *Tack, herrn!*

Vítam vás, priateľu! *Välkommen, käre vän!*

HÖVLIGT TILLTAL

Hövligt tilltal uttrycks med 2 p pl av finita verb och pronomen men med singulara former av adjektiv och particip.

Kto bol u vás? *Vem var hos er?*

Kto vám dal svoju adresu? *Vem gav er min adress?*

Kde ste boli? *Var har ni varit?*

Ste veľmi milá. *Ni är väldigt snäll.*

ORDBILDNING

PREFIGERING

ALLMÄNNA PREFIX

ne- betecknar motsatsen till ursprungsordet.

šťastie, nešťastie	<i>lycka, olycka</i>
priateľ, nepriateľ	<i>vän, fiende</i>
úroda, neúroda	<i>god skörd, missväxt</i>

pra- betecknar *ur-*

les <i>skog</i>	prales <i>urskog</i>
zdroj <i>källa</i>	prazdroj <i>urkälla</i>
starý <i>gammal</i>	prastarý <i>urgammal</i>

spolu- betecknar *med-, sam-*.

žiak, spolužiak	<i>elev, skolkamrat</i>
práca, spolupráca, spolupracovať	<i>arbete, samarbete, samarbete</i>
hláska, spoluhláska	<i>ljud, konsonant</i>

sú- betecknar *med-, sam-*.

rodit' <i>föda</i>	súrodenc <i>syskon</i>
časť <i>del</i>	súčiastka <i>reservdel, maskindel</i>

även:

sedieť <i>sitta</i>	sused <i>granne</i>
----------------------------	----------------------------

Verbalprefixen **na-, pri-, u-, vy-, za-** samt **pre-** i betydelsen *genom*, dock ej *över*, får vokalförlängning vid nominalisering.

prichádzať <i>komma</i>	príchod <i>ankomst</i>
vychádzať <i>gå ut</i>	východ <i>utgång</i>
prechádzať <i>gå över, genom</i>	priechod <i>gångtunnel, genomgång</i>
	men:
	prechod <i>övergång</i>

SUBSTANTIV

Slovakiska substantiv har de grammatiska kategorierna genus (maskulinum, femininum, neutrum), numerus (singular, plural) och kasus (nominativ, ackusativ, genitiv, lokativ, dativ, instrumentalis).

SUBSTANTIVENS GENUS

Substantivens grammatiska genus bestäms som regel av deras naturliga genus vid substantiv som betecknar levande varelser. Varelsor med maligt kön är varelsobetecknande maskulina, varelsor med kvinnligt kön är feminina. Ungar utan utvecklat kön är som regel neutrala.

Vid övriga substantiv härleds genus huvudsakligen med hjälp av ordslutet.

Tingbetecknande maskulina är:

de flesta substantiv på konsonant

Feminina är:

de flesta substantiv på **-a**
några substantiv på mjuk konsonant
alla substantiv på **-ost'**

Neutrala är:

substantiv på **-o, -e, -ä**
några substantiv på **-a**

Genus kan alltså inte med säkerhet avgöras med hjälp av ordslutet när ordet slutar på konsonant eller **-a**.

kopec m. <i>kulle</i>	pec f. <i>spis</i>
meč m. <i>svärd</i>	reč f. <i>tal, språk</i>
stroj m. <i>maskin</i>	obyčaj f. <i>sed, vana</i>
bôl' m. <i>smärta</i>	sol' f. <i>salt</i>
dom m. <i>hus</i>	zem f. <i>jord, mark, land</i>
tieň m. <i>skugga</i>	dlaň f. <i>handflata</i>
papier m. <i>papper</i>	jar f. <i>vår</i>
teľa n. <i>kalv</i>	tabuľa f. <i>svarta tavlan</i>
dievča n. <i>flicka</i>	papuča f.

Vissa homonymer skiljer sig åt i kasus

zver m. *vilddjur* (singulativt) **zver** f. *vilda djur* (kollektivt)

Vid främmande ord förekommer vissa avvikelser.

plus n. *plus*
minus n. *minus*

Många engelska ord, i synnerhet de på **-y**, är feminina.

párty f.	<i>party</i>
whisky f.	<i>whisky</i>
show ~ šou f.	<i>show</i>

SINGULARE OCH PLURALE TANTUM

Ett visst antal substantiv förekommer bara i ett numerus. Någon formell åtskillnad i numerus kan inte göras vid sådana substantiv.

Singulare tantum är

kollektiva substantiv

korenie kryddor, **lístie** löv, **ľudstvo** mänskligheten

ämnesnamn

mlieko mjölk, **pšenica** vete, **uhlie** kol

abstrakta substantiv

sloboda frihet, **spokojnosť**

vissa egennamn, i synnerhet geografiska

Afrika Afrika, **Mars** Mars, **Váh** 'slovakisk flod'

Plurale tantum är t ex:

nohavice byxor, **okuliary** glasögon, **pl'úca** lunga, **raňajky** frukost

Likaså är många ortnamn plurale tantum, t ex:

Košice Slovakiens andra stad, **Piešťany** kurort norr om Bratislava, **Tatry** Tatrabergen

BILDNING

PERSON

-áč/-iač/-ač egenskap

fúzy *mustasch, skägg*

fuzáč *skäggig person*

bohatý *rik*

boháč *rikeman*

-aj uppförande, expressivt

motat' sa

motaj

tárat' prata strunt

táraj

-ák / -iak / -ak sysselsättning, ursprung, grupptillhörighet, egenskap

hlupák dobrák chytrák čudák ľavák silák severák rebrinák krvák dvojak trojak šestorák podliak pešiak lišiak

spievat' sjunga

spevák *sångare*

pásť valla

pasák *vallpojke; hallick*

vojna krig

vojak *soldat*

Praha Prag

Pražák *pragbo* (bohemism: -žá- i st.f. -žia-)

Haná det mähriska slättlandet **Hanáč** *hanábo*

Záhorie område NV om Blava **Záhorák** *záhoriebo*

dolniak, zemiak

prvý *första*

prvák *förstaklassare*

škola *skola*

školák *skolbarn*

-an ursprung, egenskap

trhan šklban ožran skokan

ostov *ö*

ostrovan *öbo*

vidiek *landsbygd*

vidiečan *lantbo*

Egypt *Egypten*

Egypt'an *egyptier*

-añ / -iaň / -añ egenskap, expressivt

dlháň strapáň slepáň skupáň

-aňa egenskap, expressivt

hlupaňa sprostaňa strapňa

-ár / -iar / -ar sysselsättning, grupptillhörighet, egenskap, uppförande

luhár ľahťikár pantičkár sväťušťkár tajňoťkár

piecť *baka*

pekár *bagare*

noviny *tidning*

novinár *journalist*

vrch

vrchár

seкта *sekt*

sektár *sektmedlem*

odboj *motståndsrörelse*

odbojár *motståndsmann*

klamat' ljuľa

klamár *lögnare*

-áš (expressivt) sysselsättning

vartáš

kontráš

tamburáš

-ca sysselsättning

hovorit' tala

hovorca *talesman*

súdit' döma

sudca *domare*

radit' råda

radca *rådgivare*

zastupovať <i>representera</i>	zástupca <i>representant</i>
záujem <i>intresse</i>	záujemca <i>intressent</i>
-č sysselsättning	
kúrit' <i>elda</i>	kurič <i>eldare</i>
zametať <i>sopa</i>	zametač <i>sopare</i>
-čan ursprung	
Bratislava <i>Bratislava</i>	Bratislavčan <i>bratislavabo</i>
Gemer	Gemerčan <i>gemerbo</i>
-dlo egenskap, uppförande	
strašidlo táradlo motovidlo	
-ec sysselsättning, ursprung, grupptillhörighet, egenskap, uppförande	
lakomec slepec svätec povstalec zbabelec vytrvalec ziarlivec horlivec	
neogabanec ufúl'anec zapovedanec zajatec poslanec branec cvičenec	
letieť <i>flyga</i>	letec <i>flygare</i>
plávať <i>simma</i>	plavec <i>simmare</i>
Korea <i>Korea</i>	Kórejec <i>korean</i>
Piešť'any <i>Piešť'any</i>	Piešť'anec <i>piešť'anybo</i>
	osvietenec
	domobranec
-ér sysselsättning	
asfalt <i>asfalt</i>	asfaltér <i>asfaltläggare</i>
montovať <i>montera</i>	montér <i>montör</i>
-ík uppförande, egenskap	
usadlík smrtelník mladík povereník bubeník	
-ista sysselsättning, grupptillhörighet	
húsle <i>fiol</i>	huslista <i>violinist</i>
traktor <i>traktor</i>	traktorista <i>traktorförare</i>
komunizmus <i>kommunism</i>	komunista <i>kommunist</i>
fašizmus <i>fascism</i>	fašista <i>fascist</i>
-ita grupptillhörighet	
Hus tjeckisk reformator	husita <i>hussit</i>
	jezuita <i>jesuit</i>
-ník/-nik sysselsättning, egenskap, uppförande	
milovník náhradník začiatočník školník straník vinník nevď'ačník	
	bojovník
záhrada <i>trädgård</i>	záhradník <i>trädgårdsmästare</i>
-och egenskap	
biely <i>vit</i>	beloch <i>vit</i>
čierny <i>svart</i>	černoch <i>neger</i>
divý <i>vild</i>	divoch <i>vilde</i>
slabý <i>svag</i>	slaboch <i>svagis</i>
-ok	
bielohlávok holobriadok	
-oň (expressivt) egenskap	
sivoň mladoň rydzoň	
-oš (expressivt) egenskap	
sprachtoš hundoš žgrloš kradoš hraboš	
-teľ sysselsättning	

učitel' <i>lära</i>	učitel' <i>lärare</i>
čítatel' <i>läsa</i>	čítatel' <i>läsare</i>
-ůň (expressivt) <i>egenskap</i>	
chrapůň <i>krikl'ůň</i>	
-ma	
vedma	

FEMININUMBILDANDE SUFFIX

De allra flesta personbetecknande substantiv har separata former i maskulinum och femininum. Den feminina motsvarigheten slutar oftast på ändelsen **+ka**.

Švéd <i>svensk</i>	Švédka <i>svenska</i>
študent <i>student</i>	študentka <i>student</i>
herec <i>skådespelare</i>	herečka <i>skådespelerska</i>
sluha <i>tjänare</i>	slůžka <i>tjänarinna</i>
učitel' <i>lärare</i>	učitel'ka <i>lärarinna</i>
turista <i>turist</i>	turistka <i>turist</i>
úradník <i>ämbetsman</i>	úradníčka <i>ämbetsman</i>
<i>prodavač, prodavačka</i>	
<i>Pražan, Pražanka</i>	

Ett antal andra femininbildande suffix förekommer också.

-a av vissa maskulina ord utan ändelse	
sused <i>granne</i>	suseda <i>grannfru</i>
-enka av vissa maskulina ord på -ák	
Slovák <i>slovak</i>	Slovenka <i>slovakiska</i>
-ica av vissa maskulina ord på -ec	
krasavec <i>skönhet</i>	krasavica <i>skönhet</i>
-ička av vissa maskulina ord utan ändelse	
filolog <i>filolog</i>	filologička <i>filolog</i>
-iná av vissa maskulina ord utan ändelse	
švagor <i>svåger</i>	švagríná <i>svägerska</i>
test' <i>svärfar</i>	testíná <i>svärmor</i>
-kyňa av vissa maskulina ord på -ca	
sudca <i>domare</i>	sudkyňa <i>domare</i>
<i>přítel, přítelkyně</i>	<i>'vän, väninna'</i>
otrok <i>slav</i>	otrokyňa <i>slavinna</i>
	Turkyňa <i>turkiska</i>
-nica av vissa maskulinaord på -ník	
robotník <i>arbetare</i>	robotnica <i>arbeterska</i>
pomocník <i>medhjälpare</i>	pomocnica <i>medhjälperska</i>
-yňa av vissa maskulina ord utan ändelse	
boh <i>gud</i>	bohyňa <i>gudinna</i>

EFTERNAMN

Kvinnors efternamn får alltid ändelsen **-ová**, om det inte är frågan om adjektiviska bildningar, så de får den vanliga adjektivändelsen **-á/-a**.

pán Novák <i>herr Novák</i>	pani Nováková <i>fru Novák</i>
Astrid Lindgrenová	Raiza Gorbačovová
Ján Čarnogurský	Jana Čarnogurská

För att beteckna hela familjen används ändelsen **-ovci**. Denna form föjs som ett regelbundet amskulint substantiv, dvs med ändelserna AG **-ovc-ov**, L **-ovc-och**, D **-ovc-om**, I **-ovc-ami**.

KOLLEKTIVA VARELSEBETECKNINGAR

-ač

Slovák	Slovač
chrobák <i>insekt</i>	junač
žobrák <i>tiggare</i>	chrobač <i>insekter</i>
	žobrač <i>tiggare</i>

-stvo

ľudia <i>människor</i>	ľudstvo <i>mänsklighet</i>
obyvatel' <i>invånare</i>	obyvatel'svto <i>invånare</i>
	potomstvo

DJUR

-ica

holubica	<i>duvahona</i>	holub	<i>duva</i>
medveica	<i>björnhona</i>	medved'	<i>björn</i>

-nica

chobotnica	<i>bläckfisk</i>	chobot	<i>snabel</i>
prasnica		prasa	

UNGAR

-ä/-a (konsonantväxling, vokalförlängning)

had <i>orm</i>	hád'a <i>ormunge</i>
hus <i>gås</i>	húsa <i>gåsunge</i>
levica <i>lejoninna</i>	levíča <i>lejonunge</i>
mladý <i>ung</i>	mlád'a <i>unge</i>
vlk <i>varg</i>	víča <i>vargunge</i>

-ča

cigán <i>zigenare</i>	cigánča <i>zigenarunge</i>
dojit' <i>dia</i>	dojča <i>dibarn</i>
kura	kurča <i>kyckling</i>

chlapča

-iatko (diminutiv)

neviniatko krstniatko prasiatko kačiatko jahniatko

VÄXTER

-ienka

červienka
ovsienka
prvosienka
slamienka

-nica

čierny *svart*

černica
brusnica
ohnica

LOKAL

-áreň/-iareň/-areň f.

piecť *baka*

pivo *öl*

liek *medicin*

pekáreň *bageri*

piváreň *ölstuga*

lekáreň *apotek*

-ica

nemoc *sjukdom*

nemocnica *sjukhus*

radnica vrátnica strednica pôrodnica colnica

-ín

včela *bi*

krava *ko*

včelín *bikupa*

kravín *fähus*

-inec

chudobinec zverinec blázinec nevestinec

sirota *föräldralöst barn*

sirotinec

staroba *ålderdom*

starobinec *ålderdomshem*

-ňa

šatňa kotolňa hovorňa štôľňa rozhl'adňa dielňa spálňa učebňa telocvična

kúpeľňa sprostredkovateľňa

-ovňa

strojovňa vozovňa práčovňa tkáčovňa akumulátorovňa

PLATS

-dlo

odpočívateľ *vila*

odpočívadlo *rastplats*

prefix + -ie

cesta *väg*

päta *häl*

hranica *gräns*

rázcestie *korsväg*

úpätie *bergsfot*

pohraničie *gränstrakt*

more <i>hav</i>	zámorie <i>annan kontinent (Amerika)</i>
-ina	
cudzí <i>främmande</i>	cudzina <i>utlandet</i>
domov <i>hem</i>	domovina <i>hembygd</i>
-isko	
letieť <i>flyga</i>	letisko <i>flygplats</i>
pracovať <i>arbeta</i>	pracovisko <i>arbetsplats</i>
sídlit'	sídlisko <i>bostadsområde</i>
športovať <i>sporta</i>	športovisko <i>idrottsplats</i>
-ník	
ryba <i>fisk</i>	rybník <i>damm</i>
holub <i>duva</i>	holubník <i>duvslag</i>

MASKINER, REDSKAP OCH VERKTYG

-áč / -iač / -ač	
sekáč pekáč kopáč cengáč	
-ačka	
mlát'ačka miešačka vysielačka frézovačka skúšačka	
-ák / -iak / -ak	
bodák zdvihák škrabák zverák kosák uterák	
-ár	
palacinkár	
-áreň	
sečkáreň	
-č	
zberáč postrekovač volič rozdel'ovač riadkovač spínač chladič tlmič	
-dlo	
lietať <i>flyga</i>	lietadlo <i>flygplan</i>
sedat' <i>sitta</i>	sedadlo <i>sits, sadel</i>
zdváhadlo čerpadlo nosidlo počítadlo zdrhovadlo mydlo radlo zubadlo zrkadlo	
sladidlo čiernidlo	

GRAD

-stvo	
generál <i>general</i>	generálstvo <i>generalsgrad</i>
	palatínstvo

MATERIAL OCH ÄMNEN

-ík / -ik <i>kemiska grundämnen</i>	
dušit' <i>kväva</i>	dušík <i>kväve</i>
vápno <i>kalk</i>	vápnik <i>kalk</i>
voda <i>vatten</i>	vodík <i>väte</i>

soda *soda* **sodík**
-ina
rohovina hmlovina kávovina cestovina bielkovina lúhovina slonovina
záclonovina vrecovina
-ivo
strelivo kuriva sadivo krmivo fajčivo

PRODUKT

-anka
miešanka
-enka / -ienka
tlačénka pálenka sušienka
-ivo
tkanivo pletiva rezivo

SPRÁK

-čina / -ština
nemčina ruština slovenčina čeština švédčina

LÄNDER

-sko
Fínsko Rusko Španielsko Švajciarsko Taliansko
-stvo
kráľovstvo vojvodstvo panstvo

VERKSAMHET, HANDLING, SYSSÄTTNING

-ba
sejba orba kosba deľba streľba plavba služba
-ica
motanica ťahanica tlačénica
-ie (verbalsubstantiv)
kopnutie státie ohryznutie pozvanie povolenie posedenie osvetlenie myslenie
bežanie
-izácia
kanalizácie motorizácia modernizácia
-ka
skládka zväzka previerka záhaľka obchádzka odbočka
-ot
chichot dupot buchot praskot piskot
-stvo / -ctvo

vyzvedačstvo spravodajstvo zberateľstvo veslárstvo pästiarstvo modelárstvo
pekárstvo lesníctvo strojnictvo

ALLMÄNNA SUBSTANTIVBILDNINGAR, KONKRETA

-∅

-a (KV, vokalförlängning)

tvrdý, tvrdza
chodiť, chôdza
svietiť, svieca

-ák / -iak / -ak

zemiak, masliak, držiak vešiak, slamenák, doštenák medenák vlniak
strieborniak

-an

ihlan prašan hltan síran octan stojan

-ár / -iar / -ar

jamkár člnkár

-ec

pukanec pletenec vzorec klinec stĺpec dielec reťazec

-eň

hlaveň báseň pieseň rezeň prsteň vozeň dĺžeň mäkkeň tieseň úroveň

-enka

vstupenka zloženka potvrdenka peňaženka dovolenka volenka

-ica

hadica stolica dlaždica riečica baranica chrbtica slivovica čerešňovica bránica
prilbica hviezdica panvica hlavica matica pasenica praženica číslica dvojica kolmica
zdravica chumelica metelica tlačnica guľovnica ručnica olovnica závitnica učebnica
počtovnica ojnica sietnica trávnicapohrudnica koľajnica

-ík / -ik

lievik zvrtilík zimník

-ina (ämne)

zemina literina perina tel'acina hovädzina stavebnina hudobnina surovina
horľavina kyselina zväčšenina plodina

-inec

kuracinec husacinec kravinec mušacinec

-izeň

bielizeň podobizeň ustanovizeň
-izmus

neologizmus rusizmus germanizmus
-ka

prípojka rozvodka snímka úsečka priamka príručka dvojkolka trojčlenka
-ník / -nik

denník slamník poludník jablčník múčnik priborník bielizník čajník nákrčník
plecník úvodník konečník trojúholník zborník parník blatník slnečník pribojník
pilník
-ok

dodatok	<i>tillägg</i>	dodat'	<i>lägga till</i>
odpadok	<i>avfall</i>	odpadnúť	<i>falla bort</i>

-ost'

usadlost'
-tel' (matematiska termer)

ukazovateľ deliteľ menovateľ
prefix/preposition -ie

náradie závažie potrubie predlaktie záhlavie záňadrie osrdie

ALLMÄNNA SUBSTANTIVBILDNINGAR, KOLLEKTIVA

-ie

bodľačie
prútie

-ina

brezina
divina
hrabina
hydina
liehovina
ozimina
strukovina
zverina

-stvo

lod' båt
sval muskel

lod'stvo
svalstvo

ALLMÄNNA SUBSTANTIVBILDNINGAR, ABSTRAKTA

-ost' / -nost'

činný *aktiv* činnost' *aktivitet*
starat' *sa bry sig om* starost' *bekymmer*
výnimočný *undantagsmässig* výnimočnost' *undantagsmässighet*

-stvo / -ctvo

občan *medborgare* občianstvo *medborgarskap*
škola *skola* školstvo
zdravotník *sjukvårdare* zdravotníctvo *sjukvård*

prefix +ie

bez *utan*, vládat' *styrar klara* bezvládie

EGENSKAPER, TILLSTÅND

-ita

nervozita obezita prosperita religiozita unifomita

-izmus

fanatizmus optimizmus realizmus utopizmus

-ka

hĺbka výška šírka

-oba

staroba choroba mdloba zloba

-ost' / -nost'

slabost' veľkost' dedičnosť úmrtnost'

-ota

hluchota driemota dobrota hustota istota

-stvo / -ctvo

mládenectvo sebesto malomeštiactvo otroctvo šialenstvo milosrdenstvo zverstvo
priateľstvo

SYSYTEM, ÁSIKTSRIKTNING

-izmus

kapitalizmus komunizmus kolonializmus budhizmus idealizmus realizmus

-stvo

osvietenstvo luteránstvo otrokárstvo slobodomurárstvo

Sammansättningar

DIMINUTIV

För slaviska språk är det mycket karakteristiskt med så kallade diminutivformer av substantiv, adjektiv, adverb, ja till och med av verb. Det allt överskuggande morfemet vid sådana diminutivbildningar är *-k-*, men även en rad andra suffix används och de olika suffixen kan kombineras och varierar i snart sagt det oändliga med hjälp av den talandes fantasi. Vissa sådana diminutivformer är alltså välbelagda och finns med i lexikon medan andra är tillfälliga skapelser som kommer till i talögonblicket.

Några exempel på vedertagna diminutivformer:

mamička av **máma** *mamma*

Av de flesta substantiv kan man ganska fritt bilda diminutiver med samma grundbetydelse som huvudordet fast med en nyans av småskalighet, intimitet, gullighet eller förtrolighet.

I vissa fall kan dock samma ändelser användas för ren ordbildning, vilket kan göra det svårt att skilja vissa självständiga lexem från diminutivbildningar.

list *blad, ark, brev* dim. **lístok** *lapp*
lístok *biljett* dim. **lísticoček**

MASKULINUM: **+ęc, +ęk, +ček, +ík / -ik, +čik, +ok, +čok**

Distribution av dessa suffix är oregelbunden men beror till viss del på rotvokalens längd. Efter lång rotvokal följer ofta kort vokal i diminutivändelsen och tvärt om.

bič <i>spö</i>	bičík
breh <i>strand</i>	briežok
čln <i>båt, eka</i>	člnok
dom <i>hus</i>	domec
foťák <i>kamera</i>	foťáčik
chlapec <i>pojke</i>	chlapček
chliev <i>fåhus</i>	chlievec
kabát <i>rock</i>	kabátec
kotol <i>gryta</i>	kotlík
kříž <i>kors</i>	křížik
list <i>blad</i>	lístok
liter <i>liter</i>	litřík
mlyn <i>kvarn</i>	mlynček
most <i>bro</i>	mostík
ohoň <i>eld</i>	ohník
ostrov <i>ö</i>	ostrovček
rám <i>ram</i>	rámček
snop <i>kärve</i>	snôpok
stroj <i>maskin</i>	strojček
vojak <i>soldat</i>	vojačik
zvon <i>klocka</i>	zvonec

på **-ec**

domec, chlapec

Maskulina egennamn bildar diminutiver genom att endast en rotstavelse bevaras och att ändelsen **-o** tillfogas. Dessutom inträffar konsonantväxling. Sekundära bildningar med **-k-** förekommer också.

Jaroslav	Jaro	
Ladislav	Laco	
Michal	Mišo	Miško
Miroslav	Miro	
Pavol	Pavlo	
Peter	Pet' o	
Richard	Rišo	Riško

FEMININUM: **+ečka, +enka, +ička, +inka, +ka, -ôčka / -očka**

De feminina diminutivsuffixen gör som regel att vokallängden i roten förändras så att lång rotvokal blir kort och tvärt om.

fujara	fujarenka
hlava <i>huvud</i>	hlávočka
hús <i>gås</i>	húska
izba <i>rum</i>	izbička
krava <i>ko</i>	kravka
mačka <i>katt</i>	mačička
mama <i>mamma</i>	mamička
mucha <i>fluga</i>	muška
postel' <i>säng</i>	postel'ôčka
ruka <i>hand, arm</i>	rúčka
sestra <i>syster</i>	sestrička
sliepka <i>höna</i>	sliapočka
strana <i>sida</i>	stránka
šabla <i>sabel</i>	šablenka
žila <i>åder</i>	žilôčka

NEUTRUM: **+ko/-éčko, +ičko, +ečko**

Liksom i femininum förändras som regel rotvokalens kvatitet.

čelo <i>panna</i>	čielko
drevo <i>trä</i>	drievko
miesto <i>plats</i>	miestečko
pero <i>fjäder</i>	pierko
pole <i>åker, fält</i>	poličko
telo <i>kropp</i>	tielko
vajce <i>ägg</i>	vajičko
víno <i>vin</i>	vínečko

EXPRESSIVITET

-ienka

sloboda *frihet*
Morava *Mähren*

slobodienka
Moravienka
púpavienka

AUGMENTATIV OCH PEJORATIV

-ava augmentativ

dial'ka

dial'ava

dĺžka

dĺžava

šírka

šírava

výška

výšava

-isko augmentativ och pejorativ

zubisko, jazyčisko

dlaň *handflata*

dlanisko

chlap *karl*

chlapisko

nôž *kniv*

nožisko

pęs *hund*

psisko *hundracka*

strom *träd*

stromisko

MASKULINUM OCH NEUTRUM SINGULAR

	Maskulinum		Neutrum
	varelser	ting	
N	o ~ Ø	Ø	o ~ e
A	a	Ø	o ~ e
G	a	u	a
L	ovi	e ~ u ~ i ~ '´	
D	ovi	u	
I	om ~ 'm		

	<i>morbror</i>	<i>bror</i>	<i>hare</i>	<i>ek</i>	<i>vallmo</i>	<i>maskin</i>	<i>fönster</i>		
	<i>hav</i>	<i>dryck</i>							
N	ujo	brat	zajac	dub	mak	stroj	okno	more	pitie
A	uja	brata	zajaca	dub	mak	stroj	okno	more	pitie
G	uja	brata	zajaca	duba	maku	stroja	okna	mora	pitia
L	ujovi	bratovi	zajacovi	dube	maku	stroji	okne	mori	pití
D	ujovi	bratovi	zajacovi	dubu	maku	stroju	oknu	moru	pitíu
I	ujom	bratom	zajacom	dubom	makom	strojom	oknom	morom	pitím

Ändelserna vid ord på **-ie** är inga äkta diftonger, utan en kombination av två morfem. Därför kortas de aldrig i position efter lång vokal, t.ex. **lístie, lístia, lístiu**.

NOMINATIV

Förnamn i diminutiv, vissa efternamn av främmande ursprung samt vissa personbetecknande appellativer slutar i Nsg på **-o** och har en regelbunden böjning.

Janko, AGsg **Janka**, LDsg **Jankovi**, Isg **Jankom** *Jan (dim.)*

Picasso, Agsg **Picassa**, LDsg **Picassovi**, Isg **Picassom**

strýko, AGsg **strýka**, LDsg **strýkovi**, Isg **strýkom** *uncle (dim.)*

maco, oco

Neutrala substantiv med stam på främre och bakre konsonant har i NAsg ändelsen **-o**.

Neutrala substantiv med stam på central konsonant har i NAsg ändelsen **-e**.

ACKUSATIV

Ackusativ av maskulina varelsebetecknande substantiv sammanfaller med genitiven, d.v.s. ändelsen är **-a**.

Ackusativ av maskulina tingbetecknande samt neutrala substantiv sammanfaller med nominativen, d.v.s. ändelserna är **-Ø, -o, -e**.

Mot denna regel förekommer dock, särskilt i vardagligt språkbruk, ett antal undantag bland maskulina tingbetecknande substantiv.

Ackusativ på **-a** har vissa döda varelsbetecknande:

Ackusativ på **-a** har vissa tingbetecknande:

- danser

- myntslag

- bilmärken

- frukter

GENITIV

Maskulina tingbetecknande har oftare **-u** än **-a**. Distributionen är dock helt arbiträr. Endast vissa tumregler kan ställas upp.

- Substantiv på **-ik** och **-ek** har ändelsen **-a**.
- Ortnamn på **-in/-ín** har ändelsen **-a**.
- En rad andra ord av äldre slaviskt ursprung har **-a**.

chleba bröd, **jazyka** tunga, **språk**, **kostola** kyrka, **sveta** värld, **syra** ost

LOKATIV

För maskulina tingbetecknande och neutrala substantiv gäller följande:

Ändelsen **-e** används efter främre konsonanter.

Ändelsen **-i** används efter mjuka konsonanter.

Ändelsen **-u** används efter bakre konsonanter.

Ändelsen **-´** används vid neutrala ord på **-ie**.

pitie, Lsg **pití** dryck, drickande

Ändelsen **-i** förekommer dessutom flitigt framför allt vid ord av främmande ursprung på de i övriga former hårda konsonanterna **-l**, **-r**.

areáli areal, **ateliéri** atelier, **hoteli** hotell, **júli** juli, **požiari** eldsvåda

dessutom

júni juni

Ändelsen **-u** förekommer i Lsg, liksom i Dsg, vid tre varelsbetecknande maskulina substantiv.

bohu gud, **duchu** anden, **človeku** (även **človekovi**)

Dessutom förekommer **-u** i LDsg i vissa stående uttryck.

otcu-materi far och mor, **čertu-diablu** fan och djävulen
my o vlku (a **vlk za humnami**) när man talar om trollen...

Såsom epitet används i LDsg **pánu** *herrn*, självsändigt dock **pánovi**.

Hovoril o pánu doktorovi. *Han talade om doktorn.*

Hovoril o pánovi. *Han talade om herrn.*

DATIV

Förutom i ovan nämnda fall förekommer dativ på **-u** vid substantivet

čertovi / čertu *djävul*

Dock används **-ovi** i uttrycket:

ani bohovi *inte ens åt gud*

INSTRUMENTALIS

Ändelsen **-m** används vid neutrala substantiv på **-ie**.

pitie, Lsg **pitím** *dryck, drickande*

VOKATIV

Ett fåtal maskulina varelsesbetecknande substantiv har en särskild vokativform som dock som regel är fakultativ. Dessa former är nästan att betrakta som interjektioner.

bože *gud*, **bratku** *bror*, **človeče** *människa*, **Duchu Svätý** *Helige Ande*, **chlape** *karl*, **kmotre** *gudfar*, **majstre** *mäster*, **otče** *far*, **pane** *herrn*, **pánečku** *herrn*, **priateľu** *vän*, **synku** *son*, **švagre** *svåger*

Man kan skönja en utveckling av en ny sekundär vokativ genom förkortning av diminutiver. Dessa former slutar på **-i**, t.ex. **oci**.

FÖRÄNDRINGAR I STAMMEN

Växling i vokallängden.

chlieb - chleba, kôň - koňa

FEMININUM SINGULAR

	fr./ba. stam	centr. stam	
N	a	a	∅
A	u	u	∅
G	y	e	e ~ i
L	e	i	i
D	e	i	i
I	ou	ou	ou

	<i>kvinn</i> a	<i>gata</i>	<i>handflata</i>	<i>ben</i>
N	žena	ulica	dlaň	kost'
A	ženu	ulicu	dlaň	kost'
G	ženy	ulice	dlane	kosti
L	žene	ulici	dlani	kosti
D	žene	ulici	dlani	kosti
I	ženou	ulicou	dlaňou	kost'ou

Ord på **-ia** böjs regelbundet som mjuka stammar, t.ex.
televízia, Asg **televíziu**, Gsg **televízie**, LDsg **televízi**i *television*

GENITIV

Ändelsen **-i** i genitiv singular har ett mindre antal feminina substantiv med **-∅** i Nsg.
nor reč seč mlad' med' bel' sol' otep jar zver (även mask.) **os voš myš plet' smet' -ost'**
hrst' Lešt' Budapešt' Bukurešt' krv cirkev lož

VOKATIV

Man kan skönja en utveckling av en ny sekundär vokativ genom förkortning av diminutiver. Dessa former slutar på **-i**, t.ex. **mami, Evi**.

Plural

	Manspersoner	Övriga mask	Femininum	Neutrum
N pl	+i ~ ovia ~ +ia	y ~ e	y ~ e ~ i	á ~ ia ~ a
A	ov	y ~ e	y ~ e ~ i	á ~ ia ~ a
G	ov		Ø ~ í	
L	och		ách ~ iach ~ ach	
D	om		ám ~ iam ~ am	
I	mi ~ ami		ami	

Före +i och +ia i Npl inträffar konsonantväxling 2.

Poliak, Poliaci
Čech, Česi

	<i>karlar</i>	<i>bröder</i>	<i>morbröder</i>	<i>tuppar</i>	<i>harar</i>	<i>ekar</i>
<i>maskiner</i>						
N	chlapi	bratia	ujovia	kohúty	zajace	duby stroje
A	chlapov	bratov	ujov	kohúty	zajace	duby stroje
G	chlapov	bratov	ujov	kohútov	zajacov	dubov strojov
L	chlapoch	bratoch	ujoch	kohútoch	zajacoch	duboch strojoch
D	chlapom	bratom	ujom	kohútom	zajacom	dubom strojom
I	chlapmi	bratmi	ujami	kohútmi	zajacmi	dubmi strojmi

	<i>kvinnor</i>	<i>vaser</i>	<i>gator</i>	<i>handflator</i>	<i>ben</i>	<i>städer</i>	<i>kinder</i>
<i>hjärtan drycker</i>							
N	ženy	vázy	ulice	dlane	kosti	mestá	lica srdcia pitia
A	ženy	vázy	ulice	dlane	kosti	mestá	lica srdcia pitia
G	žien	váz	ulíc	dlaní	kostí	miest	líc sfde pití
L	ženách	vázach	uliciach	dlaniach	kosiach	mestách	licach srdciach pitiach
D	ženám	vázam	uliciam	dlaniam	kostiam	mestáam	licam srdciam pitiam
I	ženami	vázami	ulicami	dlaňami	kost'ami	mestami	licami srdcami pitiami

NOMINATIV

Neutrum har alltid ändelsen -á (-ia, -a), t.ex.

autá *bilar*, okná *fönster*, moria *hav*, mená *namn*

Maskulina personbetecknande substantiv har som regel ändelsen +i, t.ex.

chlapi *karlar*, lekári *läkare*, Poliaci *polacker*, studenti *studenter*

Maskulina icke-personbetecknande och feminina substantiv med stam på hård konsonant har som regel ändelsen -y, t.ex.

Maskulina icke-personbetecknande och feminina substantiv med stam på mjuk konsonant har ändelsen -e, t.ex.

stroje *maskiner*,
ulice *gator*,
taniere *tallrikar*,

En rad undantag till ovanstående huvudregler förekommer dock.

Ett antal personbetecknande maskulina substantiv har ändelsen -ovia. Detta gäller

- egennamn

Jánovia, Jozefovia, Michalovia, Janovia, Dunčovia

- ord på -o

dedovia *morfar*; *farfar*, ujoivia *morbröder*

- ord på -g, -h

archelógovia *arkeologer*, bohovia *gudar*, vrahovia *mördare*

- ord med diminutivändelserna -ček, -čik

chlapčekovia *pojkar*, synáč(i)kovia *söner*

- vissa kortare ord som betecknar släktskap

kmotrovia *gudfäder*, mužovia ~ muži *man*; *make*, otcovia *fäder*, svokrovia *svärfäder*,

synovia *söner*, strýcovia *farbröder*, svatovia ~ svati ?, švagrovia *svågrar*, zaťovia *svärsöner*

- vissa kortare ord som betecknar nationalitet har någon gång ändelsen -ovia

Indovia *indier*, Íri (~ Írovia) *irländare*, Nóri (~ Nórovia) *norrmän*, Švédi (~ Švédovia) *svenskar*

- vissa andra ord av främmande ursprung

agronómovia *agronómi agronomer*, šefovia *chefer*

- ordet

členovia *medlemmar*

Ett mycket litet antal personbetecknande maskulina substantiv har ändelsen +ia. Detta gäller

- ord på -teľ.

čitatelia *läsare*, priatelia *vänner*, učitelvia *lärare*

- ord på -an, t.ex.

Bratislavčania *bratislavabor*, kresťania *kristna*, Moravania *mährare*, občania *medborgare*, Slovania *slaver*

men t.ex.

galgani *trhani župani*

- enstaka andra.

bratia *bröder*, dedičia *arvingar*, hostia *gäster*, ľudia *mäniskor*, manželvia *äkta makar*, rodičia *föräldrar*, susedia *grannar*

Vissa feminina substantiv med ändelsen -Ø i NAsg har i NApl ändelsen -i. Detta gäller framför allt alla feminina substantiv på -ost'.

veci *saker*

kosti *ben*

- samt ett maskulint substantiv

dni *dagar*

Fem djurbetecknande maskulina substantiv har fakultativa former i NApl enligt böjningen

för personbetecknande maskulina substantiv.

NApl lvy ~ Npl lvi, Apl lvov *lejon*, NApl orly ~ Npl orli Apl orlov *örnar*, NApl psy ~ Npl psi, Apl psov *hundar*, NApl vlky ~ Npl vlci, Apl vlkov *vargar*, NApl vtáky ~ Npl vtáci, Apl vtákov *fåglar*

ACKUSATIV

Ackusativ plural är för maskulina personbetecknande substantiv lika med genitiv plural. För övriga substantiv sammanfaller ackusativ och nominativ plural.

I ackusativ vacklar dock som regel ej ovan nämnda substantiv med pejorativ färgning.

AG tych łotrów *de skurkarna*, *lymlarna*

Genitiv

Maskulina substantiv har normalt ändelsen **-ov**.

Feminina och neutrala substantiv har normalt ändelsen **-Ø** samt förlängning av föregående nukleus.

áut	auto	<i>bil</i>
hláv	hlava	<i>huvud</i>
mien	meno	<i>namn</i>
nôh	noha	<i>ben</i>
piat	päta	<i>häl</i>
rýb	ryba	<i>fisk</i>
síl	silá	<i>kraft</i>
sín	srna	
štiav	št'ava	<i>saft</i>
vín	vlna	<i>våg</i>

Om den tredje nukleusen från slutet är lång förlängs inte den näst sista.

Om stammen slutar på /ov/, /voC/, /jeC/, /jaC/ etc inträffar ingen förlängning.

budov	budova	<i>byggnad</i>
--------------	---------------	----------------

Om stammen slutar på konsonantgrupp innehåller denna nästan alltid en tom nukleus.

Denna realiseras som regel som

• **-ie-** efter föregående kort nukleus

hier	/hØrØ/	hra	<i>spel, lek</i>
matiek	/matØkØ/	matka	<i>mor</i>
skiel	/skØkØ/	sklo	<i>glas</i>

som **-o-** efter föregående kort nukleus

lýtok	/lítØkØ/	lýtko	<i>vad</i>
otázok	/otázØkØ/	otázka	<i>fråga</i>

Vissa undentag förekommer, nämligen

- **-á-** efter kort nukleus

dosák	/dosθkθ/	doska	<i>bräda</i>
jedál	/jedθlθ/	jedlo	<i>mat, maträtt</i>

Normalt **kariet** *kort*, dock **do karát**⁵⁶, **z karát**⁴⁰ vid sidan av **do kariet**⁴⁴, **z kariet**⁶⁰.

- **-ie-** efter lång nukleus

čísiel ~ čísel	/čísθlθ/	číslo	<i>nummer</i>
výhier ~ výher	/výhθrθ/	výhra	<i>vinst, pris</i>

dessutom alltid vid ord på **-stvo**

hospodárstiev	hospodárstvo
----------------------	---------------------

Endast mycket få konsonantgrupper innehåller ej någon tom nukleus.

hl'adisk	/hl'adiskθ/	hl'adisko
-----------------	-------------	------------------

Även ett par maskulina substantiv har ändelsen **-θ** och förlängning av föregående nukleus.

čas	čas	<i>tid</i>
ráz	raz	<i>gång</i>

Det samma gäller många maskulina ortnamn som är plurale tantum.

Piešť'an	Piešť'any
-----------------	------------------

Vissa substantiv har ändelsen **-í**. Detta gäller följande maskulina substantiv.

dní	deň	<i>dag</i>
hostí	host'	<i>gäst</i>
ľudí	človek	<i>människa</i>
peňazí	peniaze	<i>pengar</i>

Feminina och neutrala substantiv med stam på mjuk konsonant har oftast ändelsen **-θ**, mindre ofta ändelsen **-í**. Distributionen är relativt arbiträr.

fľaša - Gpl fliaš, chvíľa - Gpl chvíľ, líce - Gpl líc *kind*, mĺ'a - Gpl mĺ', papuča - Gpl papúč, plece - Gpl pliec, tabuľa - Gpl tabúl', vajce - Gpl vajec

guľa - Gpl gulí/gúl', čerešňa - Gpl čerešní/čerešieň, pera - Gpl perí/pier, žemľa - Gpl žemlí/žemieľ

baňa - Gpl baní, jedľa - Gpl jedlí, koža - Gpl koží, mandľa - Gpl mandlí, medaila - Gpl medailí, minca - Gpl mincí, more - Gpl morí, oje - Gpl ojí, pole - Gpl polí, sadza - Gpl sadzí, vôňa - Gpl vôní

Främmande ord med vokal före **-a** liksom neutrala på **-ie** har i Gpl **-í**.

akcia - akcií *aktie*, idea - Gpl ideí *idé*, múzeum - Gpl múzeí *museum*

poschodie - Gpl poschodí

Feminina substantiv med ändelsen **-θ** i NAsg har alltid ändelsen **-í** i Gpl.

vec - Gpl vecí *sak*

Instrumentalis

Maskulina substantiv har som regel ändelsen **-mi** i Ipl. Ändelsen **-ami** används dock vid stammar på **-m** och stammar som innehåller flyktig vokal liksom vid tvåstaviga

personbetecknande substantiv som slutar på -o i Nsg.

strom *träd*, stromami

otec *far*, otcami

ujo *morbror*, ujami

Vidare används -ami vid maskulina substantiv som slutar på -a i Nsg om detta -a inte föregås av -t- föregånget av vokal.

hrdina *hjärte*, hrdinami

turista *turist*, turistami

poeta *poet*, poetmi

PLURALE TANTUM

Den stora majoriteten appellativer som är plurale tantum böjs som regelbundna feminina substantiv med Gpl utan ändelsen, eller i vissa fall -í.

Vissa substantiv är dock maskulina. Detta gäller framför allt ortnamn med hård stam. De slutar som regel på -Ø i Gpl, men -ov används om namnet ursprungligen är ett vanligt appellativ.

En liten grupp regelbundna neutrala substantiv är också plurale tantum och har NApl på -á / -ia / -a.

	NApl	Gpl	Lpl
m.	fúzy <i>skägg</i> , <i>mustasch</i>	fúzov	fúzoch
	Nové Zámky	Nových Zámkov	Nových Zámkoch
	Piešťany	Piešťan	Piešťanoch
	Topoľčany	Topoľčian	Topoľčanoch
f.	Košice	Košíc	Košiciach
	sane <i>kälke</i>	saní	saniach
n.	pl'úca <i>lunga</i>	pl'úc	pl'úcach

OREGELBUNDNA SUBSTANTIV

HELA GRUPPER

Maskulinum på -a och slovakiska efternamn på -o

Maskulina varelsebetecknande substantiv som i Nsg slutar på -a har i AGsg en avvikande böjning. På samma sätt böjs slovakiska efternamn på -o.

		<i>hjärte</i>	<i>turist</i>	<i>poet</i>		
a	N sg	hrdina	turista	poeta	Saša	Butto
u	A	hrdinu	turistu	poetu	Sašu	Buttu
u	G	hrdinu	turistu	poetu	Sašu	Buttu
ovi	L	hrdinovi	turistovi	poetovi	Sašovi	Buttovi
ovi	D	hrdinovi	turistovi	poetovi	Sašovi	Buttovi
om	I	hrdinom	turistom	poetom	Sašom	Buttom
ovia ~ +i	N pl	hrdinovia	turisti	poeti	Sašovia	Buttovia
ov	A	hrdinov	turistov	poetov	Sašov	Buttov
ov	G	hrdinov	turistov	poetov	Sašov	Buttov
och	L	hrdinoch	turistoch	poetoch	Sašoch	Buttoch
om	D	hrdinom	turistom	poetom	Sašom	Buttom
ami ~ mi	I	hrdinami	turistami	poetmi	Sašami	Buttami

Npl: substantiv av främmande ursprung på -ta har ändelsen +i, övriga har ändelsen -ovia.
substantiv på vokal+ta har i Ipl ändelsen -mi.

Maskulinum på främre vokal

Maskulina egennamn och appellativer som slutar på -e, -é, -i, -í, -y, -ý, -ä har i singular en modifierad pronominell böjning.

∅	N sg	kuli	Verdi	Palme
ho	A	kuliho	Verdiho	Palmeho
ho	G	kuliho	Verdiho	Palmeho
m	L	kulim	Verdim	Palmem
mu	D	kulimu	Verdimu	Palmemu
m	I	kulim	Verdim	Palmem
ovia	N pl	kuliovia	Verdiovia	Palmeovia
ov	A	kuliov	Verdiov	Palmeov
ov	G	kuliov	Verdiov	Palmeov
och	L	kulioch	Verdioch	Palmeoch
om	D	kuliom	Verdiom	Palmeom
ami	I	kuliami	Verdiami	Palmeami

Slovakiska efternamn på -ý (-i) som är substantiverade adjektiv böjs dock som adjektiv.

Även andra slaviska efternamn och ortnamn som är substantiverade adjektiv (ryska på **-ij**, **-oj**, **-yj**, polska, bulgariska och serbokroatiska på **-ski**, **-cki**) böjs som adjektiv, t.ex.

Groznyj, Gsg **Grozného**, Majakovskij, AGsg **Majakovského**, **Tolstoj**, AGsg **Tolstého**, **Rozwadowski**, AG sg **Rozwadowského**

Namn på **-ai**, **-ay** böjs antingen på ovanstående sätt eller regelbundet, t.ex.

Matulay, AGsg **Matulaya** ~ **Matulayho**

Ungerska namn på **-gy** [dʃ], **-ly** [j], **-ny** [ň] böjs som regelbundna maskulina substantiv, t.ex.

Nagy, **Nagya**, **Király**, **Királya**

Engelska och franska namn på stumt **-e** liksom fanska på stumt **-es** böjs regelbundet. Den stumma slutet faller som regel i böjda former. **-e**- kvarstår dock efter **c**, **ch**, **g**.

Hume, **Huma**, **Lafargue**, **Lafargua**, **Pierre**, **Pierra**, **Laplace**, **Laplacea**, **Malebranche**, **Malebranchea**, **Descartes**, **Descarta**, **Georges**, **Georgea**

Övriga franska namn på stum konsonant böjs dock regelbundet utan bortfall i böjda former, t.ex.

Thorez, **Thoreza**, **Duclos**, **Duclosa**, **Rabelais**, **Rabelaisa**

Namn på **-u**, **-ú**, **-ó**, **-ü**, **-ú**, **-ö**, **-ó** böjs regelbundet, t.ex.

Szabó, AGsg **Szabóa**, **Nexö**, AGsg **Nexöa**, **Rousseau**, AGsg **Rousseaua**

Rumänska och albanska namn på **-u** förlorar dock denna vokal i böjda former, t.ex.

Sadoveanu, AGsg **Sadoveana**

Problematiska förnamn lämnas som regel oböjda före efternamn, t.ex.

Franc,ois Villonovi, **Jenő Kenessymu**, **André Stilovi**

Maskulinum på **-us**, **-os**, **-as**, **-es**

Maskulina substantiv från latin och grekiska saknar den grekiska/latinska nominativändelsen i böjda former.

N sg	génius	rádus	-izmus	kozmos	Aristoteles	Pytagoras
A	génia	rádus	-izmus	kozmoz	Aristotela	Pytagora
G	génia	rádia	-izmu	kozmu	Aristotela	Pytagora
L	géniovi	rádiu	-izme	kozme	Aristotelovi	Pytagorovi
D	géniovi	rádiu	-izmu	kozmu	Aristotelovi	Pytagorovi
I	géniom	rádiom	-izmom	kozmom	Aristotelom	Pytagorom
N pl	géniovia	rádie	-izmy	kozmy	Aristotelovia	Pytagorovia
A	géniov	rádiov	-izmov	kozmov	Aristotelov	Pytagorov
G	géniov	rádiov	-izmov	kozmov	Aristotelov	Pytagorov
L	génioch	rádioch	-izmoch	kozmoch	Aristoteloch	Pytagoroch

D	géníom	rádiom	-izmom	kozmom	Aristotelom	Pytagorom
I	géniami	rádiami	-izmami	kozmami	Aristotelami	Pytagorami

Vissa substantiv på **-us, -os** behåller den latinska resp. grekiska nominativändelsen även i böjda former, t.ex.

autobus, -u, cirkus, -u, bambus, -u, hubertus, -u

Július, Agsg Júliusa

epos, -u, pátos, -u

Latiska och grekiska namn med stamförlängning

Vissa latinska och grekiska har längre eller på annat sätt förändrad stam i böjda former än i Nsg, t.ex.

Cicero, Ciceróna

Nero, Neróna

Paris, Parida

Xenofón, Xenofonta

Feminina på **-ea, -oa, -ua**

Ord på **-ea, -oa, -ua** böjs som hårda stammar, men har i LDsg den mjuka ändelsen **-i** och i Gpl ändelsen **-í**, t.ex.

a	NOM sg	idea
u	ACK	ideu
y	GEN	idey
i	LOK	idei
i	DAT	idei
ou	INS	ideou
y	NOM pl	idey
y	ACK	idey
í	GEN	ideí
ách	LOK	ideách
ám	DAT	ideám
ami	INS	ideami

Oböjliga feminina

Feminina förnamn som slutar på konsonant eller annan vokal än **-a** är oböjliga.

Nepoznám Karin.

Jag känner inte Karin.

Neutrum från latin och grekiska på **-um, -on, -o** efter vokal

Substantiv från latin och grekiska på **-um, -on, -o** föregånget av konsonant böjs regelbundet, varvid nominativändelsen **-um, -on** faller i böjda former.

um ~ on ~ o	NOM sg	vízum	múzeum	asyndeton	rádio
um	ACK	vízum	múzeum	asyndeton	rádio
a	GEN	víza	múzea	asyndeta	rádia
e ~ u	LOK	víze	múzeu	asyndete	rádiu
u	DAT	vízu	múzeu	asyndetu	rádiu
om	INS	vízom	múzeom	asyndetom	rádiom
á	NOM pl	víza	múzeá	asyndetá	rádiá
á	ACK	víza	múzeá	asyndetá	rádiá
∅ ~ í	GEN	víz	múzeí	asyndet	rádií
ách ~ ach	LOK	vízach	múzeách	asyndetách	rádiách
ám ~ am	DAT	vízam	múzeám	asyndetám	rádiám
ami	INS	vízami	múzeami	asyndetami	rádiami

Märk särskilt att om stammen slutar på vokal blir ändelsen i Lsg **-u** och i Gpl **-í**.

Vissa substantiv på **-um** behåller den latinska nominativändelsen i böjda former. Dessa substantiv är dessutom maskulina (??).

album, albumu, dátum, dátumu, konzum, konzumu

Neutrum på -a / -ä

flicka

a	NOM sg	dievča	
a	ACK	dievča	
aťa	GEN	dievčat'a	
ati	LOK	dievčati	
aťu	DAT	dievčat'u	
aťom	INS	dievčat'om	
atá ~ ence	NOM pl	dievčatá	~ dievčence
atá ~ ence	ACK	dievčatá	~ dievčence
iat ~ at ~ eniec	GEN	dievčat	~ dievčeniec
atách ~ encoch	LOK	dievčatách	~ dievčencoch
atám ~ encom	DAT	dievčatám	~ dievčencom
atami ~ encami	INS	dievčatami	~ dievčencami

prasa, tel'a, šteňa

prasce, tel'ce, štence (šteňce??)

prasiac, teliec, šteniec

prascom, tel'com...

sállan

prasatá, tel'atá, šteňatá

zviera, jfr. zver

Oböjliga neutrala

Chile

ENSTAKA ORD

<i>människa</i>	NOM	ACK	GEN	LOK	DAT	INS
sg	človek	človeka	človeka	človeku (človekovi)	človeku (človekovi)	človekom
pl	ľudia	ľudí	ľudí	ľud'och	ľud'om	ľud'mi

<i>dag</i>	NOM	ACK	GEN	LOK	DAT	INS
sg	deň	deň	dňa	dni	dňu	dňom
pl	dni	dni	dní	dňoch	dňom	dňami

Dock Lsg **dne** i uttrycket **vo dne v noci** både natt och dag.

<i>barn</i>	NOM	ACK	GEN	LOK	DAT	INS
sg	dieťa	dieťa	dieťaťa	dieťaťi	dieťaťu	dieťaťom
pl	deti	deti	detí	det'och	det'om	det'mi

<i>dörr</i>	NOM	ACK	GEN	LOK	DAT	INS
pl	dvere	dvere	dverí dvier	dverách	dverám	dverami dvermi

	NOM	ACK	GEN	LOK	DAT	INS
sg	gazdiná	gazdinú	gazdinej	gazdinej	gazdinej	gazdinou
pl	gazdiné	gazdiné	gazdín	gazdinách	gazdinám	gazdinami

<i>gäst</i>	NOM	ACK	GEN	LOK	DAT	INS
sg	host'	host'a	host'a	host'ovi	host'ovi	host'om
pl	hostia	hostí	hostí	host'och	host'om	host'mi

<i>lock</i>	NOM	ACK	GEN	LOK	DAT	INS
sg	kader	kader	kadere	kaderi	kaderi	kaderou
pl	kadere	kadere	kaderí	kaderách	kaderám	kaderami

Kilo *kilo* behandlas ofta som oböjligt i Gpl efter räkneord om räkneordet är oböjt. Är räkneordet böjt böjs även ordet **kilo**.

pät' kilo / kíl
do piatich kíl

fem kilo
upp till fem kilo

<i>mor</i>	NOM	ACK	GEN	LOK	DAT	INS
sg	mat' mati	mat' mater	matere	materi	materi	materou

	mater					
pl	matere	matere	materí	materiach	materiam	materami

<i>öga</i>	NOM	ACK	GEN	LOK	DAT	INS
sg	oko	oko	oka	oku	oku	okem
pl	oči	oči	očí	očiach	očiam	očami

Dock Gpl **oči** i vissa stående uttryck, t.ex. **pozriet' do oči titta i ögonen, zide z oči, zide z myšli det som försvinner från ögonen försvinner ur tanken.**

Regelbundna pluralformer, **oká, oká, ôk, okách, okám, okami**, i betydelsen *fettöga (på soppa)*.

<i>fru, dam</i>	NOM	ACK	GEN	LOK	DAT	INS
sg	pani	paniu	paniej	paniej	paniej	pañou
pl	panie	panie	paní	paniach	paniam	paniami

Som epitet är **pani** oböjligt, t.ex. **u pani Hegerovej, pre pani Hegerovú, s pani Hegerovou**

<i>pengar</i>	NOM	ACK	GEN	LOK	DAT	INS
pl	peniaze	peniaze	pañazí			

<i>prinsessa</i>	NOM	ACK	GEN	LOK	DAT	INS
sg	princezná					
pl						

<i>öra</i>	NOM	ACK	GEN	LOK	DAT	INS
sg	ucho	ucho	ucha	uchu	uchu	uchem
pl	uši	uši	uší	ušiach	ušiam	ušami

Dock Gpl **uši** i vissa stående uttryck, t.ex.

Regelbundna pluralformer, **uchá, uchá, úch, uchách, uchám, uchami**, i betydelsen *öra, handtag (på koppar, grytor)*.

BILDNING

Prefigering

Prefix som betecknar grad vid såväl adjektiv som adverb.

ne-

neľudský

nevyčerpatelľný

pra-

pradávný

praobyčajný

pre-

predľaký

premúdry

pri-

veľmi, priveľmi *för mycket*

privysoké dávky *alldeles för höga doser*

priúzky

primladý

Bildningar med de av prepositioner avledda prefixen är också vanliga.

bez-

bezdrôtový

bezmocný

bezmotorový

bezvľádný

bezvýhradný

beznohý

na-

nahluchľý

nasprostastý

nad-

nadmorský

ob-

obstarný

po-

pozemský

pod-

podtatranský

pred-

preddunajský

predvojnový

proti-

protináboženský

sú-

súbežný

Suffigering

Genom suffigering bildas två typer av adjektiv, kvalitativa och relativa.

Kvalitativa adjektiv

Kvalitativa adjektiv med relativt allmän betydelse bildas med följande suffix:

-ačný (Bildas av verb.)

dobývať, dobyvačný

korunovať, korunovačný ??? korunovacia

rozkazovať, rozkazovačný

uštípať, uštipačný

-anlivý (Bildas av verb.)

mlčať, mlčanlivý

???, ospanlivý

trvať, trvanlivý

zdržať sa, zdržanlivý

-avý (Bildas både av verb och substantiv.)

???, búťľavý

???, dengľavý

???, hrčavý

jamka, jamkavý

otáčať sa, otáčavý

padáť, padavý

peha, pehavý

premoknúť, nepremokavý

sopľa???, sopľavý

špína, špinavý

???, ťarbavý

žobrať, žobravý

žrať, žravý

-čivý (Bildas av verb, någon gång av substantiv.)

nástojčivý

páľiť, páľčivý

povera, poverčivý

ústupčivý

zádumčivý

záhalčivý

-istý (Bildas av substantiv.)

farba, farbistý

koniec, končistý

tieň, tienistý

tŕnistý

územčistý

zápalistý

-ivý (Bildas av verb.)

krúžiť, krúživý

sporit', sporivý

šteklit', šteklivý

zúrit', zúrivý

žiarlit', žiarlivý

-ký, -ky (Bildas av substantiv.)

hladký

krátky

sladký

-ľavý (Bildas av verb och substantiv.)

chytľavý

smradľavý

šmykľavý

škrekľavý

štipľavý

-livý (Bildas av verb och substantiv.)

búrlivý

pamätlivý

plačlivý

prit'ážlivý

škodit', škodlivý

-ný, -ny (1) (Bildas oftast av verb men även av substantiv.)

bodat'???, bodný

dojit', dojný

kuť, kujný

nosiť, nosný

ochrana, ochranný

orat', orný

platit', platný

prebytok, prebytočný

predať, predajný

???, strelný

???, ťažný

učel, účelný

vliecť, vlečný

-ný (2) (Passivt particip av verb.)

čakať, nečakaný

kalibrovať, kalibrovaný

miešať, miešaný

nahrať, nahraný

nútiť, nútený

obohatiť, obohatený

plánovať, plánovaný

preľudniť, preľudnený

stlmiť, stlmený

tvorovať, tvarovaný

uniformovať, uniformovaný

uzimit', uzimený
vatovat', vatovaný
viazat', viazaný
-ovaný (Bildas av substantiv.)
kroj, krojovaný
průžok, průžkovaný
ryha, ryhovaný
smalt??, smaltovaný
vrúbok?, vrúbkovaný
-tel'ný (Bildas av verb, någon gñg av substantiv.)
delit', delitel'ný
merat', meratel'ný
prijat', prijatel'ný
smrt', smrtel'ný
vidiet', viditel'ný
 vyčerpát', nevyčerpateľ'ný
-utý (Bildas av verb.)
mrznút'?, mrzutý
tiect', tekutý
visiet', visutý

Suffix med mera konkret betydelse:

-ivý (Bildas av verb för att beteckna en förmåga.)
dušit', dušivý
liečit', liečivý
ničit', ničivý
vodit', vodivý
-ovitý
heslo, heslovitý
kaša, kašovitý
???, kuželovitý
stupeň, stupňovitý
úryvok, úryvkovitý
válec??, valcovitý
-úce (Bildas av substantiv för att starkt betona detsamma.)
 roky rokúce

Relativa adjektiv

Allmänna relativa adjektiv bildas med följande suffix:

-ajší, -ňajší, -ojší (Bildas av substantiv och adverb som betecknar tid eller plats.)
obed, obedňajší
pondelok, pondelňajší
ráno, raňajší
sobota, sobotňajší

streda, stredajší
tam, tamojší
tuná, tunajší
včera, včerajši
vlani, vlašajší
vtedy, vtedajší

-ánsky, -iansky, -anský (Bildas av substantiv som betecknar ort.)

Groznyj, grozniansky

Kuba, kubánsky

Peru, peruánsky

Rača, račiansky

sitnianský

Sparta, spartánský

Trenčín, trenčiansky

-atický (Bildas av substantiv av främmande ursprung.)

dráma, dramatický

klíma, klimatický

parenchymatický

-enský

dojča, dojčenský

chlapec, chlapčenský

moc, mocenský

příbuzný, příbuzenský

živnost', živnostenský

-í (Bildas av substantiv som betecknar djur.)

koza, kozí

krava, kraví

medved', medvedí

žaba, žabí

-ický (Bildas av substantiv av främmande ursprung.)

atom, atomický

balada, baladický

díplomacia, diplomatický

chirurgia, chirurgický

ironia, ironický

jamb??, jambický

magnet, magnetický

period, periodický

scéna, scénický

telegraf, telegrafický

-ný, -ny (Bildas av substantiv)

pôst, pôstny

právo, právní

matica, matičný

-ový

dom, domový

klub, klubový

ľud, ľudový
nálada, náladový
 parket?, parketový
pohyb, pohybový
srdce, srdcový
stôl, stolový
vojna, vojnový
-ovný
-ovský
čert, čertovský
host', host'ovský
kmotor, kmotrovský
 otec, otcovský
pes, psovský
sluha, sluhovský
sudca, sudcovský
 syn, synovský
Štúr, štúrovský
Voltaire, voltairovský
-ský, -sky (Bildas av substantiv.)
baba, babský
brat, bratský
Homér, homérsky
hora, horský
kamenár, kamenársky
kôň, konský
kraj, krajský
krava, kravský
manžel, manželský
mesto, mestský
more, morský
muž, mužský
sused, susedský
svet, svetský
učiteľ, učiteľ'ský
zem, zemský
žena, ženský

Vid suffixet **-ský** inträffas en rad konsonantväxlingar.

- **h+ský** > **žský**

- **ch+ský** > **šský / ský**

Praha, pražský

Krompachy, krompašský

mních, mnišský

Čech, český

valach, valaský

herde, herde-

hajdúch, hajdúsky

- **k+ský, g+ský** > **ský** efter konsonant

- **k+ský** > **cký** efter vokal
- **g+ský** > **gský / žský / cký** efter vokal
- **c-ský** > **cký**
 - York, yorský**
 - Hamburg, hamburský**
 - Hrádok, hrádocký**
 - politika, politický**
 - dobrák, dobrácky**
 - darebák, darebácky**
 - lajdák, lajdácky**
 - Chicago, chicagský**
 - Haag, haagský**
 - Riga, rižský**
 - Balog, balocký**
 - Bystrica, bystrický**
 - Košice, košický**
- **d', t', ň** blir hårda före **-ský**.
 - Viedeň, viedenský**
 - kôň, konský**
 - Hrochot', hrochotský**

Relativa adjektiv med mera specifik betydelse bildas med följande ändelser.

Material (Bildas av substantiv.)

-**ací** (Bildas endast av substantiv som betecknar djur.)

hus, husací

koza, kozací

kurča??, kurací

teľa, teľací

-**ený**

drôt, drôtený

guma, gumený

koža, kožený

vlna, vlnený

-**ný, -ny**

hodváb, hodvábny

mlieko, mliečny

ovocie, ovocný

železo, železný

žito, žitný

-**ový**

bridlica?, bridlicový

dub, dubový

hrach, hrachový

jahoda, jahodový

Innehåll (Bildas av substantiv.)

-**atý**

dusík, dusíkatý
hrana, hranatý
kremík, kremíkatý
krídlo, krídlatý
roh, rohatý
šupina??, šupinatý
vápno, vápenatý
zub, zubatý
-itý
piesok, piesčitý
kamen?, kamenitý
blana?, blانيتý
-istý (Betecknar hög grad.)
kameň?, kamenistý
koreň, korenistý
močar?, močaristý
-natý (Betecknar hög grad.)
hora, hornatý
kvet, kvetnatý
piesok, piesočnatý
šťava, šťavnatý
trava?, trávnatý
-ovitý
šľacha, šľachovitý
vred, vredovitý
???, hrudovitý
kopec?, kopcovitý

Tillhörande zoologisk eller botanisk klass

-ovitý
???, Fulkovitý
mačka, mačkovitý
motýľ, motýľovitý
???, prasličkovitý
pes, psovitý

Ändamål, syfte

-ací (Bildas av verb.)
nafukovací
obrábací
písací
plánovací
sejací
šijací

Intensifierade adjektiv

På samma sätt som man av substantiv kan bilda diminutiver kan man av adjektiv bilda intensifierade former. På grund av likheten i bildningen kallas dessa former ibland felaktigt för adjektivens diminutivformer.

-ánsky

vel'ký, velikánsky

ozrutánsky

-izný

hlboký, hlbočizný

-učičký

nový, novučičký

-učký

každý, každučký, každučičký

pekný, peknučký

slabý, slabučký

-ulinký

malý, malulinký

-ul'ký

sladký, sladu'ký

-unký

celý, celunký

drobný, drobunký

-ušký

žltý, žltušký

krátký, kratušký

Försvagade adjektiv

På motsvarande sätt finns även ändelser som betecknar en ringa grad av det primära adjektivets betydelse.

-astý, -kastý

horký, horkastý

kyslý, kyslastý

sladký, sladkastý

zelený, zelenkastý

-avý, -kavý

biely, belavý

modrý, modravý

žltý, žltkavý

-istý

strieborný??, striebristý

zlatý, zlatistý

Sammansatta adjektiv

Adjektiv fogas samman med hjälp av suffixet **-o-**.

anglicko-slovenský slovník

bielomorskó-baltský kanál

dlhodobý

Possessiva adjektiv

-in (Bildas av feminina substantiv.)

líška, líškin

matka, matkin

učiteľka, učiteľkin

-ov (Bildas av maskulina substantiv.)

brat, bratov

Jožo, Jožov

otec, otcov

sused, susedov

syn, synov

Kemiska föreningar

Inom kemin uttrycks antalet valenser som ett grundämne uppvisar med hjälp av bestämda suffix.

1 valens **-ný, -ny**

sodný, dusný

2 valenser **-natý**

sódnatý, olovnatý, železnatý, ortuťnatý

3 valenser **-itý**

železitý, kremitý, fosforitý

4 valenser **-ičitý**

síričitý, uhličitý, kremičitý

5 valenser **-ečný**

fosforečný

6 valenser **-ový**

sírový

7 valenser **-istý**

manganistý

8 valenser **-ičelý**

manganičelý

ADJEKTIV

ADJEKTIVENS MORFOLOGISKA KATEGORIER

Adjektiv böjs i genus, numerus och kasus. Dessutom kompareras de.

Ett litet antal främmande adjektiv är oböjliga, bl.a. **fajn** *bra*, *sjyst*

HÅRDA STAMMAR

‘liten’

mv	mt	n	f		mv	mt	n	f
	Ý	É	Á	N sg		malý	malé	malá
ÉHO	Ý	É	Ú	A	malého	malý	malé	malú
	ÉHO		EJ	G		malého		malej
	OM		EJ	L		malém		malej
	ÉMU		EJ	D		malému		malej
	ÝM		OU	I		malým		malou
		v	nv		v	nv		
		Í	É	N pl	malí	malé		
		ÝCH	É	A	malých	malé		
		ÝCH		G	malých			
		ÝCH		L	malých			
		ÝM		D	malým			
		ÝMI		I	malými			

När stammens sista stavelse innehåller lång vokal kortas ändelsevokalen.

‘kort’

mv	mt	n	f		mv	mt	n	f
	y	e	a	N sg		krátky	krátke	krátka
eho	y	e	u	A	krátkeho	krátky	krátke	krátku
	eho		ej	G		krátkeho		krátkej
	om		ej	L		krátkom		krátkej
	emu		ej	D		krátkemu		krátkej
	ym		ou	I		krátkym		krátkou
		v	nv		v	nv		
		i	e	N pl	krátki	krátke		
		ych	e	A	krátkych	krátke		
		ych		G	krátkych			
		ych		L	krátkych			
		ym		D	krátkym			
		ymi		I	krátkymi			

MJUKA STAMMAR

‘främmande, utländsk’

mv	mt	n	f		mv	mt	n	f
	í	IE	IA	N sg		cudzí	cudzie	cudzia
IEHO	í	IE	IU	A	cudzieho	cudzí	cudzie	cudziu
	IEHO		EJ	G		cudzieho		cudzej
	OM		EJ	L		cudzom		cudzej
	ÍEMU		EJ	D		cudziem		cudzej
	ÍM		OU	I		cudzím		cudzou
		v	nv		v	nv		
	í	IE	N pl		cudzí	cudzie		
	ÍCH	IE	A		cudzích	cudzie		
	ÍCH		G		cudzích			
	ÍCH		L		cudzích			
	ÍM		D		cudzím			
	ÍMI		I		cudzími			

När stammens sista stavelse innehåller lång vokal kortas ändelsevokalen.

‘verklig’

mv	mt	n	f		mv	mt	n	f
	i	e	a	N sg		súci	súce	súca
eho	i	e	u	A	súceho	súci	súce	súcu
	eho		ej	G		súceho		súcej
	om		ej	L		súcom		súcej
	emu		ej	D		súcemu		súcej
	im		ou	I		súcim		súcou
		v	nv		v	nv		
	i	e	N pl		súci	súce		
	ich	e	A		súcich	súce		
	ich		G		súcich			
	ich		L		súcich			
	im		D		súcim			
	imi		I		súcimi			

I relationsadjektiv på -í bildade av djurnamn kortas aldrig ändelserna av rytmregeln utan ändelser enligt mönstret **cudzí** tillämpas.

páví, pávia, pávie, A pávieho, páví, páviu, pávie, G pávieho, pávej páfågels-

Presens particip har alltid korta adjektivändelser, oavsett om den sista stavvokalen är lång eller kort.

píšuci, píšuca, píšuce, A píšuceho, píšuci, píšucu, píšuce skrivande

KORTFORMER

Ett mindre antal vanliga adjektiv har i Nsg m förutom den ovan redovisade normala formen även en parallell form med Ø-ändelse. Denna form brukar därför kallas adjektivets kortform. Kortformen kan endast användas predikativt.

dlžen / dlžný skyldig (pengar), **hoden / hodný** värdig, **vinen / vinný** skyldig (till brott)

Detsamma gäller även pronomenet **žiaden / žiadny** ingen, men denna kortform kan användas både attributivt och predikativt.

Adjektivet *rád* 'glad, gärna' förekommer endast predikativt och har i stället för den normala adjektivböjningen med ändelser med lång vokal endast substantiviska kortformer i alla former.

	vm	ivm	f	n
Sing		rád	rada	rado
Plur	radi		rady	

POSSESSIVA ADJEKTIV

Av personbetecknande substantiv kan man bilda särskilda possessiva adjektiv.

Av maskulina substantiv bildas de med suffixet **-ov**.

Av feminina substantiv bildas de med suffixet **-in**.

Possessiva adjektiv har pronominell böjning. I flertalet former tillämpas mjuk böjning. I m/n Isg, vir Apl, GLDIpl tillämpas dock hård böjning.

'fars'

mv	mt	n	f		mv	mt	n	f
	ov	ov-o	ov-a	N sg		otcov	otcovo	otcova
ov-ho	ov	ov-o	ov-u	A	otcovho	otcov	otcovo	otcovu
	ov-ho		ov-ej	G		otcovho		otcovej
	ov-om		ov-ej	L		otcovom		otcovej
	ov-mu		ov-ej	D		otcovmu		otcovej
	ov-ým		ov-ou	I		otcovým		otcovou
		v	nv		v	nv		
		ov-i	ov-e	N pl	otcovi	otcove		
		ov-ých	ov-e	A	otcových	otcove		
		ov-ých		G	otcových			
		ov-ých		L	otcových			
		ov-ým		D	otcovým			
		ov-ými		I	otcovými			

KOMPARATIV

Den vanligaste komparativändelsen är **+ejší**. Den ger endast upphov till palatalisering av **t, d, n, l**. Denna ändelse används vid flertalet hårda och alla mjuka adjektiv.

<u>positiv</u>		<u>komparativ</u>
prázdný	<i>tom</i>	prázdnější
známy	<i>känd</i>	známejší
citlivý	<i>känslig</i>	citlivejší
praktický	<i>praktisk</i>	praktickejší
trpký	<i>besk</i>	trpkejší
svieži	<i>färsk, fräsch</i>	sviežejší
horúci	<i>het</i>	horúcejší

Vid ett antal primära adjektiv, dvs sådana som inte är avledda av andra ord, förekommer ändelsen **+ší**. Den förekommer vid adjektiv som har stam som slutar på enkel konsonant. Om positivformen slutar med något av suffixen **-k-, -ok-, -ek-** faller detta suffix bort vid komparering. Dessutom inträffar assimilation av **s, z** och vokalförkortning i stammen.

dlhý	<i>lång</i>	dlhší
drahý	<i>dyr</i>	drahší
hrubý	<i>grov</i>	hrubší
chudý	<i>fattig</i>	chudší
mladý	<i>ung</i>	mladší
nový	<i>ny</i>	novší
starý	<i>gammal</i>	starší
studený	<i>kall</i>	studenší
suchý	<i>torr</i>	suchší
tichý	<i>tyst</i>	tichší
tuhý	<i>fast, hård</i>	tuhší
tvrdý	<i>hård</i>	tvrdší
zdravý	<i>frick</i>	zdravší
živý	<i>livlig</i>	živší

Stamförkortning

biely	<i>vit</i>	belší
--------------	------------	--------------

Bortfall

d'aleký	<i>avlägsen</i>	d'alší
hladký	<i>slät</i>	hladší
hlboký	<i>djup</i>	hlbší
ľahký	<i>lätt</i>	ľahší
mäkký	<i>mjuk</i>	mäkší
plytký	<i>grund</i>	plytší
sladký	<i>söt</i>	sladší
t'ěžký	<i>tung, svår</i>	t'ažší
tenký	<i>tunn</i>	tenší

Bortfall, assimilation

vysoký	<i>hög</i>	vyšší
---------------	------------	--------------

Stamförkortning, bortfall

krátky	<i>kort</i>	kratší
riedky	<i>tunn</i>	redší

Stamförkortning, bortfall, assimilation

nízky	<i>låg</i>	nižší
blízky	<i>nära</i>	blížší
úzký	<i>smal, trång</i>	užší

Vid vissa adjektiv förekommer båda ändelserna sida vid sida.

bohatý	<i>rik</i>	bohatší / bohatejší
jednoduchý	<i>enkel</i>	jednoduchší / jednoduchejší
krotký	<i>tam</i>	krotší / krotkejší
plný	<i>full</i>	plnší / plnejší
strmý	<i>brant</i>	strmší / strmejší
tupý	<i>slö</i>	tupší / tupejší
veselý	<i>glad</i>	veselší / veselejší
vlhký	<i>fuktig</i>	vlhší / vlhkejší

Några adjektiv har oregelbundna komparativformer:

dobrý	<i>bra</i>	lepší
malý	<i>liten</i>	menší
krásný	<i>vacker</i>	krajší
velký	<i>stor</i>	větší
zlý	<i>dålig</i>	horší

Oregelbunden förkortning av stamvokalen vid ändelsen +ejší.

černý	<i>svart</i>	černější
--------------	--------------	-----------------

SUPERLATIV

Alla superlativformer bildas genom att prefixet **naj-** läggs till komparativformerna.

<u>positiv</u>		<u>komparativ</u>	<u>superlativ</u>
dobrý	<i>bra, god</i>	lepší	najlepší
starý	<i>gammal</i>	starší	najstarší
citlivý	<i>känslig</i>	citlivejší	najcitlivejší

ABSOLUT SUPERLATIV

Absolut superlativ bildas genom tillägg av **čo** framför den vanliga superlativformen.

čo nejlepší	<i>så bra som möjligt</i>
--------------------	---------------------------

A D V E R B

KATEGORIER

Adverbens enda morfologiska kategorier är komparationsgraderna. Som regel kompareras dock endast adverb som uttrycker kvalitet.

BILDNING

Adverb bildas i huvudsak på tre sätt, genom avledning från adjektiv, genom adverbialisering av prepositionsfras eller genom direkt överföring från andra ordklass. Dessutom finns en mängd primära, icke avledda adverb.

AVLEDNING FRÅN ADJEKTIV

Adjektivändelsen ersätts vid hårda stammar som regel och vid mjuka stammar alltid av -o.

<u>Adjektiv</u>		<u>Adverb</u>	
častý	<i>vanlig</i>	často	<i>ofta</i>
hlúpy	<i>dum</i>	hlúpo	<i>dumt</i>
ľahký	<i>lätt</i>	ľahko	<i>lätt</i>
nový	<i>ny</i>	ново	<i>nytt</i>
rýchly	<i>snabb</i>	rýchlo	<i>snabbt</i>
smelý	<i>orädd</i>	smelo	<i>oförskräckt</i>
suchý	<i>torr</i>	sucho	<i>torrt</i>
horúci	<i>het</i>	horúco	<i>hett</i>
peší	<i>fotgängar-</i>	pešo	<i>till fots</i>
svieži	<i>färsk, fräsch</i>	sviežo	<i>färskt, fräscht</i>

Ett antal adverb bildas även med ändelsen +e som ger upphov till dentalpalatalisering.

dobrý	<i>god, bra</i>	dobre	<i>bra, väl</i>
prostý	<i>enkel</i>	proste	<i>enkelt</i>

Främst rör det sig om en del av adjektiven på -lý, -ný och -itý.

dokonalý	<i>perfekt</i>	dokonale	<i>perfekt</i>
minulý	<i>föregående</i>	minule	<i>förra gången</i>
stály	<i>ständig</i>	stále	<i>ständigt, hela tiden</i>
zlý	<i>ond, dålig</i>	zle	<i>ont, dåligt</i>
denný	<i>daglig</i>	denne	<i>dagligen</i>
jasný	<i>klar</i>	jasne	<i>klart</i>
matný	<i>matt</i>	matne	<i>matt</i>
pekný	<i>vacker</i>	pekne	<i>vackert</i>
pravidelný	<i>regelbunden</i>	pravidelne	<i>regelbundet</i>
ročný	<i>årlig</i>	ročne	<i>årligen</i>
okamžitý	<i>ögonblicklig</i>	okamžite	<i>ögonblickligen</i>
svedomitý	<i>samvetsgrann</i>	svedomite	<i>samvetsgrant</i>

Dessutom har alla passiva particip adverbändelsen +e.

prekvapený	<i>förvånad</i>	prekvapene	<i>förvånat</i>
-------------------	-----------------	-------------------	-----------------

Vidare finns det adjektiv som bildar parallellformer på både -o och +e. Detta gäller främst en del adjektiv på -itý liksom alla på -ový.

rozpačitý	rozpačito / rozpačite
citový	citovo / citove
časový	časovo / časove

významový

významovo / významove

Av adjektiv plí **-ský/-cký** bildas adverb plí **-sky/-cky**.

letecký flyg-	letecky med flyg
mužský manlig	mužsky manligt
ženský kvinnlig	žensky kvinnligt

Eventuellt föregås dessa adverb av prepositionen **po** då betydelsen kan tolkas som *på ... vis*.

mužský manlig	(po) mužsky på mäns vis, män emellan
bratský broderlig	(po) bratsky broderligt
ľudský mänsklig	(po) ľudsky mänskligt
ruský rysk	(po) rusky på ryska, på ryskt vis
genom analogi	(po) našsky på vårt vis

Av verb bildas adverb

- med ändelsen **-ky** (med eller utan kons.väx. **c > č**) med presens gerundium som utgångspunkt.

ležiac liggande	(po) ležiačky liggande
stojac stående	(po) stojačky stående
idúc gående	idúcky gående

- med ändelserna **-ky** och **-mo** med verbets rot som utgångspunkt.

mlčat' tiga	mlčky tigande
šepkat' viska	šepky / šepmo viskande
ležat' ligga	ležmo liggande
	kradmo i smyg
stojí står	stojmo stående

ADVERBIALISERING AV PREPOSITIONSFRASER

Dessa avledningar skrivs oftast som ett ord, mera sällan som två ord.

doteraz hittills, **dodnes** tills idag, **doľava** till vänster, **nahlas** högt, **napríklad** till exempel, **naveky** för evigt, **potom** sedan, **predpoludním** på förmiddagen, **prinajlepšom** i bästa fall, **sčasti** delvis, **spočiatku** till en början, **zajtra** i morgon, **zhora** uppifrån, **zhruba** grovt räknat

od malička sedan liten, **po starom** som vanligt, **za horúca** under hettan, **za slobodna** som ogift

Prepositionenerna **do** till och **na** till skrivs alltid skilt från ord som betecknar färger.

do biela, **na** bielo vitt, **do** červena, **na** červeno rött

ÖVERFÖRING FRÅN ANNAN ORDKLASS

Substantiv i oböjd form.

ráno på morgonen, **večer** på kvällen

Substantiv i böjd form.

doma hemma, **domov** hem(åt)

RUMSADVERBIAL

Rumsadverbial förekommer i serier om tre för att skilja på riktning till/från och befintlighet.

<u>Riktning till</u>	<u>Befintlighet</u>	<u>Riktning från</u>
dnu / dnútra <i>in</i>	(v)nútri <i>inne</i>	zdnuka <i>inifrån</i>
dovnútra		
doľava <i>till vänster</i>	nal'avo <i>till vänster</i>	zľava <i>från vänster</i>
dole / dolu <i>ner</i>	dole / dolu <i>ner</i>	zdola <i>nerifrån</i>
doprava <i>till höger</i>	napravo <i>till höger</i>	sprava <i>från höger</i>
domov <i>hem</i>	doma <i>hemma</i>	z domova <i>hemifrån</i>
hore / nahor / dohora	hore <i>uppe</i>	zhora <i>uppfifrån</i>
<i>upp</i>		
von <i>ut</i>	vonku <i>ute</i>	zvonka <i>utifrån</i>

KOMPARATION

Komparativ av adverb sammanfaller med motsvarande adjektivs komparativform i Nsg neutrum.

<u>positiv</u>		<u>komparativ</u>
vesele	<i>glatt</i>	veselejšie
pomaly	<i>långsamt</i>	pomalejšie
často	<i>ofta</i>	častejšie
prakticky	<i>praktiskt</i>	praktickejšie
tvrdo	<i>hårt</i>	tvrďšie
vysoko	<i>högt</i>	vyššie
dobre	<i>bra</i>	lepšie
zle	<i>dåligt</i>	horšie

Oregelbundna är:

d'aleko	<i>långt borta</i>	d'alej
málo	<i>lite</i>	menej
mnoho / veľa	<i>mycket</i>	viac / viacej
(veľmi)		(väčšmi?)
skoro	<i>tidigt</i>	skôr
neskoro	<i>sent</i>	neskôr

Dessutom är det predikativa adjektivet **rád** *glad, gärna* i komparativ och superlativ ett adverb.

rád	<i>gärna</i>	radšej
------------	--------------	---------------

SUPERLATIV

Superlativ bildas precis som av adjektiv med hjälp av prefixet **naj-** som fogas till komparativformen.

PREDIKATIVER

Predikativerna fyller en funktion i gränslandet mellan adjektiv och adverb. De bildas endast av något hundratal adjektiv.

Formellt sammanfaller predikativerna med adjektivets kortform i neutrum singular. De slutar alltså på -o.

Adjektiv		Predikativ		Adverb
<i>smutný</i>	‘ledsen, sorgsen’	<i>smutno</i>		<i>smutná</i>
<i>teplý</i>	‘varm’	<i>teplo</i>		<i>teple</i>
<i>horký</i>	‘het’	<i>horko</i>		<i>horce</i>

I några fall sammanfaller predikativerna med substantiv.

<i>tmavý, temný</i>	‘mörk’	<i>tma</i>	‘mörkt; mörker’	<i>tmavá, temná</i>
<i>studený</i>	‘kall’	<i>zima</i>	‘kallt; kyla’	<i>studená</i>

Av övriga adjektiv brukas i stället den ordinarie adverbformen.

<i>špatný</i>	‘dålig’	<i>špatná</i>	<i>špatná</i>
---------------	---------	---------------	---------------

KOMPARERING

De egentliga predikativerna kompareras med de framförställda adjektivformerna *vátši* och *nejvátši*.

positiv		komparativ		superlativ
<i>teplo</i>	‘varmt’	<i>vátši teplo</i>		<i>nejvátši teplo</i>
<i>tma</i>	‘mörkt’	<i>vátši tma</i>		<i>nejvátši tma</i>

De egentliga adverbena kompareras regelbundet som adverb.

PRONOMENENS KATEGORIER

PERSONLIGA PRONOMEN

1:a person singular **ja**
2:a person singular **ty**
3:e person singular **on, ona, ono**
1:a person plural **my**
2:a person plural **vy**
3:e person plural **oni, ony**
Reflexivt personligt pronomen **seba**

De personliga pronomenen har oregelbunden böjning. I 3 person kan man dock till stor del se likheter med pronominell böjning.

POSSESSIVA PRONOMEN

1:a person singular **môj**
2:a person singular **tvoj**
3:e person singular **jeho, jej**
1:a person plural **náš**
2:a person plural **váš**
3:e person plural **ich**
Reflexivt personligt pronomen **svoj**

De possessiva pronomenen i 3:e person är oböjliga, medan de possessiva pronomenen i 1:a och 2:a person och det reflexiva possessiva pronomenet har mjuk pronominell böjning.

DEMONSTRATIVA PRONOMEN

Det grundläggande demonstrativa pronomenet **ten denna** har hård pronominell böjning med en oregelbunden form i Napl nvir.

Vid utvidgning av detta demonstrativa pronomen med preciserande partiklar förblir dessa partiklar oförändrade vid böjningen, medan själva pronomenet böjs som vanligt.

onen
taký
onaký

BESTÄMDA PRONOMEN

Pronomenet **všetok all, hel** uppvisar en hård adjektivisk böjning med kortformer i NAsg

och pl förutom Asg mv och Apl vir. Dessutom uppvisar Npl vir konsonantväxling.
ten istý samma, tenže, taký istý likadan, iný, inakší, každý, sám, samý
adv. **takisto**

INTERROGATIVA PRONOMEN

Personligt: **kto vem, čo vad**

Possessivt: **čí vems** böjs regelbundet som mjukt adjektiv.

Demonstrativt: **ktorý vilken**

Kvalitativt: **aký hurdan**

OBESTÄMNDA PRONOMEN

De grundläggande obestämda pronomenen bildas av de interrogativa med prefixet **nie-** / **ne-** eller i högre stil med suffixet **-si** eller prefixet **da-**.

kto vem	>	niekto <i>nágon</i>		ktosi		dakto
čo vad	>	niečo <i>nágot</i>		čosi		dačo
čí vems	>	niečí <i>nágons</i>		čísi		dačí
ktorý vilken	>	niektorý <i>nágon</i>		ktorýsi		daktorý
aký hurdan	>	nejaký <i>nágon slags</i>		akýsi		dajaký

NEGERADE PRONOMEN

Det enda icke avledda negerade pronomenet motsvarar det interrogativa **ktorý vilken** och heter **žiadny** / **žiadny ingen**.

De negerade pronomenen bildas av de interrogativa pronomenen med hjälp av prefixet **ni-**.

kto vem	>	nikto / nik <i>ingen</i>
čo vad	>	nič <i>inget</i>
čí vems	>	ničí <i>ingens</i>
aký hurdan	>	nijaký <i>ingen slags</i>

Det negativa prefixet skrivs alltid samman med pronomenet, t.ex.

o nikom	<i>inte om någon</i>
----------------	----------------------

RELATIVA PRONOMEN

Det vanligaste relativa pronomenet är **ktorý vilken**. Även **kto som** kan användas om personer. I allmän betydelse används **čo som**, liksom i talspråket mycket flitigt i alla funktioner.

Något specifikt relativt possessivt pronomen finns ej. Genitivformerna **ktorého** (m/n sg),

ktorej (f sg), **ktorých** (pl) av det primära relativa pronomenet **ktorý** används. De olika formerna brukas i överensstämmelse med ägarens genus och numerus.

ÖVERSIKT

			fråg	obest	neg	rel
Subst funkt	Pers	ja	kto	niekto	nikto	ktorý
		ty	čo	niečo	nik	kto
		on		ktosi čosi	nič	čo
		my		dakto		
		vy		dačo		
		oni				
		seba				
		môj	čí	niečí	ničí	ktorého
		tvoj				ktorej
		jeho, jej				ktorých
Adj funkt	Poss	náš				
		váš				
		ich				
		svoj				
		ten	ktorý	niektorý	žiadnen	ktorý
				ktorýsi	žiadny	
				daktorý		
		taký	aký	nejaký	nijaký	aký
				akýsi		
				dajaký		

SYFTNINGEN HOS DE REFLEXIVA PRONOMENEN SE, SI, SVŮJ

Dessa pronomen syftar alltid på subjektet i stasen oberoende av i vilken person subjektet står.

Kupuješ si auto?	<i>Köper du dig bil?</i>
Nie, kupujem si chatu.	<i>Nej, jag köper mig sommarstuga.</i>
Máme svoje auto pred obchodom.	<i>Vi har vår bil framför affären.</i>
Nevidím tu svoju ženu.	<i>Jag ser inte min fru här.</i>
Usmial som sa.	<i>Jag log.</i>

Detsamma gäller då possessivpronomenet syftar på det logiska subjektet i en underordnad sats eller en satsförkortning.

Poprosil som Miroslava, aby mi priniesol svoju knihu. *Jag bad Miroslav att hämta sin bok åt mig.*

men:

Prosíme o vrátenie našich kníh. *Vi ber er återlämna våra böcker.*
(...aby ste [vy] vrátili naše knihy. ...att ni skall lämna tillbaka våra böcker.)

Det reflexiva possessiva pronomenet **svôj** *sin* kan aldrig referera till ett subjekt som är åskilt från de reflexiva pronomenet med **než** *än* eller **ako** *som*.

Ona je staršia než jej manžel.	<i>Hon är äldre än sin/hennes make.</i>
On to vie takisto dobre ako jeho žena.	<i>Han vet det lika bra som sin/hans fru.</i>

I 1 och 2 p sg och pl förekommer även **môj**, **tvoj**, **náš** och **váš**.

Ja milujem svoju/moju starú matku.	<i>Jag älskar min mormor/farmor.</i>
---	--------------------------------------

INTERROGATIVA SOM OBESTÄMDA

Interrogativa pronomen används i många fall i stället för obestämda med betydelsen ...
över huvud taget.

Najmladší, aký sa kedy preplavil cez Tichý oceán.	<i>Den yngste, som någonsin seglat över Stilla oceanen.</i>
--	---

mat' kde spat'ha *någonstans att sova*

BILDNING

PRECISERING AV DEMONSTRATIVA PRONOMEN

tam- tillför betydelsen *där*.

Tamten pán je môj brat. *Den där herrn är min bror.*

-to tillför betydelsen *här*.

Táto pani je moja žena. *Den här damen är min fru.*
takýto *sådan här*

NEGERADE PRONOMEN

ni-

kto	<i>vem</i>	nikto / nik	<i>ingen</i>
čo	<i>vad</i>	nič	<i>inget</i>
čí	<i>vems</i>	ničí	<i>ingens</i>
ktorý	<i>vilken</i>	OBS!	žiaden / žiadny <i>ingen</i>
aký	<i>hurdan</i>	nijaký	<i>ingen slags</i>

OBESTÄMDA PRONOMEN

nie- / voľa- / da- / -si obestämda

kto	<i>vem</i>	niekto	dakto	ktosi	<i>någon</i>
čo	<i>vad</i>	niečo	dačo	čosi	<i>något</i>
čí	<i>vems</i>	niečí	dačí	čisi	<i>någons</i>
ktorý	<i>vilken</i>	niektorý	daktorý	ktorýsi	<i>någon</i>
aký	<i>hurdan</i>	nejaký	dajaký	akýsi	<i>någon slags</i>

-si är skriftspråkligt och används bara i presens och preteritum eftersom syftningen måste vara konkret, det åsyftade objektet måste existera.

da- har en viss prägel av regionalitet, även detta har konkret syftning, dvs. syftar på ett existerande objekt.

nie- är helt obestämt och icke-konkret.

voľa- har regional prägel och är helt obestämt och icke-konkret.

poda- / všeli- / hoci- / hoc- / leda- / leci- / kde- / sotva- / bohvie- / ktovie- / -koľvek:

voľaktorý,
hocikto,
bohvieaký,
ktokol'vek,
kdekto

ÖVRIGA BILDNINGAR

-že kan fogas till vissa frågeord och ger en emotionell färgning och betoning.

Čože?

Va?

PRONOMINALADVERB

Ovan redovisade pronomen är substantiviska eller adjektiviska. Även adverb och räkneord har pronominella

RUM

	sem	tu	odtiaľ / stadiaľ	tade / tadiaľ
	ta	tam	od(tam)tiaľ	tade / tadiaľ
	kam	kde	odkiaľ	kade
obest.	niekam	niekde	odniekiaľ	niekade
	kamsi	kdesi	odkiaľsi	kadesi
	dakam	dakde	oddakiaľ	dakade
neg.	nikam	nikde	odnikiaľ	nikade
rel.	kam	kde	odkiaľ	kade
?	inam	inde		

kde-tu *här och där*

TID

SÄTT

	vtedy	tak
	kedy	ako
obest.	niekedy	nejako
	kedysi	akosi
	dakedy	dajako
neg.	nikdy	nijako
rel.	kedy	ako
?	inokedy	ináč

BILDNING AV SUBSTANTIV OCH ADJEKTIV

Vid bildning av substantiv och adjektiv där första ledet utgörs av ett pronomen står detta pronomen vanligtvis i Gsg n.

tohtoročný

innevarande års

sebazáchova

självbevarelsedrift

PRONOMEN

Vissa pronomen har helt regelbunden adjektivisk böjning och slutar i sin grundform på -ý.

Andra pronomen, som t ex **ten denna**, **sám själv**, **náš vår**, har särskild pronominell böjning, vilket i princip innebär adjektivändelser fast med kort vokal. Den pronominella böjningen har ofta något oregelbundna inslag. Oftast böjs endast vissa former pronominellt medan andra böjs regelbundet adjektiviskt.

Ytterligare andra pronomen, t ex de personliga pronomenen, böjs helt oregelbundet.

PRONOMINELL BÖJNING

hård					mjuk			
mv	mt	n	f		mv	mt	n	f
		o	á	N sg			e	a
oho		o	ú	A	ho		e	u
	oho		ej	G		ho		ej
	om		ej	L		om		ej
	omu		ej	D		mu		ej
	ým		ou	I		ím		ou

v	nv		v	nv
í	é	N pl	i	e
ých	é	A	ich	e
ých		G	ich	
ých		L	ich	
ým		D	im	
ými		I	imi	

sg					pl	
mv	mt	n	f		vir	nvir
ten		to	tá	N	tí	tie
toho	ten	to	tú	A	tých	tie
toho			tej	G	tých	
tom			tej	L	tých	
tomu			tej	D	tým	
tým			tou	I	tými	

OBS! NApl nvir har den oregelbundna ändelsen **-ie**.

Asg mv och Gsg m/n av **tento den här** heter som regel **tohto**, endast i hög stil eller äldre språkbruk **tohoto**.

Pronomenet **onen** har i alla former utom NAsg n parallella former enligt båda adjektivisk och hård pronomnell böjning.

sg					pl	
mv	mt	n	f		vir	nvir
onen		ono	oná	N	oní	oné
oný						
oného	onen	ono	onú	A	oných	oné
onoho	oný					
oného			onej	G	oných	
onoho						
onom			onej	L	oných	
onému			onej	D	oným	
onomu						
oným			onou	I	onými	

Pronomenet **môj** *min* har regelbunden mjuk pronomnell böjning. Stammens **-ô-** växlar med **-o-** så snart ändelsen börjar med vokal, dvs i öppen stavelse.

sg					pl	
mv	mt	n	f		vir	nvir
môj		moje	moja	N	moji	moje
môjho	môj	moje	moju	A	mojich	moje
môjho			mojej	G	mojich	
mojom			mojej	L	mojich	
môjmu			mojej	D	mojim	
mojim			mojou	I	mojimi	

På samma sätt böjs även **tvoj** *din* och **svoj** *sin*. Dessa båda pronomen har dock kort **-o-** i stammen i alla former.

Môj, moja används självständigt vokativiskt som kärvänligt tilltalsord.

Även pronomenet **náš** *vår* har regelbunden mjuk pronomnell böjning. Stammens långa **-á-** växlar med kort **-a-** så snart ändelsen börjar med vokal, dvs i öppen stavelse.

sg					pl	
mv	mt	n	f		vir	nvir
náš		naše	naša	N	naši	naše
nášho	náš	naše	našu	A	našich	naše
nášho			našej	G	našich	
našom			našej	L	našich	
nášmu			našej	D	našim	
naším			našou	I	našimi	

På samma sätt böjs även **váš** *er*.

Pronomenet **sám** *själv* har adjektivisk böjning med avvikande former i NAsg o pl. De avvikande formerna sammanfaller med adjektivens kortformer.

sg					pl	
mv	mt	n	f		vir	nvir
sám		samo	sama	N	sami	samy
samého	sám	samo	samu	A	samých	samy
samého			samej	G	samých	
samom			samej	L	samých	
samému			samej	D	samým	
samým			samou	I	samými	

På samma sätt böjs räkneordet/pronomenet **jeden, jedna, jedno** *en* och pronomenet **všetok** *hel, all* som har en oregelbunden form i Npl vir med konsonantväxling **k > c**.

sg					pl	
mv	mt	n	f		vir	nvir
všetok		všetko	všetka	N	všetci	všetky
všetkého	všetok	všetko	všetku	A	všetkých	všetky
všetkého			všetkej	G	všetkých	
všetkom			všetkej	L	všetkých	
všetkému			všetkej	D	všetkým	
všetkým			všetkou	I	všetkými	

Pronomenet **kto** *vem* har en avvikande form i Nsg men i övrigt regelbunden hård böjning. Pronomenet **čo** *vad* har däremot en regelbunden hård böjning i alla former (NAsg **-o**, GDsg med fulla ändelser) utom Isg där ändelsen ortografiskt är mjuk.

N	kto	čo
A	koho	čo
G	koho	čoho
L	kom	čom
D	komu	čomu
I	kým	čím

OREGELBUNDEN BÖJNING

	obet	bet	efter prep
N		ja	
A	ma	mňa	
G	ma	mňa	
L			mne
D	mi	mne	
I		mnou	

	obet	bet	efter prep
N		ty	
A	ťa	teba	
G	ťa	teba	
L			tebe
D	ti	tebe	
I		tebou	

På precis samma sätt böjs **seba** sig.

	obet	bet	efter prep
N		on (m) ono (n)	
A	ho	jeho	neho -ňho / -ň -eň
G	ho	jeho	neho -ňho / -ň -eň
L			ňom
D	mu	jemu	nemu
I		ním	

I ackusativ och genitiv används i modernt språkbruk normalt formen **neho** efter prepositioner.

I lite högre stil är formerna **-ňho**, som syftar på person, och **-ň**, som syftar på ting, ganska vanligt förekommande efter primära prepositioner som slutar på vokal.

DJUR?????

I lite äldre språkbruk används någon gång även formen **-eň** efter primära prepositioner som slutar på konsonant, t.ex. **cezeň** genom den.

	obet	bet	efter prep
N		ona	
A	ju		ňu
G	jej		nej
L			nej
D	jej		nej
I		ňou	

N	my	vy
A	nás	vás
G	nás	vás
L	nás	vás

D	nám	vám
I	nami	vami

	obet	bet	efter prep
N		oni (vir) ony (nvir)	
A	ich		ne (nvir) nich (vir)
G	ich		nich
L			nich
D	im		nim
I	nimi		

RÄKNEORD

GRUNDTAL

1	jeden
2	dva
3	tri
4	štyri
5	pät'
6	šest'
7	sedem
8	osem
9	devät'
10	desat'
11	jedenást'
12	dvanást'
13	trinást'
14	štrnást'
15	pätnást'
16	šestnást'
17	sedemnást'
18	osemnást'
19	devätnást'
20	dvadsat'
30	tridsat'
40	štyridsat'
50	pät'desiat
60	šest'desiat
70	sedemdesiat
80	osemdesiat
90	devät'desiat
100	sto
200	dvesto
300	tristo
400	štyristo
500	pät'sto
600	šest'sto
700	sedemsto
800	osemsto
900	devät'sto
1000	tisíc
2000	dvētisíc
3000	trītisíc
5000	pät'tisíc
1000000	milión
2000000	dva milióny
5000000	pät' miliónov

1000000000 **miliarda**
2000000000 **dve miliardy**
5000000000 **pät' miliard ???**

I sammansättning skrivs som regel hundratals och högre självständigt medan oböjda former av tiotal och ental skrivs samman.

dvetsíc dvesto dvadsat'dva

I sammansättningar av tiotal och ental används maskulinum av **jeden** som oböjlig form medan **dva, dve** används kongruent med det följande huvudordet.

dvadsat'jeden áut

dvadsat'dve autá

Under inverkan av tjeckiskan används alltmer ofta femininformen **jedna** respektive maskulinformen **dva** såsom oböjliga former.

dvadsat'jedna áut

dvadsat'dva áut

Då man inte räknar något speciellt utan numrerar eller löser matematiska problem används traditionellt de maskulina formerna **jeden, dva**, men under tjeckiskt inflytande har femininformerna **jedna, dve** blivit allt vanligare.

När sammansatta räkneord används självständigt förekommer därför både **dvadsat'jeden** och **dvadsat'jedna** men endast **dvadsat'dva**.

Då man räknar takten används som regel **raz, dva, tri ett, två, tre**.

Det grundläggande interrogativa räkneordet heter **kol'ko hur många/mycket**.

Grundläggande obestämda räkneord är bl.a. **mnoho / vel'a många/mycket, málo få/lite, pár / zopár ett par, tol'ko så mycket/många, niekol'ko några**. Samtliga obestämda räkneord är oböjliga. Som neutralt substantiv böjs dock **málo litet**.

ORDNINGSTAL

- 1 **prvý**
- 2 **druhý**
- 3 **tretí**
- 4 **štvrtý**
- 5 **piaty**
- 6 **šiesty**
- 7 **siedmy**
- 8 **ôsmy**
- 9 **deviaty**
- 10 **desiaty**
- 11 **jedenásty**
- 12 **dvanásty**
- 13 **trinásty**
- 14 **štrnásty**

15 **pätnásty**
16 **šestnásty**
17 **sedemnásty**
18 **osemnásty**
19 **devätnásty**
20 **dvadsiaty**
30 **tridsiaty**
40 **štyridsiaty**
50 **pät'desiaty**
60 **šest'desiaty**
70 **sedemdesiaty**
80 **osemdesiaty**
90 **devät'desiaty**
100 **stý**
1000 **tisíci**
1000000 **miliónty**

Vid sammansatta ordningstal utgörs endast tiotalen och entalen av ordningstal. Större enheter utgörs av grundtal. Om varken tiotal eller ental ingår utgörs endast sista ledet av ordningstal. Endast de led som utgörs av ordningstal böjs.

dvadsiaty prvý	<i>tjugoförsta</i>
tridsiaty druhý	<i>treutioandra</i>
sto dvadsiateho prvého	<i>den hundraatjugoförsta</i>

Det interrogativa ordningstalet heter **kol'ký vilken i ordningen**.

Det obestämda ordningstalet heter **niekol'ký en i ordningen**.

PRONOMINELLA RÄKNEORD

bestämda: všetok, každý, žiaden

obestämda: ve'a, málo

demonstrativa: to'ko

interrogativa: kol'ko, kol'ký

DELTAL

Attributiva deltal

pol, štvrť, tri štvrte, jeden a pol, pol druha, pol tret'a, pol štvrta

Samtliga dessa är oböjliga.

z pol litra

po pol druha hodine

Substantiviska deltal

polovica, tretina, štvrtina, desatina, tisícina, milióntina

KOLLEKTIVA RÄKNEORD

dvoje, troje, pätoro, desatoro
viacero

MULTIPLIKATIVA RÄKNEORD

Adverbiella

jeden raz, dva razy, päť ráz; veľa ráz
jedenkrát, dvakrát; mnohokrät
trojnásobne; mnohonásobne
trojmo

Adjektiviska

jednorazový
dvojnásobný, niekoľkonásobný
dvojitý, trojitý, štvoritý *fyrdubbel, med fyra delar*

GENERISKA RÄKNEORD

Adjektiviska

jednaký, dvojaký, obojaký, trojaký

Adverbiella

jednako, dvojako, obojako, trojako

Det interrogativa generiska räkneordet heter **koľkoraký** *hur många slags*.

Obestämda generiska räkneord är t.ex. **koľkoraký** *några olika slags*, **mnohoraký** *många olika slags*.

DISTRIBUTIVA RÄKNEORD

Distributiva räkneord bildas med prepositionen **po** följt av 1 i lokativ, 2-99 i lokativ eller nominativ, samt större enheter i nominativ.

1	po jednom, po jednej	<i>en i taget, en var</i>
2	po dvoch	po dvaja, po dva, po dve <i>två i taget, två var</i>
3	po troch	po traja, po tri <i>tre i taget, tre var</i>
4	po štyroch	po štyria, po štyri
5	po piatich	po päť
6	po šiestich	po šest'
7	po siedmich	po sedem
8	po ôsmich	po osem
9	po deviatich	po devät'
10	po desiatich	po desat'

11	po jedenástich	po jedenást'
12	po dvanástich	po dvanást'
20	po dvadsiatich	po dvadsat'
100		po sto
1000		po tisíc

Den adverbiala motsvarigheten utgörs av prepositionen **po** följt av ordningstal i Asg neutrum: **po prvé** för det första, **po druhé** för det andra, **po tretie** för det tredje.

Distributiva multiplikativa räkneord: **po raze, po dva razy, po tri razy, po päť** ráz

Adverbiala distributiva multiplikativa räkneord: **po prvý raz**

Distributiva kollektiva räkneord: **po dvoje, po pätoro**

Distributiva obestämda räkneord: **po menej, po viacej**

Distributiva interrogativa räkneord: **po koľko, po koľké, po koľko ráz, po koľký raz**

TALSUBSTANTIV

1	jednotka	
2	dvojka	
3	trojka	
4	štvorka	
5	piatka ??	
6		
7	sedmička	
8	osmička	<u>dock om ölets stamvörtstyrka</u>
9	deviatka	devina
10	desiatka	desina
11	jedenástka ??	
12		
100	stovka <i>hundredal</i>	
1000	tisíčka <i>tusental</i>	

Pengar

- ,10		desaťhaliernik
- ,20		dvadsaťhaliernik
- ,50		päťdesiathaliernik
1,-	korunačka	jednokorunačka
2,-		dvojkorunačka
5,-		päťkorunačka
10,-		desaťkorunačka
20,-		dvadsaťkorunačka
50,-	päťdesiatka	päťdesiatkorunačka

100,-
200,-
500,-
1000,-

stovka
dvestovka
pät'stovka
tisicka

stokorunačka
dvestokorunačka
pät'stokorunačka
tisickorunačka

BILDNING

-krát eller raz NAsg / razy NApl / ráz Gpl bildar ord som motsvarar svenskans räkneord + gånger.

jedenkrát, (jeden) raz	<i>en gång</i>
dvakrát, dva razy	<i>två gånger</i>
desaťkrát, desať ráz	<i>tio gånger</i>
stokrát, sto ráz	<i>hundra gånger</i>
koľkokrát, koľko ráz	<i>hur många gånger</i>
mnohokrát, mnoho ráz	<i>många gånger</i>
niekoľkokrát, niekoľko ráz	<i>några gånger</i>
prvýkrát, prvý raz	<i>första gången</i>

SAMMANSÄTTNINGAR

Grundformen används i sammansättningar förutom av 2 **dvoj-**, **oboj-**, 3 **troj-**, 4 **štvor-**

dvojazyčný	<i>tvåspråkig</i>
dvojdňový	<i>tvådagars</i>
obojvidový	<i>biaspektuell</i>
štvorčlenný	<i>fyramanna-</i>
sedemdielny	<i>sjudelad</i>
deväť metrová jachta	<i>en niometers jakt</i>
štrnásťročný	<i>fjortonårig</i>
tisícročie	<i>tusenårsjubileum</i>
niekoľkodňový	<i>några dagars</i>

Vid sammansättningar med **pol-** *halv-* står det följande huvudordet ibland i genitiv om sammansättningen är att uppfatta som ett adverb.

polčas subst.	<i>halvtid, halvlek</i>
polnoc subst.	<i>midnatt</i>
polroka adv.	<i>ett halvår</i>

BÖJNING

Jeden *en* har samma pronominella/adjektiviska böjning som **sám** *ensam, själv*.

Sammansatta räkneord som slutar på **-jeden / -jedna** böjs ej.

s dvadsat'jeden korunami
so stojedna korunami

Övriga sammansatta räkneord som utgörs av tiotal och ental böjs dock som regel, men undantag förekommer. De ingående leden böjs då var för sig.

s dvadsiatimi dvoma korunami

	vir	m nvir	f / n
N	dvaja	dva	dve
A	dvoch	dva	dve
G	dvoch		
L	dvoch		
D	dvom		
I	dvoma		

	vir	m nvir	f / n
N	obaja / obidvaja	oba / obidva	obe / obidve
A	oboch / obidvoch	oba / obidva	obe / obidve
G	oboch / obidvoch		
L	oboch / obidvoch		
D	obom / obidvom		
I	oboma / obidvoma		

	vir	nvir
N	traja	tri
A	troch	tri
G	troch	
L	troch	
D	trom	
I	troma / (tromi)	

	vir	nvir
N	štyria	štyri
A	štyroch	štyri
G	štyroch	
L	štyroch	
D	štyrom	
I	štyrmi	

	vir	nvir
N	piati	↗ päť

A	piatich	↗ päť
G	piatich	
L	piatich	
D	piatim	
I	piatimi	

Räkneorden 6 - 20 samt tiotalen 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90 böjs på samma sätt. Vid vissa räkneord inträffar förlängning av stamvokalen i alla oblika former.

- 5 **päť, piati, piatich**
- 6 **šesť, šiesti, šiestich**
- 7 **sedem, siedmi, siedmich**
- 8 **osem, ôsmi, ôsmich**
- 9 **deväť, deviati, deviatich**
- 10 **desať, desiati, desiatich**
- 20 **dvadsať, dvadsiaty, dvadsiatich**
- 30 **tridsať, tridsiaty, tridsiatich**
- 40 **štyridsať, štyridsiaty, štyridsiatich**

Räkneorden **sto** *hundra* och **tisíc** *tusen* böjs som nedan.

	Räkneord Attributivt	Substantiv	Självständigt
		sg	pl
N	sto	sto / stovka	stá / stovky
A	sto	sto / stovku	stá / stovky
G	sto / sta	sta / stovky	stoviek
L	sto / (ste)	ste / stovke	stách / stovkách
D	sto / (stu)	stu / stovke	stám / stovkám
I	sto / stomi	stom / stovkou	stami / stovkami

	Räkneord Attributivt	Substantiv
		Självständigt
N	dvesto	dvesto
A	dvesto	dvesto
G	dvesto	dvoch stoviek
L	dvesto	dvoch stách
D	dvesto	dvom stám
I	dvesto	dvoma stami

	Räkneord Attributivt	Substantiv	Självständigt
		sg	pl
N	tisíc	tisíc	tisíce
A	tisíc	tisíc	tisíce
G	tisíc / tisícich	tisíca	tisícov
L	tisíc / tisícich	tisíci	tisícoch
D	tisíc / tisícim	tisícu	tisícom
I	tisíc / tisícimi	tisícom	tisícami

När de används attributivt eller inom matematiken böjs de oftast inte alls förutom efter verben **násobit'** *multiplicera* och **delit'** *dela, dividera*.

so sto korunami	<i>med hundra kronor</i>
bez sto	<i>utan hundra</i>
mená tisíc d'alších obetí	<i>namnen på ytterligare tusen offer</i>
delit' stom / stomi	<i>dela med hundra</i>

För att framhäva räkneorden och göra angivelsen mindre exakt används de substantiviska formerna.

osudy stoviek a tisícov Pudí *hundredtals och tusentals människors öden*

Detsamma gäller sammansättningar med **sto** eller **tisíc**. I de fall då sådana räkneord böjs delas de i sina två beståndsdelar.

s pä'tsto korunami	<i>med femhundra kronor</i>
delit' piatimi stami	<i>dela med femhundra</i>

Attributivt förekommer även former i analogi med böjningen av **pät'**.

kvôli tisícim ženám
o tisícich chlapoch
so stomi / s tisícimi korunami

Större räkneord såsom **milión**, **miliarda** etc. böjs som regelbundna substantiv.

Deltalen och de obestämda räkneorden **štvrt'**, **pol**, **trištvrt'**, **pár**, **zopár**, **mnoho**, **vel'a**, **málo** är oböjliga. Även de pronominella räkneorden **kol'ko**, **niekol'ko**, **tol'ko** är i princip oböjliga, men de kan även böjas adjektiviskt: G **kol'kých**, **niekol'kých**, **tol'kých** etc.

I vissa konstruktioner underlåter man många gånger att böja attributivt använda räknerod, t.ex. **vo výške osemdesiat / osemdesiatich metrov** *på åttio meters höjd*.

VERB

Det slovakiska verbet har följande morfologiska kategorier:

- * aspekt
 - ofullbordad
 - fullbordad

Denna distinktion kan i princip göras vid verbets alla former.

- * modus
 - indikativ
 - imperativ
 - enkel konjunktiv
 - konditional konjunktiv
 - final konjunktiv
 - optativ

- * diates
 - aktivum
 - reflexivum
 - passivum

Denna distinktion kan i princip göras vid verbets alla finita former.

- * tempus
 - presens
 - futurum
 - preteritum

Denna distinktion görs som regel endast i indikativ.

- * infinita former
 - infinitiv
 - l-particip
 - gerundium
 - particip

- * avledningar
 - verbalsubstantiv
 - verbaladjektiv

- * person
 - första
 - andra
 - tredje

- * numerus
 - singular
 - plural

- * genus
 - maskulinum
 - femininum
 - neutrum

VERBKATEGORIERNAS SEMANTIK

ASPEKT

De flesta svenska verb motsvaras av två slovakiska, ett ofullbordat och ett fullbordat, som bildar ett aspektpar.

Vi användning av *ofullbordad aspekt* står handlingen som sådan i blickfånget, dess förlopp, dess pågående, varaktighet eller en upprepning av densamma.

Upratoval som včera chatu. *Jag (höll på och) städade sommarstugan igår.*

Vid användning av *fullbordad aspekt* understryks handlingens fullbordande, resultatet, avslutandet, en begränsning i tiden såsom början, slutet eller momentanitet.

Upratalsom včera chatu. *Jag städade (färdigt) sommarstugan igår.*

En pil används för att beteckna aspekt så att den pekar mot fullbordade verb och från ofullbordade.

Den **fullbordade** aspekten anger att den talande ser handlingen som en helhet. Han betraktar handlingen liksom utifrån. Den fullbordade aspekten används därför mest när en handling betraktas i hela sitt förlopp, när handlingens början och/eller slut ligger inom den talandes blickfält. Handlingens varaktighet har ingen betydelse här; handlingen kan ha kort eller lång utsträckning i tiden.

Den **ofullbordade** aspekten ger ingen information angående handlingens helhet. Den varken bekräftar eller förnekar den. Den talande betraktar handlingen i dess förlopp som om han befann sig inne i skeendet, vars början och slut han inte överblickar. Den ofullbordade aspekten kan alltså även återge avgränsade handlingar, men det väsentliga är att den talandes uppmärksamhet är riktad mot handlingens förlopp.

Ofullbordad aspekt återger:

* en pågående process

* förmåga (oförmåga) att utföra en handling

TEMPUS OCH ASPEKT

PRESENS: I aktuellt presens förekommer endast ofullbordad aspekt. Presensformer av fullbordade verb har som regel futurumbetydelse. Såsom **historiskt**, **habituellt** eller **gnomiskt** presens kan dock **båda** aspekterna förekomma.

Ofullbordat presens

(Fullbordat presens)

upratujem

(upracem)

jag städar

Upratujem chatu.

Jag städar sommarstugan.

PRETERITUM: I preteritum förekommer båda aspekterna. Preteritum bildas på samma

sätt i båda aspekterna.

Ofullbordat preteritum Fullbordat preteritum
upratoval som **upratal som** *jag städade*

Upratal som chatu. *Jag har städad sommarstugan. (Så nu är det gjort och där är rent.)*

Upratoval som chatu. *Jag höll på och städade sommarstugan. (När du försökte hälsa på mig i stan.)*

FUTURUM: I futurum förekommer båda aspekterna. Futurum av ofullbordad aspekt bildas med hjälp av hjälpverbet **byť** vara i futurum följt av infinitiv. Futurum av fullbordad aspekt bildas med hjälp av presensändelserna.

Ofullbordat futurum Fullbordat futurum
budem upratovat' **upracem** *jag skall städa*

Upracem chatu. *Jag skall städa sommarstugan. (Så att det blir gjort och där blir rent.)*

Budem upratovat' chatu. *Jag skall städa sommarstugan. (Så tyvärr hinner jag inte besöka dig i morgon.)*

KONJUNKTIV

Slovakisk konjunktiv motsvarar ganska väl svenskans *skulle*, dvs likaså svenskans konditionalis som eventuellt förekommande konjunktiv.

Povedala mu, aby jej zavolał. *Hon sade till honom, att han skulle ringa henne.*

Mohol by som ti o tom rozprávat'. *Jag skulle kunna berätta för dig om det.*

BESTÄMDA OCH OBESTÄMDA RÖRELSEVERB

Slovakiska rörelseverb förekommer i par om bestämda och obestämda. De bestämda uttrycker en viss förflyttning från en viss punkt **a** till en annan viss punkt **b** (och eventuellt tillbaka). De obestämda uttrycker rörelsen över huvud taget, antingen som en mera ospecificerad förflyttning mellan olika punkter eller som en upprepad förflyttning mellan två bestämda punkter, dvs

- * en icke målinriktad rörelse.
- * en vanemässig, (ofta) upprepad rörelse.
- * förmåga eller oförmåga till en rörelse.

Šiel som k Renáte. *Jag åkte/gick till Renata.*

Chodí tam často? *Åker/går hon ofta dit?*

Chlapec ide do školy. *Pojken går/åker till skolan.*

Chlapec chodí do tej školy. *Pojken går i den skolan.*

Lietadlo letí do Košíc. *Planet flyger till Košice.*

Vtáky lietajú. *Fåglarna flyger.*

I överförd betydelse används dels bestämda dels obestämda rörelseverb.

Hodiny nejdú. *Klockan går inte.*
Ona nosí čierne šaty. *Hon bär (=har på sig) en svart klänning.*

REFLEXIVA VERB

Ett slovakiskt reflexivt verb kan fylla ett antal olika funktioner.

* Reflexive tantum (deponens). Både **sa** och **si** förekommer.

bát' sa	<i>vara rädd</i>
blýskat' sa	<i>blixtra</i>
darit' sa	
obávat' sa	<i>frukta</i>
oddychnút' si	<i>vila ut</i>
pozriet' (sa) < pozerat' (sa)	<i>titta</i>
pýtat' sa > spýtat' sa	<i>fråga</i>
sadnúť si	<i>sätta sig</i>
smiat' sa	<i>skratta</i>
trúfat' sa	<i>våga</i>
všímat' si	<i>lägga märke till</i>

* Allmänt reflexiva, t.ex. för att bilda intransitiva verb.

tešit' sa	
bláznit' sa > zbláznit' sa	<i>bli galen</i>
černiet' sa	<i>lysa svart ??</i>
kazit' sa > skazit' sa	<i>bli förstörd</i>
končit' sa > skončit' sa	<i>sluta, ta slut</i>
vliect' sa	
začínat' sa > začat' sa	<i>börja</i>

* Personligt reflexiva.

česat' sa	<i>kamma sig</i>
holit' sa	<i>raka sig</i>
obliekat' sa	<i>klä på sig</i>
pozerat' sa (v zrkadle)	<i>se på sig själv (i en spgel)</i>
umývat' sa	<i>tvätta sig</i>

* Reciprokt. Denna betydelse kan förstärkas med hjälp av de reciproka adverbet **vzájomne (navzájom) ömsesidigt.**

bozkávat' sa	<i>kyssas</i>
objat' sa < objímat' sa	<i>omfamnas</i>
odpustit' si < odpúšťat' si	<i>förlåta varandra</i>
pomôct' si < pomáhat' si	<i>hjälpa varandra</i>
prisahat' si	<i>lova varandra</i>
šuškát' si	

* Reflexivt passivum.
styk sa obmedzil
reči sa hovoria

* Opersonlig form med agent i dativ.
Drieme sa mi.
Sedí sa mi dobre.

* Opersonlig form motsvarande svenskt 'man' eller 'vi'.
Ide sa! *Nu går vi!*
To sa nemôže. *Det går inte för sig.*
To sa nesmie. *Det får man inte.*
To se nerobí. *Så gör man inte.*

* Etisk reflexiv dativ för att uttryck engagerad hållning till handlingen.
čítat' si
ležat' si
spievat' si

* Possessiv reflexiv dativ.
oslobodit' si ruku
šetrit' si zdravie
umyt' si ruky
vziat' si kabát
vyplakat' si oči

ASPEKTBILDNING

Ett enkelt eller primärt verb kan vara ofullbordat eller fullbordat. De allra flesta är dock ofullbordade.

pit' >	<i>dricka</i>
mat' >	<i>ha</i>
písat' >	<i>skriva</i>
kradnút' >	<i>stjäla</i>

men:

kúpit' <	<i>köpa</i>
dat' <	<i>ge</i>

Dock är det reflexiva **dat' sa** > *låta sig, vara möjligt ofullbordat*.

Vissa verb är bisapektuella.

pomstit' </>
aplikovat'
informovat'
konštatovat'

Två olika lexem med olika aspekt???

počut' </>
poznat' </>

Sammanfall av vissa former

odpovedat' </> (of. odpovedám , f. odpoviem)
--

PREFIGERING AV PRIMÄRA VERB

Om man utgår från ett primärt, som regel ofullbordat verb kan man bilda ett fullbordat med hjälp av prefix. I vissa fall är prefixet helt eller nästan betydelselöst. Man får då ett aspektpar där de båda verben har samma betydelse och endast skiljer sig åt till aspekten.

čakat' > počkat'	<i>vänta</i>
písat' > napísat'	<i>skriva</i>
prosit' > poprosit'	<i>be</i>
robit' > urobit'	<i>göra</i>

Ett och samma ofullbordade verb kan ha olika tomma prefix i fullbordad aspekt beroende på i vilken betydelse verbet används.

rodit' sa > narodit' sa	<i>födás (om varelse)</i>
rodit' sa > urodit' sa	<i>födás ?? (om växt)</i>
rodit' sa > zrodit' sa	<i>födás (om konstnärligt verk)</i>

Oftast medför dock prefigeringen en betydelseförskjutning. Det är då inte fråga om ett aspektpar utan om ren ordbildning. Man får då genom prefigering fullbordade verb med en modifierad betydelse.

jest' >	<i>äta</i>
> najest' sa	<i>äta sig mätt</i>

	> zjest'	äta upp
pit'	>	dricka
	> napit' sa	dricka, släcka törsten
	> vypit'	dricka upp
písat'	>	skriva
	> podpísat'	skriva under
vidiet'	>	se
	> uvidiet'	få se, få syn på
smiat' sa	>	skratta
	> usmiat' sa	le

Även de få fullbordade primära verben kan prefigeras. Resultatet har alltid en förskjuten betydelse.

dat' <		ge
	> predat'	sälja
strelit' <		skjuta
	> vystrelit'	fyra av

SUFFIGERING AV FULLBORDADE VERB

Om man utgår från ett fullbordat, som regel prefigerat verb kan man bilda ett ofullbordat med hjälp av suffix.

dat' < dávat'		ge
podpísat' < podpisovat'		skriva under

När man bildar aspektpar med hjälp av suffix förändras ofta stammen något.

kúpit' < kupovat'		köpa
navštívit' < navštevovat'		besöka
vypustit' < vypúšťat'		släppa ut

I ett par fall förekommer suppletiva former.

položít' < klást'		lägga
povedat' < hovorit'		säga
vziat' < brat'		ta

De vanligaste förhållandena mellan fullbordat och suffigerat ofullbordat verb är följande:

-at' < -ovat' (vokalförkortning)		
dokázat' < dokazovat'		
podpísat' < podpisovat'		skriva under
uviazat' < uväzovat'		
-at' < -ávat' / -iavat'		
dat' < dávat'		ge
odrezat' < odrezávat'		
ohmatat' < ohmatávat'		
prehrat' < prehrávat'		förlora
prečasat' < prečasávat'		

	udržat'	<	udržiavat'	
	vycicat'	<	vyciciavat'	
	vyčkat'	<	vyčkávat'	
-at'	< -á-at'			
	vyhnat'	<	vyháňat'	
-at'	< -e-at'			
	vybrat'	<	vyberat'	
-it'	< -ovat'		(vokalförkortning och konsonantväxling t' > c, d' > dz)	
	donútit'	<	donucovat'	
	kúpit'	<	kupovat'	<i>köpa</i>
	nasytit'	<	nasycovat'	
	odbočit'	<	odbočovat'	
	odsúdit'	<	odsudzovat'	
	odvodit'	<	odvodzovat'	
	oznámit'	<	oznamovat'	
	ožiarit'	<	ožarovat'	
	predĺžit'	<	predlžovat'	
	rozsvietit'	<	rozsvecovat'	
	skrátit'	<	skracovat'	<i>korta</i>
	vybalit'	<	vybaľovat'	<i>packa upp</i>
	zachvátit'	<	zachvacovat'	
	zachytit'	<	zachycovat'	
-it'	< -at'		(vokalförlängning, vokalväxling o > á och konsonantväxling s > š, z > ž, st' > št', zd' > žd', t' > c, d' > dz)	
	hodit'	<	hádzat'	
	naplnit'	<	naplňat'	
	napravít'	<	naprávat'	
	odrazít'	<	odrážat'	
	rozpustít'	<	rozpúšťat'	
	splatit'	<	splácat'	
	vrátit'	<	vracat'	<i>returnera, lämna tillbaks</i>
	zamenit'	<	zamiěňat'	
	zarobit'	<	zarábat'	<i>tjäna</i>
	zatvorit'	<	zatvárat'	<i>stänga</i>
	zhasít'	<	zhášat'	<i>släcka</i>
	zobudit'	<	zobúdzat'	
	zradit'	<	zrádzat'	
-it'	< -ievat'		(endast reflexiva processuella verb)	
	rozodnit' sa	<	rozocnievat' sa	
	vyjasnit' sa	<	vyjasnievat' sa	
-it'	< -íjat'			
	zabit'	<	zabíjat'	<i>slå ihjäl</i>
	vypít'	<	vypíjat'	<i>dricka ur</i>
-it'	< -ívat'			
	vyšít'	<	vyšívat'	<i>brodera</i>
-iat'	< -ievat'			
	oviat'	<	ovievat'	
	usmíat' sa	<	usmievat' sa	

	zasiat'	<	zasievat'	
-iet'	< -ievat'			
	dospiet'	<	dospievat'	
	dozriet'	<	dozrievat'	
	ostariet'	<	ostarievat'	
	zamdliet'	<	zamdlievat'	
-iet'	< -(i)e-at'			
	pozriet'	<	pozerat'	
	utriet'	<	utierat'	
	zavriet'	<	zavierat'	
-núť	< -at'			
	klesnúť	<	klesat'	<i>sjunka, falla</i>
				(med vokalförlängning)
	dvihnúť	<	dvihat'	
	odvrhnúť	<	odvrhat'	
	podľahnúť	<	podliehat'	
	zvrtnúť	<	zvrťat'	
				(med inskott av y / ý / i / í)
	uschnúť	<	usychat'	
	zahnúť	<	zahýnat'	
	zamknúť	<	zamykat'	
	zapnúť	<	zapínat'	
	zatknúť	<	zatýkat'	
	zažnúť	<	zažínat'	
	zhasnúť	<	zhasínat'	
				(med växling till í)
	ľahnúť	<	líhat'	
-núť	< -ovat'			(med vokalförkortning)
	zhřknuť sa	<	zhrkovat' sa	
-núť	< -ávat'			
	preseknúť	<	presekávat'	
	ubodnúť	<	ubodávat'	
-ovat'	< -úvat'			
	rozpracovat'	<	rozpracúvat'	
	schval'ovat'	<	schval'úvat'	
-yt'	< -ývat'			
	zmyť	<	zmývat'	<i>tvätta av</i>
	zakryť	<	zakrývat'	<i>täcka över</i>
-ť	< -at'			(med diverse vokal- och konsonantväxlingar)
	naklást'	<	nakladat'	
	odtiect'	<	odtekat'	
	zamiest'	<	zametat'	

Enstaka mera oregelbundna.

prijat'	<	prijímat'
zapät'	<	zapínat'

I vissa fall finns flera olika synonyma ofullbordade motsvarigheter till ett fullbordat verb.

dobehnút' < dobiehat', dobehovat', dobehávat'
prepadnút' < prepadat', prepadávat'
vypočítat' < vypočítavat', vypočítovat'
zahrabat' < zahrabávat'

Många imperfektiva verb på **-ávat'** har en parallell form på **-úvat'**. Imperfektiva verb på **-úvat'** är särskilt vanliga i expressivt språk och innebär en intensifiering av verbhandlingen samt en emotionell laddning.

Många av rörelseverben har en något avvikande bildning med både konsonant och vokalväxling i stammen baserat på det obestämda rörelseverbet.

preniest' < prenášat'
priviezt' < privážat'
príst' < prichádzat'

Vad betyder då **prichodit'**, vilken asp?

AKTIONART

BESTÄMDA OCH OBESTÄMDA RÖRELSEVERB

Bland rörelseverben uppvisar vissa frekventa primära verb en klar uppdelning i två aktionsarter eller synsätt på rörelsens förlopp. Den bestämda aktionsarten uttrycker en rörelse mellan två bestämda punkter eller mot ett bestämt mål. Den obestämda aktionsarten uttrycker en rörelse som saknar bestämt mål. Både de obestämda och de bestämda rörelseverben är ofullbordade.

Bestämda	Obestämda	
íst'	chodit'	<i>gå, åka, komma</i>
bežat'	behat'	<i>springa</i>
hnat'	naháňat'	<i>jaga</i>
letiet'	lietat'	<i>flyga</i>
liezt'	lozit'	<i>krypa, klättra</i>
niest'	nosit'	<i>bära</i>
	plávat' ???	
viest'	vodit'	<i>föra, leda</i>
viezt'	vozit'	<i>köra, transportera</i>

ITERATIVA VERB

ha i princip aldrig betydelse av aktuellt presens?????????
har en betydelse av att något inträffade för länge sedan.

Verb som uttrycker upprepad handling bildas med suffixet **-va-** som fogas till ofullbordade verb och föregås av vokalförlängning såvida vokalen i föregående stavelse inte är lång.

of. verb	of. iterativt verb	
byť	bývat'	<i>vara</i>
držat'	držiavat'	<i>hålla</i>
lietat'	lietavat'	<i>flyga</i>
mat'	mávat'	<i>ha</i>
písat'	písavat'	<i>skriva</i>

Verb med temavokal **-i-** / **-ia-** får som iterativa suffixet **-ievat'** som dessutom aldrig kortas av rytmregeln.

chodit'	chodievat'	<i>gå, åka</i>
robit'	robievat'	<i>göra</i>
liat'	lievat'	<i>hälla</i>

Verb på **-ovat'** slutar som iterativa på **-úvat'**.

kupovat'	kupúvat'	<i>köpa</i>
nocovat'	nocúvat'	
tancovat'	tancúvat'	<i>dansa</i>

Ett litet antal verb har avvikande iterativa former.

bit'	bijat'	<i>slå</i>
jest'	???	<i>äta</i>
pit'	píjat'	<i>dricka</i>

DELIMITATIVA VERB

Med hjälp av prefixet **po-** bildas av ofullbordade primära verb sekundära fullbordade med betydelsen *göra något en kortare stund eller i mindre grad*.

blednúť <i>blekna</i>	poblednúť <i>blekna lite</i>
porozprávat' <i>sa prata</i>	porozprávat' <i>sa prata lite</i>

DISTRIBUTIVA VERB

Med hjälp av samma prefix **po-** bildas av sekundära prefigerade ofullbordade verb fullbordade avledningarna med distributiv betydelse.

vynášat' <i>bära ut</i>	povynášat' <i>bära ut lite i taget</i>
--------------------------------	---

MOMENTANA VERB

Momentan aktionsart uttrycks med prefixet **za-**.

smiat' <i>sa skratta</i>	zamat' <i>sa skratta (ett ögonblick)</i>
kričat' <i>skrika</i>	zakričat' <i>skrika till</i>
spievat' <i>sjunga</i>	zaspievat' <i>si sjunga (en stund)</i>

INGRESSIVA VERB

Med hjälp av prefixet **po-**, **roz(o)-** (**sa**) (Det reflexiva pronomenet används vid intransitiva verb.), **za-** bildas av primära ofullbordade verb sekundära fullbordade verb som betecknar att handlingen tar sin början.

cítit' <i>känna</i>	pocítit' <i>(börja) känna</i>
rozprávat' <i>sa prata</i>	rozrozprávat' <i>sa komma i gång och prata ordentligt</i>
zelenat' <i>sa bli grön</i>	rozzelenat' <i>sa börja bli grön</i>
íst' <i>åka, gå</i>	rozíst' <i>sa starta, åka iväg</i>
svietit' <i>lysa</i>	rozsvietit'?? <i>tända</i>
smiat' <i>sa skratta</i>	rozosmiat' <i>sa börja skratta</i>
mračit' <i>sa ?rynka pannan</i>	zamračit' <i>sa rynka pannan</i>

AVSLUTANDE VERB???

Med hjälp av prefixen **do-**, **od-** betecknas att verbhandlingen når ett slut.

čítat' <i>läsa</i>	dočítat' <i>läsa färdigt</i>
pliest' <i>sticka</i>	dopliest' <i>sticka färdigt</i>

kvitnút' *blomma*

odkvitnút' *blomma ut*

VERBALPREFIXENS VANLIGASTE BETYDELSER

do- 1 *ända till, fram till*

dojst' komma fram
dobehnút' springa ikapp

do- 2 *till slut, resten, färdigt*

dojest' äta upp resten
dopísat' skriva klart

na- *på, fast*

nalepit' klistra på
našit' sy fast

na- *se tills man fått nog*

najest' sa äta sig mätt
nabehat' sa springa sig trött

nad(o)- 1 *upp (och ner igen)*

nadhodit' kasta upp
nadskočit' hoppa upp

nad(o)- 2 *ovanför*

nadpísat' skriva överskrift

nad(o)- 3 *spara tid, i förväg, genväg*

nadrobit' arbeta in, ta igen

o(b)- *runt omkring*

obíst' gå runt

od(o)- 1 *från, bort*

odniest' bära bort
odcestovat' åka iväg
odíst' gå iväg

od(o)- 2 *tillbaks, som svar*

odfaxovat' faxa tillbaks, faxa ett svar

pod(o)- *in under*

položít' lägga under
podpísat' skriva under

pre- 1 *igenom*

preliezt' krypa igenom

pre- 2 *över, tvärs över, till en annan plats*

preletiet' flyga över
preliat' hålla över
presadit' plantera om

pre- 3 *förbi*

prebehnút' springa förbi

pre- 4 *högre än*

prevyšovat' vara högre än

pre- 5 *av på mitten*

prestihnúť' klippa av

pre- 6 *tillbringa viss tid*

prespat' sova sig igenom
preplakat' gråta sig igenom

pre- 7 *göra om*

prepracovat'	<i>arbeta om</i>
prešit'	<i>sy om</i>
pre- 8 <i>bort, förlora</i>	
prepit'	<i>supa bort</i>
prehrat'	<i>spela bort, förlora</i>
pre- sa 9 <i>oavsiktligt göra fel</i>	
preriect' sa	<i>försäga sig</i>
pre- 10 <i>i alltför hög grad</i>	
pret'ažit'	<i>överlasta</i>
prejest' sa	<i>föräta sig</i>
pred(o)- <i>framför, före, förbi</i>	
predbehnút'	<i>springa förbi</i>
predklonit' sa	<i>luta sig framåt</i>
predvidat'	<i>förutse</i>
predspevovat'	<i>sjunga före</i>
pri- 1 <i>hit, till en plats</i>	
príst'	<i>komma</i>
pribehnút'	<i>komma springande</i>
pricestovat'	<i>anlända</i>
pri- 2 <i>fast</i>	
prišit'	<i>sy fast</i>
prilepit'	<i>klistra fast</i>
pri- 3 <i>ytterligare, kompletterande</i>	
prikúpit'	<i>köpa till</i>
pridat'	<i>lägga till</i>
pri- 4 <i>en aning</i>	
prihriat'	<i>värma en aning</i>
prifarbit'	<i>färga en aning</i>
roz(o)- (sa) 1 <i>isär, åt olika håll, sönder, upp</i>	
Det reflexiva pronomenet används vid intransitiva verb	
rozíst' sa	<i>gå åt olika håll</i>
rozvešat'	<i>hänga på olika ställen</i>
rozlomit'	<i>bryta sönder</i>
rozbalit'	<i>packa upp</i>
rozviazat'	<i>knyta upp</i>
roz(o)- (sa) 2 <i>har ingressiv betydelse vid många verb som betecknar rörelse</i>	
rozbehnút' sa	<i>börja springa</i>
z(o)- / s- 1 <i>ner</i>	
zíst'	<i>komma ner</i>
striast'	<i>skaka ner</i>
z(o)- / s- (sa) 2 <i>tillsammans</i>	
Det reflexiva pronomenet används vid intransitiva rörelseverb.	
zobrat'	<i>samla</i>
zíst' sa	<i>samlas, komma tillsammans</i>
splynút'	<i>flyta samman</i>
zmiešat'	<i>blanda samman</i>
u- <i>undan, bort, av</i>	
ustúpit'	<i>stiga undan, åt sidan</i>

ubrat'	<i>ta bort, ta undan</i>
ulomit'	<i>bryta av</i>
ustrihnút'	<i>klippa bort, av</i>
u- 2 ihjäl, slut	
ubehat' sa	<i>springa sig alldeles slut</i>
upracovat' sa	<i>arbeta ihjäl sig</i>
umučit'	<i>plåga ihjäl</i>
v(o)- in i	
vojst'	<i>gå in</i>
vpustit'	<i>släppa in</i>
vy- 1 ut, ur	
vyniest'	<i>bära ut</i>
vyjst'	<i>komma ut</i>
vyskočit'	<i>hoppa ut</i>
vypit'	<i>dricka ur</i>
vymriet'	<i>dö ut</i>
vy- 2 upp	
vyskočit'	<i>hoppa upp</i>
vyjst'	<i>gå upp</i>
vz- upp	
vzletiet'	<i>flyga upp, stiga</i>
za- 1 bakom	
zabehnút'	<i>springa in bakom</i>
za- 2 över, täcka	
zamal'ovat'	<i>måla över</i>
za- 3 en avstickare	
zajst'	<i>titta in, ta vägen om</i>
za- 4 ordentligt, långt in	
zaliezt'	<i>krypa långt in</i>
zapísat'	<i>anteckna</i>

AVLEDNINGAR

Av substantiv bildas verb med hjälp av suffixen **-it'** och **-ovat'**.

Transitiva verb bildade av substantiv.

Göra det som roten betecknar:

bodkovat', modelovat', kontrolovat', obchodovat', účtovat'
krivdit', špinit'

Förse med det som roten betecknar:

číslovat', korunovat', chrómovat', ozdovovat'
škrobit', farbit', hnojit', ozdobit'

Använda som verktyg:

kefovát', valcovat', röntgenovat', filmovat'
kosit', brzdit'

Intransitiva verb bildade av substantiv.

Vara den som roten anger:

host'ovat', panovat', kral'ovat'
vlad'arit', v'cel'arit', lajd'acit', grobianit'

Ha eller erfara det som roten anger:

hladovat', strachovat' sa, pochybovat'
z'ialit', slzit', iskrit'

Göra det som roten anger:

pochodovat', štrajkovat', hliadkovat', žartovat', športovat'
hrešit', chybit', tienit'

Använda som verktyg:

bubnovat', telefonovat', veslovat', lyžovat' sa
trúbit', plachtit'

Av adjektiv bildas verb med hjälp av suffixen **-iet'**, **-núť** och **-it'**.

Transitiva verb bildade av adjektiv.

Göra så att något får den egenskap roten anger:

sýtít', bielít', čistít', riedít', sladít', zváčšit'

Intransitiva verb bildade av adjektiv.

Ha den egenskap som roten anger (reflexiva verb):

veselit' sa
zeleniet' sa, černiet' sa
lesknút' sa

Få den egenskap som roten anger (reflexiva verb på **-it'**):

mladnúť', blednúť', tuhnút'
choriet', peknet', lacnet', ružoviet', vápenatiet', vráskovatiet'
miernit' sa, lepšit' sa, uskromnit' sa

DIMINUTIVA VERB

Verb med diminutiv betydelse bildas med suffixet **-kat'**.

robkat' göra, prškat' regna, škrabkat', hajkat' sussa

VERBETS FORMER

INFINITIV

Infinitiv bildas med ändelsen +t:

mat' *ha*

I vissa böjningsmönster förlängs stamvokalen i infinitiv.

vidiet' *se*
minút' *slösa, passera*
niest' *bära*

Dessutom inträffar i infinitiv vissa konsonantväxlingar hos obstruent-stammar:

k/h > c t/d > s
piect' < pek+t' 'baka'
viest' < ved+t' 'föra'

L-PARTICIP

L-participet bildas med ändelsen -l.

brat' *ta* **bral**
bývat' *bo* **býval**
písat' *skriva* **písal**
mat' *ha* **mal**
bit' *slí* **bil**
povedat' *säga* **povedal**
čítat' *läsa* **čítal**

Vid stam som slutar på konsonant uppträder den flyktiga vokalen -o-.

jest' *äta* **jedol** < jed-l

Hos nu-stammarna faller detta -nu- bort i l-participet om det föregås av konsonant.

chudnút' *magra* **chudol** < chud-(nu)-l

L-participet har den underliggande **temavokalens** kvantitet, vilket ofta innebär att stamvokalen i l-participet är kort medan den i vissa fall är lång (genom förlängning) i infinitiv.

sediet' *sitta* **sedel**
minút' *passera* **minul**

Förlängd **rotvokal** kvarstår dock även i l-participet.

piect' *baka* **piekol** < pek-l
rást' *växa* **rástol** < rast-l
liat' *hälla* **liat**

Dock med ett undantag:

môct' *kunna* **mohol** < moh-l

Oregelbundet är:

íst' *gí* **išiel (šiel), išla (šla)**

Detta particip böjs substantiviskt i genus och numerus:

m	f	n		m	f	n
∅	a	o	sg	robil	robila	robilo
	i		pl	robili		

L-participet används självständigt som 3 person preteritum samt förekommer vidare i övriga former av det sammansatta tempuset preteritum liksom i modus konjunktiv.

PASSIVT PARTICIP

Passivt particip bildas framför allt av transitiva verb av båda aspekterna. Ofullbordade former har som regel presensbetydelse medan fullbordade former oftast har preteritumbetydelse. Det passiva participet böjs adjektiviskt.

tvorený > **utvorený**skapad (= som skapas > som har skapats)

Passivt particip av intransitiva verb har aktiv betydelse.

zmiznutý *försvunnen*
zamrznutý *frusen*

Passivt particip bildas med hjälp av suffixet **-ný** i flertalet fall.

chytat' *fånga* **chytaný** *fångad*

I-stammar och obstruent-stammar har för det passiva participet temavokalen **-e-**.

prosit' *be* **prosený** *bedd*
niest' *bära* **nesený** *buren*
jest' *äta* **jedený** *äten*

Suffixet **-tý** används alltid hos *j-*, *nu-* och *an-*stammarna samt vid ett flötal andra verb.

kryt' *täcka* **krytý** *täckt*
žut' *tugga* **žutý** *tuggad*
minút' *passera* **minutý** *passerad*
začat' *börja* **začatý** *plbörjad*

Prefigerade verb av typerna *-a-*, *-ej-*, *likvida*, *brať*, *spat'* har ofta båda formerna varav den på **-tý** är vanligast.

vyhrat' *vinna* **vyhratý** (**vyhraný**) *vunnen*
vytriet' *torka bort* **vytretý** (**vytrený**) *borttorkad*
rozobrat' *ta isär* **rozobratý** (**rozobraný**) *isärtagen, slutsäld*

Vokallängden är den underliggande.

triet' **trený**
vidiet' *se* **videný** *sedd*
zhynút' **zhynutý**

VERBALSUBSTANTIV

Verbalsubstantiv bildas med ändelsen **-nie** eller **-tie**. Fördelningen av dessa ändelser är den samma som vid **-ný** och **-tý** vid det passiva participet.

videnie	<i>seende</i>
mytie	<i>tvättande</i>
minutie	<i>passerande</i>

Även här upprätthålls aspektdistinktionen.

vysvetlenie < **vysvetlovanie** *förklaring, förklarande*

Böjningsändelserna vid verbalsubstantiv utgör undantag från rytmregeln.

siatie, Gsg **siatia**, Lsg **siatí**, Dsg **siatiu**, Isg **siatím** *sådd*

Verbalsubstantiv kan bildas även av verb som saknar passivt particip.

bolenie, **bytie**, **hynutie**, **snaženie** **sa**

VERBALADJEKTIV

Verbaladjektiv bildas med ändelsen **-ací**.

písat' <i>skriva</i>	písací stroj <i>skrivmaskin</i>
prat' <i>tvätta</i>	prací <i>tvätt-</i>
šit' <i>sy</i>	šijací stroj <i>symaskin</i>
plest' <i>sticka</i>	pletací stroj <i>stickmaskin</i>

PRESENS (fullbordat futurum)

Presens samt fullbordat / enkelt futurum bildas på samma sätt. I praktiken fördelar sig verben i presens på en rad böjningstyper där varje böjningstyp har sin temavokal: **á / ia / a; í / i; ie / e**.

		utan temavokal		med temavokal	
		i-böjn.	övriga-böjning	i-böjning	e-böjning
1p sg	m	-ám / -iam / -am	-ím / -im -em / -iem		
2p sg	š	-áš / -iaš / -aš	-iš / -iš -eš / -ieš		
3p sg		-á / -ia / -a	-í / -i -e / -ie		
1p pl	me	-áme / -iame / -ame-íme / -ime	-eme / -ieme		
2p pl	te	-áte / -iate / -ate	-íte / -ite -ete / -iete		
3p pl	ia ú	-ajú	-ia (-a) -ú / -u (-ejú)		

Rytmregeln ger kort vokal i böjningsändelserna om den föregående stavvokalen är lång.

čítam, čítaš, číta, čítame, čítate, čítajú *läser*

chválím, chváliš, chváli, chválime, chválite, chvália *berömmar*

Dessutom har iterativa verb alltid korta ändelser, oavsett föregående vokal.

čítavam, čítavaš, čítava, čítavame, čítavate, čítavajú *brukar läsa*

-ia påverkas dock aldrig av rytmregeln.

chvália de berömmar, kúpia de köper

varianten **-a** förekommer endast efter **-j-**.

stoja de står, boja sa de är rädda

Verb på **-iet'** med e-böjning har alltid lång temavokal oavsett vokallängden i föregående stavelse. Just denna grupp har dessutom ändelsen **-ejú** i 3p pl.

múdriet', múdriem, múdries, múdrie, múdrieme, múdriete, múdrejú bli klok
rozumiet', rozumiem, rozumieš, ..., rozumejú förstå

Futurum av fullbordade verb sammanfaller formellt med presens. Aktuellt presens bildas endast av ofullbordade verb. Historiskt, habituellt och gnomiskt presens kan dock bildas av båda aspekterna.

IMPERATIV

2 p sg imperativ bildas av 3 p pl presens genom att den utljudande vokalen avlägsnas.

dávajú de ger	dávaj ge
nesú de bär	nes bär
pečú de bakar	peč baka
píšu de skriver	píš skriv
volajú de ropar, ringer	volaj ropa, ring

Utljudande **d, t, n, l** är alltid mjuka i imperativ.

sedia de sitter	sed' sitt
chvália de berömmar	chvál' beröm
letia de flyger	let' flyg
vedú de för	ved' för
minú de passerar	miň passera

Stammar på **-ij, -yj** förlorar dessutom sitt utljudande **-j**.

pijú de dricker	pi drick
kryjú de täcker	kry täck

Efter mer än en konsonant läggs **-i** till.

začnú de börjar	začni börja
------------------------	--------------------

Observera att det är uttalet som är avgörande, inte skriftbilden.

presvedčia de övertygar	presvedč [přesvětŕ] övertyga
--------------------------------	-------------------------------------

Vid **st', št', zd', žd'** eller sonorant följd av **-č-** förekommer även former utan ändelse.

pustia de släpper	pusti / pust' släpp
určia de fastställer	urči / urč fastställ
fajčia de röker	fajči / fajč rök

Dock endast:

pust' ma	släpp mig
-----------------	------------------

Oregelbundna är:

sú de är, budú de kommer att vara	bud' var
jedia de äter	jedz ät
vedia de vet	vedz vet

povedia <i>de säger</i>	povedz <i>säg</i>
med flera avledningar av verbet vediet' <i>veta</i> .	
idú <i>de går</i> , pôjdu <i>de skall gå</i>	chod' <i>gå (dit)</i> , pod' <i>kom (hit)</i>
Avledningar av íst' <i>gå</i> har dock regelbunden imperativ.	
vojdú <i>de går in</i>	vojdi <i>gå in</i>
prídu <i>de kommer</i>	príd' <i>kom</i>

I 1 pers plural tilläggs **-me**, i 2 pers plural **-te**. Eventuell obstruent uttalas alltid tonande före **-me** och tonlöst före **-te**.

sed' , sed'me [sed'mɛ], sed'te [set'ɛ] <i>sitt</i>
píš , píšme [pi:ʒmɛ], píšte [pi:[tɛ] <i>skriv</i>
začni , začnime , začnite <i>börja</i>
pi , pime , pite <i>drick</i>

GERUNDIUM

Gerundium bildas både av fullbordade och ofullbordade verb. Gerundium av fullbordade verb har preteritumbetydelse medan gerundium av ofullbordade verb har presensbetydelse. Ändelsen är **-c** och läggs till formen i 3 p pl presens.

nesú <i>de bär</i>	nesúc <i>bärande</i>
sedia <i>de sitter</i>	sediac <i>sittande</i>
povedia <i>de säger</i>	povediac <i>havande sagt</i>
sú <i>de är</i>	súc <i>varande</i>

PRESENS PARTICIP

Presens particip bildas endast av ofullbordade verb och detta sker genom att **-ci** läggs till formen i 3 p pl presens. Detta particip har adjektivisk böjning men ändelserna är alltid korta, oavsett föregående vokals kvantitet, pga övergeneralisering av rytmregeln.

nesú <i>de bär</i>	nesúci <i>bärande</i>
sedia <i>de sitter</i>	sediaci <i>sittande</i>
píšu <i>de skriver</i>	píšuci <i>skrivande</i>
stoja <i>de står</i>	stojaci <i>stående</i>

PRETERITUM PARTICIP AKTIVUM

Preteritum particip aktivum bildas av fullbordade verb med hjälp av ändelsen **-vší** och böjs som mjuka adjektiv. Ändelsen fogas till stammen hos infinitiven men kan inte bildas av verb med stam på konsonant. Stamvokalen är dock kort utom vid verb med rotvokal **-ia/-ie-** som växlar med **-ej-/-aj-** i presens.

zavolat' <i>ringa</i>	zavolavší <i>som har ringt</i>
zmiznúť <i>försvinna</i>	zmiznuvší <i>som har försvunnit</i>
byt' <i>vara</i>	byvší <i>som har varit</i>
vyliat' <i>hälla ut</i>	vyliavší <i>som har hållt ut</i>

SAMMANSATTA FORMER MED INFINITIV

* **FUTURUM** av ofullbordade verb

bildas med hjälp av hjälp verbet **byť** i futurum (**budem, budeš, bude, budeme, budete, budú**).

budem sediet'	<i>jag kommer att sitta</i>
bude čítat'	<i>han kommer att läsa</i>

De bestämda rörelseverben **ísť** *glí, áka* bildar futurum med prefixet **pô-** som fogas till presensformerna. Även övriga bestämda rörelseverb liksom verben **trvat'** *vara, hålla på* och **kvitnúť** *blomma* har fakultativa futurala former med prefixet **po-**.

pôjdem	<i>jag skall glí, áka</i>
poletím ~ budem letiet'	<i>jag skall flyga</i>
to potrvá ~ bude trvat'	<i>det kommer att ta tid</i>

SAMMANSATTA FORMER MED L-PARTICIP

* **PRETERITUM**

bildas genom kombination av l-participet och presensformerna av hjälp verbet **byť** i 1 och 2 p sg och pl (**som, si, sme** [zmɛ], **ste**). I 3 pers sg och pl används rent l-particip.

	m	f	n	
1p sg	robil som	robila som		<i>gjorde</i>
2p sg	robil si	robila si		
3p sg	robil	robila	robilo	
1p pl	robili sme			
2p pl	robili ste			
3p pl	robili			

* **KONJUNKTIV**

I modern slovakiska sker som regel ingen ytterligare differentiering av konjunktiven i olika tempus. I ett äldre språkbruk återfinns dock ibland särskilda former för preteritum och t.o.m. pluskvamperfektum. Dessa bildas genom ytterligare tillägg av l-participen **bol** resp. **býval bol** i motsvarande genus/numerus.

Stämmer detta verkligen i modern tid????????????????????

ENKEL KONJUNKTIV

Enkel konjunktiv bildas genom kombination av l-participet med den konjunktivbildande partikeln **by**.

robil by som	<i>jag skulle göra</i>
---------------------	------------------------

robila by

hon skulle göra

KONDITIONAL KONJUNKTIV

Konditional konjunktiv bildas genom kombination av I-participet med den konjunktivbildande konditionala konjunktionen **keby**.

keby som bol bohatý *om jag vore rik*

FINAL KONJUNKTIV

Final konjunktiv bildas genom kombination av I-participet med den konjunktivbildande finala konjunktionen **aby**.

aby som prišiel *(så/för) att jag skulle komma*

SAMMANSATTA FORMER MED PRETERITUM PARTICIP

* OMSKRIVET PASSIVUM

Omskrivet passivum bildas med respektive tidsform av hjälp verbet **byť** *vara* och preteritum particip.

Infinitiv: **byť nesený** *bli buren*
Presens: **som nesený** *jag blir buren*
Futurum: **budem nesený** *jag kommer att bli buren*
Imperativ: **bud' nesený** *bli buren*
Pres part: **(súc) nesený** *(blivande) buren*
Preteritum: **bol som nesený** *jag blev buren*
Konjunktiv: **bol by som nesený** *jag skulle bli buren*
Pret part: **nesený** *buren*

SAMMANSATTA FORMER MED OF. PRESENS / F. FUTURUM

* OPTATIV

Optativ bildas genom att ofullbordat presens / fullbordat futurum föregås av partikeln **nech**.

1 p sg	nech (u)robím	1 p pl	nech (u)robíme
2 p sg	nech (u)robíš	2 p pl	nech (u)robíte
3 p sg	nech (u)robí	3 p pl	nech (u)robia

NEGATION

Negationen 'inte' uttrycks med verbalprefixet *ne-* som skrivs samman med satsen finita verbform.

Neštudujem češtinu. *Jag studerar inte tjeckiska.*
Nebudem jest'. *Jag skall inte äta.*

Dock utgör satser med l-particip ett undantag. Negationen fogas nämligen alltid till l-participet.

Nebol som tam. *Jag var inte där.*

De negerade formerna av verbet **byť** *vara* i presens är oregelbundna. De bildas med den självständiga negationspartikeln **nie**.

On nie je tu? *Är han inte här?*
Nešiel by som tam. *Jag skulle inte gå dit.*

PRODUKTIVA BÖJNINGSMÖNSTER

AJ-STAMMAR

Infinitiv	čakat'	<i>vānta</i>			
L-particip	čakal, čakala	Presens	čakám	čakáš	čaká
Pret. part.	čakavší		čakáme	čakáte	čakajú
Pass. part.	čakaný			Pres. ger.	čakajúc
Verb. subst.	čakanie			Pres. part.	čakajúci
Varb. adj.	čakací	Imperativ	čakaj	čakajme	čakajte

På samma sätt böjs t ex:

mat' ha **má, majú** **mal** **maj**

Lång vokal i stammens sista stavelse ger korta ändelser.

Infinitiv	dávat'	<i>ge</i>			
L-particip	dával, dávala	Presens	dávam	dávaš	dáva
Pret. part.	dávavší		dávame	dávate	dávajú
Pass. part.	dávaný			Pres. ger.	dávajúc
Verb. subst.	dávanie			Pres. part.	dávajúci
Varb. adj.	dávací	Imperativ	dávaj	dávajme	dávajte

Efter mjuk stam uppträder **-ia-** i stället för **-á-** i förekommande fall.

Infinitiv	merat'	<i>māta</i>			
L-particip	meral, merala	Presens	meriam	meriaš	meria
Pret. part.	meravší		meriame	meriate	merajú
Pass. part.	meraný			Pres. ger.	merajúc
Verb. subst.	meranie			Pres. part.	merajúci
Varb. adj.	merací	Imperativ	meraj	merajme	merajmte

På samma sätt böjs t ex:

klaňat' sa *bocka sig* **klaňia sa, klaňajú sa** **klaňal sa** **klaňaj sa**
požičat' lāna **požičia, požičajú** **požičal** **požičaj**
večerat' āta kvällsmat **večeria, večerajú** **večeral** **večeraj**
vešat' hānga **vešia, vešajú** **vešal** **vešaj**
voňat' dofta **vonja, voňajú** **voňal** **voňaj**

I-STAMMAR

Infinitiv	prosit'	<i>be</i>			
L-particip	prosil, prosila	Presens	proším	prosiš	prosí
Pret. part.	proshivší		prošíme	prošíte	prosia

Pass. part.	prosený		Pres. ger.	prosiac
Verb. subst.	prosenie		Pres. part.	prosiaci
Varb. adj.	prosiací ???	Imperativ	pros	prosme proste

Efter stam med lång vokal i sista stavelsen kortas vokalen i ändelserna.

Infinitiv	kúpiť	<i>köpa</i>			
L-particip	kúpil, kúpila	Presens	kúpim	kúpiš	kúpi
Pret. part.	kúpivší		kúpime	kúpite	kúpia
Pass. part.	kúpený			Pres. ger.	kúpiac
Verb. subst.	kúpenie			Pres. part.	kúpiaci
Varb. adj.	kúpiací ??	Imperativ	kúp	kúpme	kúpte

OVA-STAMMAR

Infinitiv	kupovať	<i>köpa</i>			
L-particip	kupoval, kupovala	Presens	kupujem	kupuješ	kupuje
Pret. part.	kupovavší		kupujeme	kupujete	kupujú
Pass. part.	kupovaný			Pres. ger.	kupujúc
Verb. subst.	kupovanie			Pres. part.	kupujúci
Varb. adj.	kupovací	Imperativ	kupuj	kupujme	kupujte

NU-STAMMAR

Nu-stammarna böjs på olika sätt beroende på om stammen som föregår **-nu-** slutar på konsonant eller vokal. Verb med stam på konsonant böjs som **chudnúť** medan verb med stam på vokal böjs som **hynúť**.

Infinitiv	padnúť				
L-particip	padol, padla	Futurum	padnem	padneš	padne
Pret. part.	padnuvší		padneme	padnete	padnú
Pass. part.	padnutý			Pres. ger.	padnúc
Verb. subst.	padnutie			Pres. part.	padnúci
Varb. adj.	????	Imperativ	padni	padnime	padnite

Om roten inte innehåller någon vokal bortfaller ej **-nu-** i l-participet.

Infinitiv	hnúť				
L-particip	hnul, hnula	Futurum	hnem	hneš	hne
Pret. part.	hnuvší		hneme	hnete	hnú
Pass. part.	hnutý			Pres. ger.	hnúc
Verb. subst.	hnutie			Pres. part.	hnúci
Varb. adj.	????	Imperativ	hni	hnime	hnite

Om stammen slutar på vokal eller stavelsebildande likvida kvarstår **-nu-** i l-participet och

temavokalen i presens förlängs.

Infinitiv	hynút'				
L-particip	hynul, hynula	Presens	hyniem	hynieš	hynie
Pret. part.	hynuvši		hynieme	hyniete	hynú
Pass. part.	hynutý			Pres. ger.	hynúc
Verb. subst.	hynutie			Pres. part.	hynúci
Varb. adj.	hynúci	Imperativ	hyň	hyňme	hyňte

På samma sätt böjs t ex:

hrnút'	hrnie, hrnú	hrnul	hrň
kanút'	kantie, kanú	kanul	kaň
kynút' jäsa,	kynie, kynú	kynul	kyň
minút' passera, gå förbi,	minie, minú	minul	miň
odpočinút' si vila,	odpočynie, odpočinú	odpočinul	odpočiň
plynút'	plynie, plynú	plynul	plyň
spomenút' si	spomenie si, spomenú si	spomenul si	spomeň si
šinút'	šynie, šinú	šinul	šiň
tanút'	tantie, tanú	tanul	taň
tonút'	tonie, tonú	tonul	toň
ustrnút'	ustrnie, ustrnú	ustrnul	ustrň
vanút'	vantie, vanú	vanul	vaň
vinút'	vinie, vinú	vinul	viň
vsunút'	vsunie, vsunú	vsunul	vsuň

IMPRODUKTIVA BÖJNINGSMÖNSTER

E-STAMMAR

Infinitiv	vidiet'				
L-particip	videl, videla	Presens	vidím	vidíš	vidí
Pret. part.			vidíme	vidíte	vidia
Pass. part.	videný			Pres. ger.	vidiac
Verb. subst.	videnie			Pres. part.	vidiaci
Varb. adj.		Imperativ	vid'	vid'me	vid'te

På samma sätt böjs bl.a.

boliet' <i>göra ont</i>	bolí, bolia	bolel	bol'
čupiet'	čupí, čupia	čupel	čup
duniet'	duní, dunia	dunel	duň
hl'adiet'	hl'adí, hl'adia	hl'adel	hl'ad'
horiet' <i>brinna</i>	horí, horia	horel	hor
hrmiet'	hrmí, hrmia	hrmel	hrm
kypiet'	kypí, kypia	kypel	kyp
letiet' <i>flyga</i>	letí, letia	letel	let'
mrziet'	mrzí, mrzia	mrzel	mrz
musiet' <i>måsta</i>	musí, musia	musel	mus
mysliet' <i>tänka</i>	myslí, myslia	mysel	mysli
sediet' <i>sitta</i>	sedí, sedia	sedel	sed'
sipiet'	sipí, sipia	sipel	sip
smrdiet' <i>stinka</i>	smrdí, smrdia	smrdel	smrd'
svrbiet' <i>kli</i>	svrbí, svrbia	svrbel	svrb
šumiet'	šumí, šumia	šumel	šum
trpiet' <i>lida</i>	trpí, trpia	trpel	trp
visiet' <i>hänga</i>	visí, visia	visel	vis
vrviet'	vravím vracia	vrael	vrav
vrtiet'	vrtí, vrtia	vrtel	vrt'
zuniet'	zuní, zunia	zunel	zuň

EJ-STAMMAR

Infinitiv	zriet'				
L-particip	znel, znela	Presens	zniem	znieš	znie
Pret. part.			znieme	zniete	znejú
Pass. part.	znený			Pres. ger.	znejúc
Verb. subst.	znenie			Pres. part.	znejúci
Varb. adj.		Imperativ	znej	znejme	znejte

I denna böjningsklass förkortas aldrig ändelsevokalen oavsett kvantiteten på sista vokalen i verbets stam, t ex **krásniet'** *bli vacker*, **krásniem**, **krásnieš**, ...

På samma sätt böjs bl.a.

červeniet' <i>sa rodna</i>	červenie sa, červenejú sa	červenel sa	červenej sa
diviet'	divie, divejú	divel	divej
chorľaviet'	chorľavie, chorľavejú	chorľavel	chorľavej
kameniet' <i>förstenas</i>	kamenie, kamenejú	kamenel	kamenej
krásniet' <i>bli vacker</i>	krásnie, krásnejú	krásnel	krásnej
rozumiet' <i>förstå</i>	rozumie, rozumejú	rozumel	rozumej
tliet'	tlie, tlejú	tlel	tlej
želiť	želie, želejú	želel	želej

LIKVIDA-STAMMAR

Infinitiv	triet'	of.				
L-particip	trel, trela		Presens	triem	trieš	trie
Pret. part.				trieme	triete	trú
Pass. part.	trený				Pres. ger.	trúc
Verb. subst.	trenie				Pres. part.	trúci
Varb. adj.			Imperativ	tri	trime	trite

Vid prefigerade verb slutar pass. part. och verb. subst. på **-tý, -tie**, t ex **utretý**

På samma sätt böjs bl a:

driet'	drie, drú	drel	dri
mriet' <i>dö</i>	mrie, mrú,	mrel	mri
opriet', oprel, oprie, opri	<i>luta, stödja</i>		
pozriet' sa, pozrel sa, pozrie sa, pozri sa	<i>titta</i>		
rozostriet', rozostrel, rozostrie, rozostri	<i>breda ut</i>		
smiet' ??????			
vriet', vrel, vrie, vri	<i>sjuda</i>		

samt det något avvikande:

Infinitiv	mliet'	of.	<i>mala</i>			
L-particip	mlel, mlela		Presens	meliem	melieš	melie
Pret. part.				melieme	meliete	melú
Pass. part.	mletý				Pres. ger.	melúc
Verb. subst.	mletie				Pres. part.	melúci
Varb. adj.			Imperativ	mel'	mel'me	mel'te

A-STAMMAR

Infinitiv	česat'	of.	<i>kamma</i>			
L-particip	česal, česala		Presens	češem	češeš	češe

Pret. part.		češeme	češete	češú	
Pass. part.	česaný		Pres. ger.	češúc	
Verb. subst.	česanie		Pres. part.	češúci	
Varb. adj.	česací	Imperativ	češ	češme	češte

KV 1 k > č ch > š
 3 c > č dz > dž
 4 t > c d > dz s > š z > ž l > ľ sl > šľ

Om vokalen i stammens sista stavelse är lång blir ändelsevokalen i 3ppl presens, pres. ger. och pres. part. kort, t ex: **píšu, píšuc, píšuci**

På samma sätt böjs bl a:

brechat'	breše, brešú	brechal	breš
hádzat' <i>kasta</i>	hádže, hádžu	hádzal	hádž
kašlat' / kašľat' <i>hosta</i>	kašle, kašľu	kašlal	kašli
kresat'	kreše, krešú	kresal	kreš
luhat' <i>ljuga</i>	luže, lužú	luhal	luž
mazat' <i>smörja</i>	maže, mažú	mazal	maž
metat' <i>sopa</i>	mece, mecú	metal	mec
písat' <i>skriva</i>	píše, píšu	písal	píš
plakat' <i>gråta</i>	pláče, pláču	plakal	pláč
pratat'	prace, pracú	pratal	prac
poslat' <i>skicka, sända</i>	pošle, pošľu	poslal	pošli
sácat'	sáče, sáču	sácal	sáč
skákat' <i>hoppa</i>	skáče, skáču	skákal	skáč
vládat' <i>härska, klara</i>	vládze, vládzu	vládal	vládz

Vissa verb vacklar mellan denna improduktiva a-böjning och den produktiva aj-böjningen, bl.a.

stonat' <i>vara sjuk</i>	stoná, stonajú	stonal	stonaj
	/ stone, stoňú		
šmatlat'	šmatlá	šmatlal	šmatlaj
	/ šmatle		

Infinitiv	kričat'	of.	<i>skrika</i>		
L-particip	kričal, kričala	Presens	kričím	kričíš	kričí
Pret. part.	kričavší		kričíme	kričíte	kričia
Pass. part.	kričaný			Pres. ger.	kričiac
Verb. subst.	kričanie			Pres. part.	kričiaci
Varb. adj.	kričací	Imperativ	krič	kričme	kričte

På samma sätt böjs andra stammar på -č-, -dž-, -š-, -ž-, -št'-, -žd'- såsom:

bežat' <i>springa</i>	beží, bežia	bežal	bež
blyšt'at' <i>sa blixtra</i>	blyští sa, blyštia sa	blyšt'al sa	blyšti sa
bučat'	bučí, bučia	bučal	buč
cvendžat'	cvendží, cvendžia	cvendžal	cvendži
čušat'	čuší, čušia	čušal	čuš

držat' <i>hállá</i>	drží, držia	držal	drž
erdžat'	erdží, erdžia	erdžal	erdži
hvižďat'	hviždí, hviždia	hvižďal	hviždi
kvičat'	kvičí, kvičia	kvičal	kvič
ležat' <i>ligga</i>	leží, ležia	ležal	lež
mlčat' <i>tiga</i>	mlčí, mlčia	mlčal	mlč
mňaučat' <i>mjaua</i>	mňaučí, mňaučia	mňaučal	mňauč
pišt'at'	piští, pištia	pišt'al	pišti
pršat' <i>regna</i>	prší, pršia	pršal	prš
slušat'	sluší, slušia	slušal	sluš
sršat'	srší, sršia	sršal	srš
syčat'	syčí, syčia	syčal	syč
šušťat'	šušťí, šušťia	šušť'al	šušťi
trčat'	trčí, trčia	trčal	trč
vržd'at'	vrždí, vrždia	vržd'al	vrždi
zvučat'	zvučí, zvučia	zvučal	zvuč
<u>samt</u>			
spat' <i>sova</i>	spí, spia	spal	spi

Infinitiv	brat'	of.	<i>ta</i>				
L-particip	bral, brala			Presens	beriem	berieš	berie
Pret. part.					berieme	beriete	berú
Pass. part.	braný					Pres. ger.	berúc
Verb. subst.	branie					Pres. part.	berúci
Varb. adj.				Imperativ	ber	berme	berte

På samma sätt böjs bl a:

drať	derie, derú	dral	der
hnat'	ženie, ženú	hnal	žeň
orat' <i>plöja</i>	orie, orú	oral	or
prat' <i>tvätta</i>	perie, perú	pral	per
srat' <i>skita</i>	serie, serú	sral	ser
stlat' <i>bädda</i>	stelie, stelú	stlal	stel'
žrat' <i>äta, frossa</i>	žerie, žerú	žral	žer

AN-STAMMAR

Infinitiv	t'at'	of.	<i>hugga</i>				
L-particip	t'al, t'ala			Presens	tnem	tneš	tne
Pret. part.	t'avší				tneme	tnete	tnú
Pass. part.	t'atý					Pres. ger.	tnúc
Verb. subst.	t'atie					Pres. part.	tnúci
Varb. adj.				Imperativ	tni	tnime	tnite

På samma sätt böjs bl a:

načat'	načne, načnú	načal	načni
---------------	---------------------	--------------	--------------

počat' začat' <i>börja</i> žat' <i>tända</i>	počne, počnú začne, začnú žne, žnú	počal začal žal	počni začni žni
---	---	------------------------------	------------------------------

samt de något avvikande:

najat' priajat' zajat'	najme, najmú prijme, prijmú zajme, zajmú	najal prijal zajal	najmi prijami zajmi
-------------------------------------	---	---------------------------------	----------------------------------

Verb bildade på **-pät'** har modernare dubbelformer enligt den produktiva nu-böjningen.

Detta rör verben:

Infinitiv	napät' f. napnúť	<i>spänna</i>			
L-particip	napäl, napäla napol, napla	Futurum	napnem	napneš	napne
Pret. part.			napneme	napnete	napnú
Pass. part.	napätý napnutý			Pres. ger.	napnúc
Verb. subst.	napätie napnutie			Pres. part.	napnúci
Varb. adj.		Imperativ	napni	napnime	napnite

På samma sätt böjs:

rozopät'
vypät'
zapät'
zopät'

J-STAMMAR

Infinitiv	myt'	of.	<i>tvätta</i>		
L-particip	myl, myla	Presens	myjem	myješ	myje
Pret. part.	myvší		myjeme	myjete	myjú
Pass. part.	mytý			Pres. ger.	myjúc
Verb. subst.	mytie			Pres. part.	myjúci
Varb. adj.	myjací	Imperativ	my	myme	myte

På samma sätt böjs bl a:

biť <i>slå</i>	bije, bijú	bil	bi	
hniť	hnije, hnijú		hnil	hni
kryť <i>täcka</i>	kryje, kryjú		kryl	kry
piť	pije, pijú	pil	pi	
ryť	ryje, ryjú	ryl	ry	
šiť <i>sy</i>	šije, šijú	šil	ši	
viť	vije, vijú	vil	vi	
vyť	vyje, vyjú	vyl	vy	
žiť <i>leva</i>	žije, žijú	žil	ži	

Infinitiv	obut'	f.	<i>ta på sko</i>			
L-particip	obul, obula		Futurum	obujem	obuješ	obuje
Pret. part.	obuvší			obujeme	obujete	obujú
Pass. part.	obutý				Pres. ger.	obujúć
Verb. subst.	obutie				Pres. part.	obujúći
Varb. adj.			Imperativ	obuj	obujme	obujte

På samma sätt böjs bl a:

čut' <i>höra???</i>	čuje, čujú	čul	čuj
duť <i>blåsa</i>	duje, dujú	dul	duj
kľut'	kľuje, kľujú	kľul	kľuj
kuť	kuje, kujú	kul	kuj
pľut' / pľuvat' <i>spotta</i>	pľuje, pľujú	pľul	pľuj
žut' <i>tugga</i>	žuje, žujú	žul	žuj

samt

sat' <i>suga</i>	saje, sajú	sal	saj
-------------------------	-------------------	------------	------------

Denna typ hardessutom tre undergrupper med de respektive vokalväxlingarna

ia - a	priat'	- praje
ia - e	liat'	- leje
ie - e	zriet'	- zreje

Infinitiv	priat'	of.	<i>önska</i>			
L-particip	prial, priala		Presens	prajem	praješ	praje
Pret. part.	priavší			prajeme	prajete	prajú
Pass. part.	priaty				Pres. ger.	prajúć
Verb. subst.	prianie				Pres. part.	prajúći
Varb. adj.			Imperativ	praj	prajme	prajte

På samma sätt böjs:

kľiat' <i>svära</i>	kľaje, kľajú	kľal	kľaj
----------------------------	---------------------	-------------	-------------

Infinitiv	liat'	of.	<i>hälla</i>			
L-particip	lial, liala		Presens	lejem	leješ	leje
Pret. part.	liavší			lejeme	lejete	lejú
Pass. part.	liaty				Pres. ger.	lejúć
Verb. subst.	liatie				Pres. part.	lejúći
Varb. adj.			Imperativ	lej	lejme	lejte

På samma sätt böjs:

dial' <i>sa hända, ske</i>	deje sa, dejú sa	dial sa	dej sa
hrial' <i>värma</i>	hreje, hrejú	hrial	hrej
sial' <i>så</i>	seje, sejú	sial	sej
smial' <i>sa skratta</i>	smeje sa, smejú sa	smial sa	smej sa
vial' <i>blåsa</i>	veje, vejú	vial	vej

Infinitiv	zriet'	of.	<i>mogna</i>		
L-particip	zriel, zriela	Presens	zrejem	zreješ	zreje
Pret. part.	zrievší		zrejeme	zrejete	zrejú
Pass. part.	zriety			Pres. ger.	zrejúc
Verb. subst.				Pres. part.	zrejúci
Varb. adj.		Imperativ	zrej	zrejme	zrejte

Observera att detta verb i infinitiv är homonymt med verbet **zriet'** *se* som böjs:
pres. **zrie, zru**, l-part. **zrel**, imp. **zri**

På samma sätt som i paradigmet ovan böjs:

chviet' <i>sa svaja, skaka</i>	chveje sa, chvejú sa	chviel sa	chvej sa
pliet'	pleje, plejú	pliel	plej
spiet'	speje, spejú	spiel	spej

OBSTRUENT-STAMMAR

Infinitiv	niest'	of.	<i>bära</i>		
L-particip	niesol, niesla	Presens	nesiem	nesieš	nesie
Pret. part.	-		nesieme	nesiete	nesú
Pass. part.	nesený			Pres. ger.	nesúc
Verb. subst.	nesenie			Pres. part.	nesúci
Varb. adj.		Imperativ	nes	nesme	nesťe

Det teoretiskt möjliga pret. part. **nesší** gör ett högst onaturligt intryck.

På samma sätt böjs:

hrýzt'	hryzie, hryzú	hrýzol	hryz
húst'	hudie, hudú	húdol	hud'
liezt'	lezie, lezú	liezol	lez
pliest' <i>sticka</i>	pletie, pletú	plietol	plet'
priast' <i>spinna</i>	pradie, pradú	priadol	prad'
rást' <i>växa</i>	rastie, rastú	rástol	rast'
triasť' <i>skaka</i>	trasie, trasú	triasol	tras
viest' <i>föra</i>	vedie, vedú	viedol	ved'
viezt' <i>forsla</i>	vezie, vezú	viezol	vez

Infinitiv	pieť'	of.	<i>baka, steka</i>		
L-particip	piekol, piekla	Presens	pečiem	pečieš	pečie
Pret. part.	-		pečieme	pečiete	pečú
Pass. part.	pečený			Pres. ger.	pečúc
Verb. subst.	pečenie			Pres. part.	pečúci
Varb. adj.		Imperativ	peč	pečme	pečte

På samma sätt böjs:

obliet' <i>klä på</i>	oblečie, oblečú	obliekol	obleč
tieť' <i>rinna, flyta</i>	tečie, tečú	tiekol	teč

vliecť *släpa, dra*

vlečie, vlečú

vliekol **vleč**

OREGELBUNDNA VERB

Infinitiv	bát' sa	of.	<i>vara rädd</i>		
L-particip	bál sa, bála sa	Presens	bojím sa	bojíš sa	bojí sa
Pret. part.			bojíme sa	bojíte sa	boja sa
Pass. part.				Pres. ger.	bojac sa
Verb. subst.				Pres. part.	bojaci sa
Varb. adj.		Imperativ	boj sa	bojme sa	bojte sa

Infinitiv	byť	of.	<i>vara</i>		
L-particip	bol, bola	Presens	som	si	je
Pret. part.			sme [zme]	ste	sú
Pass. part.		Futurum	budem	budeš	bude
Verb. subst.			budeme	budete	budú
Varb. adj.				Pres. ger.	súc
				Pres. part.	súci
		Imperativ	bud'	bud'me	bud'te

Infinitiv	chciet'	of.	<i>vilja</i>		
L-particip	chcel, hcela	Presens	chcem	chceš	chce
Pret. part.			hceme	hcete	hcú
Pass. part.	hčený			Pres. ger.	hcejúc
Verb. subst.	hccenie			Pres. part.	hcejúci
Varb. adj.		Imperativ	hcci	hcime	hcite

Infinitiv	íst'	of.	<i>gå, åka</i>		
L-particip	(i)šiel, (i)šla	Presens	idem	ideš	ide
Pret. part.			ideme	idete	idú
Pass. part.		Futurum	pôjdem	pôjdeš	pôjde
Verb. subst.			pôjdeme	pôjdete	pôjdu
Varb. adj.				Pres. ger.	idúc
				Pres. part.	idúci
		Imperativ	chod'	chod'me	chod'te
			pod'	pod'me	pod'te

På samma sätt böjs:

nájst' <i>hitta</i>	nájde, nájdu	našiel	nájdi
nejst' <i>inte gå, åka</i>	nejde, nejdú	nešiel	nejdi / nechod'
odíst' <i>gå iväg</i>	odíde, odídu	odišiel	odíd'
príst' <i>komma</i>	príde, prídu	prišiel	príd'
vojest' <i>gå in</i>	vojde, vojdu	vošiel	vojdi
vyjst' <i>gå ut</i>	vyjde, vyjdu	vyšiel	vyjdi

Infinitiv	jest'	of.	<i>äta</i>		
L-particip	jedol, jedla	Presens	jem	ješ	je
Pret. part.			jeme	jete	jedia
Pass. part.	jedený			Pres. ger.	jediac

Verb. subst.	jedenie		Pres. part.	jediaci
Varb. adj.		Imperativ	jedz jedzme jedzte	

Infinitiv	môcť	of.	<i>kunna</i>			
L-particip	mohol, mohla		Presens	môžem	môžeš	môže
Pret. part.				môžeme	môžete	môžu
Pass. part.	-môžený				Pres. ger.	
Verb. subst.					Pres. part.	
Varb. adj.		Imperativ	-môž	-môžme	-môžte	

Infinitiv	povedať	f.	<i>säga</i>			
L-particip	povedal, povedala		Futurum	poviem	povieš	povie
Pret. part.	povedavší			povieme	poviete	povedia
Pass. part.					Pres. ger.	povediac
Verb. subst.					Pres. part.	
Varb. adj.		Imperativ	povedz	povedzme	povedzte	

Infinitiv	stáť	of.	<i>stá, kosta</i>			
L-particip	stál, stála		Presens	stojím	stojíš	stojí
Pret. part.				stojíme	stojíte	stoja
Pass. part.					Pres. ger.	stojac
Verb. subst.	státie				Pres. part.	stojaci
Varb. adj.		Imperativ	stoj	stojme	stojte	

Infinitiv	stať sa	f.	<i>bli, hända</i>			
L-particip	stal sa, stala sa		Futurum	stanem sa	staneš sa	stane sa
Pret. part.				staneme sa	stanete sa	stanú sa
Pass. part.					Pres. ger.	
Verb. subst.					Pres. part.	
Varb. adj.		Imperativ	staň sa	staňme sa	staňte sa	

På samma sätt böjs:

dostať f. *erhålla* **dostane, dostanú** **dostal** **dostaň**

Infinitiv	vedieť	of.	<i>veta, kunna</i>			
L-particip	vedel, vedela		Presens	viem	vieš	vie
Pret. part.				vieme	viete	vedia
Pass. part.	-vedený				Pres. ger.	vediac
Verb. subst.	vedenie				Pres. part.	vediaci
Varb. adj.		Imperativ	vedz	vedzme	vedzte	

Infinitiv	vziať	f.	<i>ta</i>			
L-particip	vzal, vzala		Futurum	vezmem	vezmeš	vezme
Pret. part.				vezmeme	vezmete	vezmú
Pass. part.	vzatý				Pres. ger.	
Verb. subst.	vzatie				Pres. part.	

Varb. adj.	Imperativ	vezmi	vezmime	vezmite
------------	-----------	--------------	----------------	----------------

DIATES

REFLEXIVUM

Reflexiva former bestående av motsvarande icke-reflexiva verb och det reflexiva pronomenet **se** förekommer av många verb. För att kunna tala om reflexiv diates krävs kontrast med aktiv och ev. också med passiv diates.

akt.	myt'	<i>tvätta</i>
refl. pass.	myt' sa	<i>tvätta sig</i>
omskr. pass.	byt' mytý	<i>bli tvättad</i>
akt.	budovat'	<i>bygga</i>
refl. pass.	budovat' sa	<i>byggas</i>
omskr. pass.	byt' budovaný	<i>bli byggd</i>

Bildningar till icke-reflexiva verb med det reflexiva pronomenet **si** i dativ utgör inte någon reflexiv diates. Här fyller pronomenet sin vanliga dativfunktion i det att det uttrycker till vems fördel något sker.

priat'	<i>önska</i>
priat' si	<i>önska sig</i>

REFLEXIVUM TANTUM - DEPONENS

Många verb är reflexivum tantum vilket innebär att de bara har den reflexiva formen. Dessa verb utgör inte någon egentlig reflexiv diates.

pozriet' sa < pozerat' sa	<i>titta</i>
pýtat' sa > spýtat' sa	<i>fråga</i>
smiat' sa > zasmiat' sa	<i>skratta</i>
bát' sa >	<i>vara rädd</i>

Reflexivum tantum förekommer även med dativformen **si**.

všimnúť si < všimat' si	'lägga märke till'
-----------------------------------	--------------------